ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК СТАНДАРТЫ

АВТОМОБИЛЬ ЖОЛДАРЫ
Терминдер мен анықтамалар

АВТОМОБИЛЬНЫЕ ДОРОГИ
Термины и определения

ҚР СТ 1053-2011

Ресми басылым

**Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігінің
Техникалық реттеу және метрология комитеті
(Мемстандарт)**

Астана

gost.e-ecolog.ru

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК СТАНДАРТЫ

АВТОМОБИЛЬ ЖОЛДАРЫ

Терминдер мен анықтамалар

ҚР СТ 1053-2011

Ресми басылым

**Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігінің
Техникалық реттеу және метрология комитеті
(Мемстандарт)**

Астана

Алғысөз

1 «Қазақстан стандарттау және сертификаттау институты» республикалық мемлекеттік кәсіпорны **ӘЗІРЛЕП ЕНГІЗДІ**

2 Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігінің Техникалық реттеу және метрология комитеті төрағасының 2011 жылғы 11 қазандағы № 535-од бұйрығымен **БЕКІТІЛІП ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ**

3 Осы стандартта:

2004 жылғы 9 қарашадағы № 603-II техникалық реттеу туралы;

2001.17.07. № 245-II ҚРЗ Автомобиль жолдары туралы ;

«2003 жылғы 4 шілдедегі № 476-II автомобиль көлігі туралы;

1996 жылғы 15 шілдедегі № 29-I «Жол қозғалысының қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасы Заңдарының

2008 жылғы 27 наурыздағы № 294 Автомобиль жолдарын пайдалану кезінде қауіпсіздік талаптары;

2008 жылғы 31 наурыздағы № 307 Автомобиль жолдарын жоспарлау кезінде қауіпсіздік талаптары;

2008 жылғы 31 желтоқсандағы № 1331 «Жол-құрылыс материалдар қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенттер нормалары жүзеге асырылды.

1968 жылғы жол белгілері мен сигналдары туралы конвенцияға БҰҰ Еуропалық экономикалық комиссияның ішкі тасымалдау бойынша комитетпен әзірленген соңғы түзетулер мен толықтырмаларды есепке алып, (E/CONF.56/17/Rev.1) жол белгілері мен сигналдары туралы конвенциямен үйлескен

4 БІРІНШІ ТЕКСЕРУ МЕРЗІМІ 2017жыл
ТЕКСЕРУ КЕЗЕҢДІЛІГІ 5 жыл

5 ҚР СТ 1053-2002 Автомобиль жолдары. Терминдер мен анықтамалар **ОРНЫНА ЕНГІЗІЛДІ**

Осы стандарттың өзгертулері туралы ақпарат «Қазақстан Республикасында стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттар» сілтемесінде, ал өзгертулер мәтіні - «Мемлекеттік стандарттар» ай сайын басылып шығарылатын ақпараттық сілтемелерінде жарияланады. Осы стандарт қайта қаралған (жойылған) немесе ауыстырылған жағдайда тиісті хабарлама «Мемлекеттік стандарттар» ай сайын басылып шығарылатын ақпараттық сілтемесінде жарияланады.

Осы стандарт Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігінің Техникалық реттеу және метрология комитетінің рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толықтай немесе бөлшектеліп басылып шығарыла, көбейтіле және таратыла алмайды

Мазмұны

1	Қолданылу саласы	1
2	Терминдер мен анықтамалар	1
3	Терминдердің әліпбилік көрсеткіші	34

Кіріспе

Стандартта белгіленген терминдер автомобиль жолдарының саласындағы түсініктеме жүйесін көрсететін жүйелік тәртіпте орналасқан. Әр бір түсініктеме үшін бір стандартталған термин белгіленген.

Қолданылуға ұсынылған термин-синонимдері стандартталған терминнен кейін дөңгелек жақшаларында беріліп, «Нрк» белгісімен белгіленген.

Дөңгелек жақшаларда бар термин бөлігі стандарттау бойынша құжаттарда терминді пайдалану кезінде түсірілуі мүмкін, осы кезде дөңгелек жақшаларға кірмеген термин бөлігі оның қысқа пішінін пайда болдырады.

Осы стандарт жобасына барлығымен 554 терминологиялық баптары бар.

Әліпбилік көрсеткіштерінде осы терминдер бап нөмірі көрсетіліп, бөлек берілген.

Берілген анықтамаларды ішіне туынды белгілеріне енгізіп, қолданылатын терминдер мәнін ашып, белгіленетін түсініктеме көлеміне кіретін объектілерін көрсетіп, қажетті болса, өзгертуге болады. Өзгертулер осы стандартта белгіленген түсініктеме мазмұнын және көлемін бұзбауға тиіс.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК СТАНДАРТЫ

АВТОМОБИЛЬ ЖОЛДАРЫ

Терминдер мен анықтамалар

Енгізілген күні 2012-07-01

1 Қолданылу саласы

Осы стандарт автомобиль жолдары саласындағы негізгі терминдер мен анықтамаларды белгілейді.

Осы стандартта белгіленген терминдер жеке және заңды тұлғалардың барлық ұйымдастыру-құқықтық нысандарының нормативтік және техникалық құжаттарында, ғылыми-техникалық, әдістемелік оқу әдебиеттері мен құралдарында пайдаланылуы міндетті.

2 Терминдер мен анықтамалар

Осы стандартта тиісті анықтамалары бар төмендегідей терминдер қолданылады:

2.1 Жалпы ережелер

2.1.1 Негізгі ұғымдар

2.1.1.1 Автомобиль жолы: Жылдамдығы, жүктемесі, габариті белгіленген автомобильдер мен басқа да көлік құралдарының үздіксіз, қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз ететін автомобиль қозғалысына арналған инженерлік ғимараттар кешені, сондай-ақ аталмыш кешенді (көлік орнын) орналастыруға берілген жер телімі және олардың үстіндегі белгіленген габариттің шегіндегі ауа кеңістігі. Автомобиль жолдары төмендегіше бөлінеді:

- Жалпы қолданыстағы автомобиль жолдары;
- Шаруашылық автомобиль жолдары;
- Қалалар мен елдімекендердің көшелері.

2.1.1.2 Жалпы қолданыстағы автомобиль жолдары: Жеке және заңды тұлғалардың жүруіне шектеу қойылмаған автомобиль жолдары. Олар халықаралық, республикалық және жергілікті маңызы бар автомобиль жолдары деп бөлінеді.

2.1.1.3 Халықаралық маңызы бар автомобиль жолдары: Көрші мемлекеттердің астаналарын байланыстыратын, сондай-ақ мемлекетаралық келісімдерге сәйкес халықаралық автомобиль жолдарының желісіне енетін автомобиль жолдары.

2.1.1.4 Республикалық маңызы бар автомобиль жолдары: Көрші мемлекеттер, республикадағы ірі әкімшілік, мәдени және экономикалық орталықтар арасындағы көлік хабарламасын қамтамасыз ететін автомобиль жолдары, сондай-ақ қорғаныс маңыздылығы бар автомобиль жолдары.

2.1.1.5 Жергілікті маңызы бар автомобиль жолдары: Республиканың әкімшілік орталықтарын аудандармен, ауылдық елдімекендермен, сондай-ақ халықаралық және республикалық маңызы бар жолдардан басқа, аудан орталықтарын республикалық маңызы бар жолдармен байланыстыратын автомобиль жолдары.

2.1.1.6 Шаруашылық автомобиль жолдары: Шаруашылық субъектілердің аумағындағы автомобиль жолдары, олардың өндірістік-шаруашылық жүк тасымалдарына қызмет ететін, жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарынан ауылшаруашылық ұйымдардың шаруашылық ішіндегі жолдарына кіреберіс жолы, қызметтік, патрульдік және жеке автомобиль жолдары.

Ресми басылым

2.1.1.7 Көше (көшенің автомобиль өтетін бөлігі): Қала немесе басқа да елдімекендердің шекара шегіндегі автомобиль жолы.

2.1.1.8 Автомагистраль: Әрбір қозғалыс бағытында бір-бірінен шекаралық сызық арқылы бөлініп тұратын, өтетін бөліктері бар жол, шекаралық сызық болмаған жағдайда – басқа жолдармен, темір немесе трамвай жолдарымен, жаяу жүргінші немесе велосипед жолдарымен бір деңгейде қиылысы жоқ жол.

2.1.1.9 Жылдамдықты автомобиль жолы: Қозғалыс жылдамдығы жоғары және бүкіл жол бойында айырықты өтетін бөліктері бар, қозғалысқа қызмет көрсету деңгейі "В"-дан төмен емес және әртүрлі деңгейлерде ғана қиылысатын (әртүрлі деңгейде қиылысқанда және тікелей бағыт ағындарының қиылыссыз бір деңгейде тұтасуында бұндай жол болуы мүмкін) автомобиль ағындарының қозғалысына арналған автомобиль жолы.

2.1.1.10 Ақылы автомобиль жолдары: Ақылы негізде пайдалану және сол көшеден өткені үшін төлем қабылдау туралы шешім қабылданған автомобиль жолдары.

2.1.1.11 Автомобиль жолының атауы: Бастапқы және соңғы елдімекеннің атауынан, қажет болған жағдайда аралық пункттердің атауынан тұратын автомобиль жолдарының белгісі.

2.1.1.12 Автомобиль жолының индексі: Латын әліппесінің әріптерінен және сандар тобынан тұратын автомобиль жолының шартты белгісі.

2.1.1.13 Автомобиль жолының ұзындығы: Объектілердің немесе елдімекендердің арасындағы нақты (жергілікті) километрлік белгілермен көрсетілген жолдың нақты ұзындығы.

ЕСКЕРТУ Республикалық және жергілікті маңызы бар жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарының ұзындығы бастапқы және соңғы елдімекендер арасында саналады.

2.1.1.14 Елдімекендерді байланыстыратын автомобиль жолдарының ұзындығы: Тиісті елдімекендердің шекара арасындағы арақашықтығы.

ЕСКЕРТУ Жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарының километрін есептеу:

- Қазақстан Республикасының астанасынан шығатын автомобиль жолдары үшін - Қазақстан Республикасы Парламентінің ғимаратынан басталады;
- Өзге елдімекендерден шығатын автомобиль жолдары үшін – жергілікті атқарушы органдардың ғимаратынан басталады, олар болмаған жағдайда – елдімекеннің шекарасынан басталады.

2.1.1.15 Өзара басқа да автомобиль жолдарын байланыстыратын және оларға қабысып жатқан автомобиль жолдарының ұзындығы: Байланысып тұрған автомобиль жолдарының ось қиылыстарының арасындағы арақашықтық.

2.1.1.16 Көше, қала және өзге де елдімекендердің ұзындығы: Тиісті қалалар мен елдімекендердің шекара шегіндегі арақашықтығы.

2.1.1.17 Жолдардағы міндетті элементтер: Қажетті жердің барлық жеріндегі жобаның, жолдың жол бойындағы және көлденең профиліндегі элементтері белгілі бір техникалық категориялы жол үшін міндетті болып табылады.

2.1.1.18 Бұрылыс жолағы: Автомобиль жолының тиісті құрылымдық элементтері мен инженерлік ғимараттарды, сондай-ақ ғимараттарды, құрылыстарды, қорғаныс және декоративті екпе ағаштарды және оларды пайдалануға қажетті жол байланыс құрылғыларын орналастыруға арналған автомобиль жолдары төселген көлік жолдары.

2.1.1.19 Жолдың жанындағы жолақтар: Көлік және халық қозғалысының қауіпсіздігі үшін жерді пайдаланудың ерекше шарттары белгіленген шекаралардағы автомобиль жолдарының бұрылыс жолағына байланысқан жер телімдері.

2.1.1.20 Автомобиль жолдарының желісі: Мемлекет аумағындағы барлық автомобиль жолдарының жиынтығы.

2.1.2 Жол қызметін басқару

2.1.2.21 Жол қызметі: Автомобиль жолдары мен олардың ғимараттарын жабдықтау және пайдалану бойынша жобалау, құрылыс салу, қайта құрылымдау және жөндеу бойынша қызмет.

2.1.2.22 Мемлекеттік басқару органы: Автомобиль жолдарының дамуын, сақталуын, жөнделуін және маңыздылығын қамтамасыз ететін құзіретті мемлекеттік орган.

2.1.2.23 Жол қызметін басқару: Жолдардағы қозғалыстың қауіпсіздігін және жайлылығын ұйымдастыруға және қамтамасыз етуге, автомобиль жолдары мен ғимараттардың көліктік-пайдаланылу жағдайын арттыруға, оларды қорғау тәртібін қамтамасыз етуге, нормативті құқықтық актілерде белгіленген мемлекеттік стандарттардың негізінде автомобиль жолдарының жобасын, құрылысын, қайта құрылымдалуын, жөнделуін, маңыздылығы мен пайдаланылуын ұйымдастыруға және озық технологияларды енгізуге бағытталған іс-шаралар кешені.

2.1.2.24 Автомобиль жолдарын басқарушы: Автомобиль жолдарының меншік иесі болып табылатын немесе шаруашылық жүргізу құқығында немесе шұғыл басқару, сондай-ақ облыстық немесе аудандық маңызы бар жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарын немесе олардың телімдерін ақысыз пайдалану шартына сәйкес автомобиль жолдарын басқару қызметін жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар.

2.1.2.25 Жол органдары: Жалпы қолданыстағы мемлекеттік автомобиль жолдарын басқаруды жүзеге асыратын автомобиль жолдары жөніндегі құзіретті мемлекеттік орган, оның аймақтық органдары.

2.1.2.26 Автомобиль жолдарының жағдайын тексеру: Жол және жол ғимараттарының қызмет көрсеткіштері, сипаттамалары мен жағдайлары туралы ақпаратты тексеру, жинау және саралау, ақаулықтардың болуы және олардың пайда болу себептері, жол және жол ғимараттарын одан ары пайдалану барысында олардың жағдайын бағалауға және болжауға қажет көлік ағындарының сипаттамалары.

2.1.2.27 Жол қызметінің объектілері: Қонақүйлер, мотельдер, кемпингтер, жанар-жағармай құю стансалары, техникалық қызмет көрсету стансалары, тамақтану және сауда орындары.

2.1.2.28 Инвентаризация: Жол және жол ғимараттарының тозуын тексеру және анықтау, техникалық есебін өткізе отырып, олардың баланстық құнын нақтылап, оның нәтижелері бойынша жолдың паспорты құрастырылады немесе қайта ресімделеді.

2.1.2.29 Автомобиль жолдарын қорғау: Жол және жол ғимараттарын пайдалану барысында олардың сақталуын қамтамасыз ететін іс-шаралар кешені.

2.1.2.30 Автомобиль жолын паспорттау: Автомобиль жолдары мен жол ғимараттарының паспортын құрастырып, техникалық есепке алу жүйесі.

2.1.2.31 Жол паспорты: Жолдың сызықтық кестесінен және оның техникалық әрі пайдалану сипаттамаларынан, сондай-ақ жолдың құрылымдық элементтері мен онда болатын өзгерістердің жағдайы, жолды қайта құрылымдау және жөндеу бойынша орындалатын жұмыс көлемі туралы мәліметтерден тұратын жолдың техникалық есебінің негізгі құжаты.

2.1.2.32 Автомобиль жолдарын пайдаланушы: Жол қозғалысына қатысушылар немесе автомобиль жолдарының бұрылыс жолағы және жолдың жанындағы жолағы шегінде өзге де қызметтерді жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар.

2.1.2.33 Жол жұмыстары: Автомобиль жолдарын салу, қайта құрылымдау, жөндеу және қалпында сақтау тұру кезінде орындалатын жұмыстар.

2.1.2.34 Автомобиль жолының құрылысы: Автомобиль жолының құрылысы бойынша технологиялық, инфрақұрылымдық және басқару үдерістерінің кешені.

2.1.2.35 Автомобиль жолын қайта құрылымдау: Автомобиль жолын немесе оның

бір бөлігін анағұрлым жоғары технологиялық категорияға ауыстыру арқылы қозғалыстың көліктік-пайдалану сапаларын, қауіпсіздігі мен жайлылығын арттыруды қамтамасыз ететін жұмыстар кешені.

2.1.2.36 Автомобиль жолын күрделі жөндеу: Қолданыстағы техникалық категорияларды өзгертпей, автомобиль жолының көліктік-пайдалану сипаттамаларын қалпына келтіру және (немесе) жақсарту бойынша жұмыстар кешені.

2.1.2.37 Автомобиль жолын қалпында ұстау: Автомобиль жолының тиісті техникалық жағдайын демеу, оның техникалық жағдайын, сондай-ақ жол қозғалысының қауіпсіздігін ұйымдастырылуы мен қамтамасыз етілуін бағалау бойынша жұмыстар кешені.

2.1.2.38 Жол жағдайы туралы дерекқор: Автомобиль жолының көліктік-пайдалану жағдайы туралы ақпараттың жинақтау тәртібінде кезеңмен жиналуы.

2.8.39 Жол қызметінің объектілері: Жол-пайдалану кешендері, пайдалану қызметінің қызметкерлеріне арналған тұрғын үйлер, автобус аялдамалары, павильондар, демалыс алаңдары, автомобильдердің қысқа мерзімге тұрақтауына арналған алаңдар, автомобильдерді техникалық қарауға арналған құрылғылар, жол қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған ғимараттар мен құрылғылар, орман алқабы, көпірлерге қызмет ететін және қорғайтын пункттер, технологиялық және апаттық-шақыру байланысының құрылғысы.

2.1.3 Жолдардың техникалық-пайдалану сапалары мен сипаттамалары

2.1.3.40 Жолдардың техникалық-пайдалану сапалары мен сипаттамалары: Жолдың жұмысқа қабілеттілігін анықтайтын жол сипаттамалары мен оның инженерлік ғимаратының пайдалану үдерісіндегі сенімділігі.

2.1.3.41 Автомобиль жолдарының классификациясы: Жолдың белгі классификациясы бойынша бөліну жүйесі.

2.1.3.42 Автомобиль жолдарының қызметтік классификациясы: Жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарын аумақтың көліктік қызметін қамтамасыз ету сипаты бойынша бөлу. Көлік байланыстары мен орындалатын тасымалдың сипатын көрсетеді.

2.1.3.43 Автомобиль жолдарының техникалық классификациясы: Жалпы қолданыстағы автомобиль жолдарын олардың көліктік-пайдалану көрсеткіштері бойынша категорияларға бөлу.

2.1.3.44 Жөндеу жұмыстарының классификациясы: Жол жөндеу жұмыстарының түрі мен құрамы бойынша бөлінуі. Жөндеу жұмыстарының төмендегідей түрлері бар: күрделі, орташа, ағымдағы жөндеу және автомобиль жолдары мен жол ғимараттарын қалпында ұстап тұру.

2.1.3.45 Жолдың техникалық категориясы: Жолдың негізгі геометриялық элементтерін, оның көліктік-пайдалану көрсеткіштері мен тұтыну сипатын анықтайтын, көлік құралдарының болашақтағы орташа жылдық, орташа тәуліктік қозғалыс қарқындылығының көлемі бойынша халық шаруашылық маңыздылығы бар автомобиль жолдарының сипаттамасы.

2.1.3.46 Автомобиль жолдарының класы: Автомобиль жолдарына қол жеткізу жағдайлары бойынша сипаттамалары.

2.1.3.47 Автомобиль жолының тұтынушылық сипаты: Көлік ағынының қауіпсіз және үнемді қозғалысын, оның ішінде жолдың қозғалыс деңгейін, көлік ағыны қозғалысының жылдамдығын, қауіпсіздігі мен ыңғайлылығын қамтамасыз ететін автомобиль жолдарының көліктік-пайдалану көрсеткіштері.

2.1.3.48 Жолдың көліктік-пайдалану көрсеткіштері: Автомобиль көлігінің тиімді жұмысына тікелей әсер ететін және жолды пайдаланушылардың мүдделерін көрсететін көрсеткіштер жиынтығы.

2.1.3.49 Көлік құралдарының шекті габариттері: Көлік құралдарының шекті

сызықтық өлшемдері, олардың қауіпсіз орналасуы автомобиль жолдары мен олардың ғимараттарын қамтамасыз етуі тиіс.

2.1.3.50 Көлік құралдарының шекті жалпы салмағы: Көпір құрылымдарының, жол өтпелерінің және басқа да инженерлік ғимараттардың жүктемелерді айтарлықтай өзгеріссіз және қираусыз қабылдау қабілеттілігін шектейтін автомильдердің жалпы салмағы.

2.1.3.51 Толық салмақ: Автокөлік құралының жабдықталған жеке салмағының, жүк салмағының (автобустарда – жолаушылар мен оларға тиісті қол жүктері), жүргізуші салмағы мен кабинада отырған адамдар (орын саны бойынша) салмағының жиынтығы.

2.1.3.52 Рұқсат етілетін толық салмақ: Дайындаушы кәсіпорын көлік құралы құрамының рұқсат етілген барынша жоғарғы салмағы ретінде белгілеген көлік құралының жүгі, жүргізушісі және жолаушылары бар жабдықталған салмағы, яғни тұтасқан және бір бүтін тәрізді қозғалатын көлік құралы көлік құралдарының рұқсат етілген ең жоғарғы салмағының жиынтығы ретінде қабылданады.

2.1.3.53 Ең жоғарғы осьтік жүктеме: Көпірлердің сақталу және жүк көтеру жағдайлары бойынша белгіленген осьтік жүктеме.

2.1.3.54 Нормативті осьтік жүктеме: Жол ғимараттары, жол қаптауы, жер төсемінің жоғары бөлігінің және жол қаптауының тұрақтылығы мен беріктігінің сақталу жағдайы бойынша есептелген жүктеме.

2.1.3.55 Көлік құралдарының рұқсат етілетін осьтік жүктемесі: Жол құрылымының (жол қаптауы мен жол төсемі) талап етілетін беріктікті, сондай-ақ қызмет етудің барлық кезеңінде, оның ішінде жылдың көктем мезігілінде де төсемнің түзулігін сақтау қабілеттілігімен шектелетін автомобиль осінің жүктемесі.

2.1.3.56 Автомобиль қозғалысының жолды қамтамасыз ететін жылдамдығы: Жеңіл автомобильдің еркін қозғалыста барынша мүмкін және қауіпсіз жылдамдығы, бұл жылдамдыққа жолдың геометриялық көрсеткіштері, көліктік-пайдалану сипаттамалары және жағдайы кезінде қол жеткізуге болады. 85 % қамтамасыз етілген жеңіл автомобильдің жылдамдығы ретінде немесе 95 % қамтамасыз етілген көлік ағынының жылдамдығы ретінде анықталады.

2.1.3.57 Есептік жылдамдық: Ауа райының қалыпты жағдайы кезінде қауіпсіздік, жайлылық және жабдықталу жағдайлары бойынша анағұрлым мүмкін жеке автомобиль жылдамдығы және автомобиль дөңгелектерінің елдімекен учаскелерін жобалауға анағұрлым жағымсыз автомобиль жолдарының геометриялық элементтерін есептеу үшін қолданылатын өтпелі бөліктің бетімен үйкелуі.

2.1.3.58 Көлік ағыны қозғалысының жылдамдығы: Көлік ағыны қозғалысындағы жеке көлік құралдарының өзара әрекеттері есепке алынатын жылдамдық.

2.1.3.59 Жалпы автомобиль жолының сенімділігі: Жолдың белгіленген уақыт кезеңінде белгіленген шекте пайдалану көрсеткіштерінің мәнін сақтау кезінде қауіпсіз есеп қозғалысын қамтамасыз ету мүмкіндігі.

2.1.3.60 Жол қаптауының сенімділігі: Нормативті жөндеу аралық қызмет мерзімінде жол қаптауының бас тартпай жұмыс істеу мүмкіндігі.

2.1.3.61 Жер төсемінің сенімділігі: Пайдаланудың белгіленген жағдайында жол қаптауының жер асты инженерлік құрылымы немесе жер асты табаны ретінде белгіленген мерзімде өзінің қызметін тоқтамай орындау мүмкіндігі.

2.1.3.62 Автомобиль жолының шекті жағдайы: Жолдың техникалық мүмкінсіз немесе оны пайдаланудың қолайсыз жағдайы.

2.1.3.63 Автомобиль жолының жалпы тоқтауы: Автомобиль жолының көлік ағынының есептік қозғалысын қамтамасыз етпеген жағдайы.

2.1.3.64 Автомобиль жолының ішінара тоқтауы: Жолды тиісті түрде шектеумен ғана пайдалану жағдайы.

2.1.3.65 Автомобиль жолының толық тоқтауы: Орын алған оқиғадан кейін жолды тағайындалымы бойынша пайдалану мүмкін емес.

2.1.3.66 Нормативтік қызмет мерзімі: Нормалармен немесе стандарттармен белгіленген ғимаратты пайдаланудан бастап шекті жағдай орын алғанға дейінгі ең төменгі күнтізбелік ұзақтық.

2.1.3.67 Автомобиль жолының қызметтік мерзімі: Салынған жолды пайдалануға берілгеннен бастап оның шекті жағдайы аяқталғанға дейінгі күнтізбелік пайдалану ұзақтығы.

2.1.3.68 Жол төсемінің қызмет мерзімі: Жол төсемінің пайдалануға берілген мерзімінен бастап оның шекті жағдайы орын алғанға дейінгі күнтізбелік пайдалану ұзақтығы.

2.1.3.69 Жол қаптауының қызмет мерзімі: Жол қаптауының пайдалануға берілген мерзімінен бастап оның шекті жағдайы орын алғанға дейінгі күнтізбелік пайдалану ұзақтығы.

2.1.3.70 Жол қаптауы мен төсемдерінің жөндеу аралық қызмет мерзімі: Жолды пайдалануға берген кезеңнен бастап алғашқы күрделі немесе орта жөндеуге дейінгі кезең, сондай-ақ пайдалану барысында екі күрделі немесе орта аралық жөндеу кезеңі.

2.1.3.71 Қозғалыс қарқындылығы: Бірлік уақытында (бір тәулікте немесе бір сағатта) жолдың белгілі бір қиылысынан өтетін көлік құралдарының саны.

2.1.3.72 Жолдың ең жоғарғы өткізу қабілеттілігі: Тамаша жол жағдайында бірлік уақытында жолдың бір бөлігінің немесе жалпы жолдың өткізе алатын ең жоғарғы автомобильдер саны.

2.1.3.73 Жолдың есептік өткізу қабілеттілігі: Есептік жол және ауа райы-климаттық жағдайларда жол қиылысы арқылы өтетін жеңіл автомобильдердің ең жоғарғы саны.

2.1.3.74 Жолдың нақты өткізу қабілеттілігі: Нақты жол жағдайында бірлік уақытында жолдың бір бөлігінің немесе жалпы жолдың өткізе алатын ең жоғарғы автомобильдер саны.

2.1.3.75 Жолдың өткізу қабілеттілігі: Бірлік уақытында жолдың бір бөлігінің немесе жалпы жолдың өткізе алатын ең жоғарғы автомобильдер саны.

2.1.3.76 Автомобиль жолының (жол қаптауы, төсем) жұмысқа қабілеттілігі: Жолдың барлық қызметтік мерзімі ішінде (жол киімі, төсемі) өткізе алатын жүк және көлік құралдарының жалпы салмағы (брутто).

2.1.3.77 Жолдың есептік жүктеме деңгейі: Барлық есептік мерзім ішінде жолдың асырмауы тиіс жүктеме деңгейі.

2.1.3.78 Жолдың қолайлы жүктеме кезеңі: Жол автокөлік құрамасының шығынын және жол-көлік оқиғаларының шығынын жинақтаған кезде жол жүктемесі деңгейінің анағұрлым төмен болуы. Жолдың класы мен категориясына байланысты және 0,5-0,6 шегінде болады.

2.1.3.79 Жолдағы қозғалыс жүктемесінің деңгейі: Қозғалыстың нақты қарқындылығын практикалық өткізу қабілеттілігіне қатысты сипаттайтын көрсеткіш.

2.1.3.80 Қозғалысқа қызмет көрсету деңгейі: Қозғалыстың қауіпсіздігін, ыңғайлылығын, қолайлылығын және үнемділігін анықтайтын және қозғалыспен жүктеу, қозғалысты ұйымдастыру жылдамдығы және шекті қозғалыс қарқындылық деңгейін анықтайтын көрсеткіш.

2.1.3.81 Жол қалпының деңгейі: Жұмыстың толықтығын және орындалу сапасын көрсететін жалпы көрсеткіш.

2.1.3.82 Қозғалыстың қолайлылығы: Автомобиль қозғалысының жол бойына жылдамдығы мен жол бойына қозғалып келе жатқан басқа да автомобильдер болған кезде жолдың геометриялық көрсеткіштерін, сипаттамалары мен жағдайын қамтамасыз ететін

траекториясын өзгертпей қозғалу мүмкіндігі.

2.2 Автомобиль жолдарын жобалау және геометриялық элементтер

2.2.83 Кинетикалық архитектура: Жол бойындағы ғимараттардың архитектуралық стилі, оның ішінде көлік құралындағы адамдардың қабылдану ерекшеліктерімен шарттас монументалды архитектура объектілері.

2.2.84 Жолдың архитектуралық бассейні: Жүргізушінің қисық биіктіктің алдынан жол көрінетін ландшафт телімі.

2.2.85 Қисық биссектрисасы: Тасжолдың бұрылыс бұрышының төбесін қисықтың ортасымен байланыстыратын түзудің кесіндісі.

2.2.86 Жиектеме: Өтетін бөліктің беткі қабатының астына немесе оның үстіне орнатылатын құрылымдық бүйірлі қоршау.

2.2.87 Жиек: Беткей төсемі мен жер жиегінің қиылысқан сызығы.

2.2.88 Қисықтың ұшы: Жоғарғы және төменгі бұтақтарды байланыстыратын бойлық профильдегі шығыңқы қисықтың ең жоғарғы нүктесі.

2.2.89 Шұғыл бұрылыс: Қозғалыстың қауіпсіздігі мен жайлылығын арттыру мақсатында автомобильдің центрден тепкіш жылдамдығының компенсациясы болатын қисықтың орталыққа еңкейген жолдың сыңар итарқалы профиліндегі телім.

2.2.90 Әуе сызығы: Жоспардағы белгіленген пункттерді байланыстыратын тік сызық.

2.2.91 Тік қоспа: Жоспардағы бір немесе қарама-қарсы жақтарға бағытталған көршілес қисықтар арасындағы тасжолдың тік телімі.

2.2.91 Техникалық автомобиль жолдарын іздеу: Аймақты тексеруден және аспаптық жағынан жинақталуынан тұратын, сондай-ақ тасжолдың бағытын орнату үшін оны инженерлік-геологиялық тексеруден өткізу және жол жобасын әзірлеу тәрізді іздеу жұмыстарының кешені. Барлау және толық деп екіге бөлінеді.

2.2.92 Қозғалыстың жинақталған қарқындылығы: Жеңіл автомобильге қатысты көлік ағынының орташа жылдық, тәуліктік қарқындылығы.

2.2.93 Қозғалыстың есептік қарқындылығы: Жолды жобалау, қалпында ұстау және қозғалысты ұйымдастыру кезінде техникалық және экономикалық есепте қолданылатын орташа жылдық, тәуліктік қарқындылық немесе белгіленген сағаттың қарқындылығы.

2.2.94 Қозғалыстың болашақтағы қарқындылығы: Жолдың жобаланған болашақ кезеңінің аяғына қарай күтілетін қозғалыс қарқындылығы.

2.2.95 Клотоидтер: Қисықтың ұзындық бойымен өсу заңын сипаттайтын және тұрақты (есептік) жылдамдығы бар автомобиль қозғалысының жағдайына тамаша жауап беретін өтпелі қисықтар.

2.2.96 Әртүрлі көлік құралдарының келтірілген қозғалыс қарқындылығының жеңіл автомобильге қатысты коэффициенті: Бір жүк автомобилі немесе автопойызы өткен уақытта жол бойымен қанша жеңіл автомобильдің өтуі мүмкін екендігін сипаттайтын қозғалыс қарқындылығын арттыру коэффициенті.

2.2.97 Тасжолды дамыту коэффициенті: Тік сызық бойындағы тасжолдың нақты ұзындығына қатысы, белгіленген пункттерді («әуе сызығы») байланыстыру тасжолдың нұсқаларын салыстырмалы бағалау кезіндегі көрсеткіштердің бірі болып табылады.

2.2.98 Көмекші қисық: Тасжол бағыты мен серпантиннің тік қоспасы арасындағы өтпелі қисық.

2.2.99 Сызықтық қисық: Бір бағыттағы қисық шеңберлердің қатарынан тұратын қисық, түйісу нүктелерінде ортақ жанамалары бар.

2.2.100 Өтпелі қисық: Жоспардағы, оның ішінде тасжолдың тік телімдері мен домалақ қисықтарының арасындағы әртүрлі қисық тасжол телімдерінің арасындағы

бірқалыпты өтуді қамтамасыз ететін өтпелі радиус қисығы. Өтпелі қисықтар клотоидтер, лемнискат, кубтық парабола, сызықтық қисық және т.б. бойынша орналасады.

2.2.101 Жоспардағы қисық: Жоспардағы екі көршілес түзуді байланыстыратын қисық.

2.2.102 Тік қисық: Жолдың бойлық профилінің сынықтарын түйістіретін қисық. Қисықтың қисықтығына байланысты шығыңқы немесе иілген қалпында болуы мүмкін.

2.2.103 Өтпелі бөліктің жиегі: Өтпелі бөлікті жолдың жиегінен бөліп тұратын сызық.

2.2.104 Жоба сызығы: Жолдың жер төсеміне қатысты бойлық профиліндегі жиегінің (осінің) жобалық қалпын бейнелейтін сызық.

2.2.105 Жол желісін сызу: Автомобиль жолдарының жобалы желісін графикалық тұрғыдан бейнелеу.

2.2.106 Жолдың жиегі: Тікелей өтпелі бөлікке түйіскен және жер төсемінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге, жол қозғалысының қауіпсіздігін арттыруға, жаяу жүргіншілер мен велосипедшілердің қозғалысын ұйымдастыруға, сондай-ақ төтенше жағдайларда пайдалануға арналған жол элементтері.

2.2.107 Автомобиль жолының осі: Жолдың өтпелі бөлігінің немесе бөлу жолағының ортасынан өтетін шартты сызық.

2.2.108 Жобалық белгі: Жер төсемі жиегінің (немесе осінің) көл деңгейінен немесе шартты деңгейінен биіктігі.

2.2.109 Жұмыс белгісі: Жобалық белгі мен үйіндінің биіктігін немесе шұңқырдың тереңдігін анықтайтын жол осі бойынша жер белгісінің арасындағы айырмашылық. Бойлық профильдің жобалық сызығының үстіне (үйіндінің) немесе оның астына (шұңқырға) жазылады.

2.2.110 Жобалы сызықтың сынығы: Бойлық беткейді өзгерту кезінде тік жобалы сызықты қиыстыру нүктесі.

2.2.111 Жолдардың қиылысы: Қиылысқан жолдар үзілмейтін және олардың әрқайсысы бойынша тура қозғалатын автомобиль жолдарының торабы. Жолдардың маңыздылығы мен қозғалыстың қарқындылығына байланысты жолдардың қиылысуы бір немесе әртүрлі деңгейде орын алады.

2.2.112 Болашақ кезең: Қозғалыс аяқталғаннан кейін автомобиль жолының геометриялық элементтерінің көрсеткіштері белгіленетін қозғалыс жағдайындағы уақыт кезеңі.

2.2.113 Пикет: Аймақтағы тасжолды нивелирлеуге белгіленетін нүкте. Жеке алғанда, бір-бірінен 100 м арақашықтықта орналасқан «пикеттер» мен арақашықтығы 100 м артық немесе кем болатын «бөлшектенген пикеттер» болып бөлінеді.

2.2.114 Жолдың жобасы: Жол бойында орналасқан барлық ғимараттары бар жолдың көлденең проекциясы.

2.2.115 Тасжолдың жобасы: Жол осінің көлденең проекциясы. Тасжол жоспарының элементтері: түзу – тасжолдың басынан қисықтың басына дейін немесе бір қисықтың аяғынан келесі қисықтың басына дейін; бұрылыс бұрыштары; тұрақты және ауыспалы радиус қисықтары.

2.2.116 Қозғалыс жолағы: Көлік құралдарының бір қатармен қозғалуына арналған автомобиль жолының өтетін бөлігі.

2.2.117 Аймақтық жолақ: Өтпелі бөлікпен немесе бөліп тұратын жолақпен қатар орналасқан және көлік құралдары үнемі кіретін, өтпелі бөлік тәрізді жол қаптауы бар арнайы жолақ.

2.2.118 Ауыспалы жылдамдықты жолақ: Қозғалыстың негізгі жолағынан шығатын немесе оған кіретін автомобильдердің екпін алуын немесе тежелуін қамтамасыз ететін қозғалыстың қосымша жолағы.

2.2.119 Бөлу жолағы: Көлік ағындарын қозғалыстың бағыты немесе құрамы бойынша бөліп тұратын автомобиль жолының құрылымдық элементі.

2.2.120 Автомобиль жолының көлденең профилі: Жолдың жалпағынан, оның осіне перпендикуляр қиылысының бейнесі. Жобаланған жолдың көлденең профилі қос итаркалы – беткейді, жол осінін жер төсемінің жиегіне симметриялы түрде төмен болуы мүмкін, сыңар итаркалы – беткейді, жер төсемінің бір жиегінен екіншісіне қарай төмен болуы мүмкін.

2.2.121 Жолдардың түйісуі: Бір жолға бір немесе әртүрлі деңгейдегі, тура жалғаспайтын және осы торапта үзілетін екінші жол түйісетін автомобиль жолдарының торабы.

2.2.122 Жолдың бойлық профилі: Жобаланатын жолдың осі бойынша жер төсемінің бойлық немесе белгілері бар табиғи жер төсемі нүктелерінің және жобалы сызық нүктелерінің оған параллель түрде шартты бейнеленуі.

2.2.123 Өтпелі бөлік: Көлік құралдарының қозғалысына арналған автомобиль жолының негізгі элементі.

2.2.124 Ландшафттық жобалау: Жолдың өзара элементтерінің бірқалыпты түйісуін және жолдың қоршаған ортамен үйлесуін қамтамасыз ететін жолды жобалау әдістемесі. Болашақ бейнелерді жасау және салыстырмалы нұсқа модельдерін дайындау арқылы жүзеге асырылады.

2.2.125 Орау бойынша жобалау: Талап етілетін жұмыс белгілері мен беткейді сақтау кезінде аймақтың бедеріне тән жобалық сызықты жасау тәсілі.

2.2.126 Қима бойынша жобалау: Рельефтің ұсақ нысандарын кесудің және төмен жерлердегі үйіндіні салуға арналған топырақты пайдалану есебінен тасжолдың бірқалыптылығын және қозғалыстың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жобалы сызықты жасау тәсілі.

2.2.127 Жобадағы түзу: Тасжолдың басынан қисықтың басына дейінгі немесе қисықтың аяғынан кеелесі қисықтың басына дейінгі арақашықтық.

2.2.128 Бойлық профильдегі шығыңқы қисықтың радиусы: Шығыңқы қисықтың кез келген нүктесін басынан аяғына дейін шеңбердің ортасымен байланыстыратын қима. Шығыңқы қисықтың радиус қоймасын автомобиль жүргізушісі жол бетінің көрінетіндігін қамтамасыз ету жағдайында анықтайды.

2.2.129 Жобадағы қисық радиус: Вираж құрылғысының таза, ылғалды беті және өтпелі бөліктің кеңеюі кезінде есептік жылдамдығы бар автомобильдердің қауіпсіз қозғалысы қамтамасыз етілетін радиус.

2.2.130 Тасжолдың дамуы: Бойлық беткейді төмендету мақсатында екі нүктенің арасындағы тасжолды ұзарту.

2.2.131 Есептік қарсы автомобильдің көріну арақашықтығы: Қозғалыстың бір жолағымен бір-біріне қарама-қарсы есептік жылдамдықпен келе жатқан екі автомобильдің толық тоқтауына қажет арақашықтық.

2.2.132 Есептік аялдау үшін көріну арақашықтығы: H = 0,2 м биіктікте жатқан, есептік жылдамдықпен келе жатқан автомобильдің толық тоқтауына жеткілікті көрінетін арақашықтық.

2.2.133 Көріну арақашықтығы: Жүргізушінің жұмыс орнынан қозғалыс бағытындағы жолдың және басқа да заттардың құрылымдық элементтері анық көрінетін, соған қарай тиісті жолақпен көлік құралын жүргізуге мүмкіндік беретін көлік құралының алдыңғы бөлігінен басталатын арақашықтық.

2.2.134 Қозғалыстың есептік қарқындылығы: Болашақ кезеңнің соңғы жылындағы қозғалыстың орташа жылдық, тәуліктік қарқындылығы. Экономикалық іздеу мәліметтерінің негізінде қозғалыстың есептік қарқындылығын екі бағытта бірдей жинақтап қабылдайды.

2.2.135 Серпантин: Жобада сүйір бұрышта ұштасатын екі бағыттың арасындағы тасжол бұрылысы бұрышының ішкі жағынан сипатталатын қисық түрі. Таулы аймақтардағы тасжолды дамыту телімдерінің құламалы беткейлі жерлерге жол салып жатқанда қолданылады.

2.2.136 Қисықтың ығысуы: Ауыспалы қисық келгеннен кейін қисықтың ығысатын арақашықтығы.

2.2.137 Қисық тангенсі: Тасжол бұрылысының жоғарғы бұрышын сол бұрылыстың басымен немесе аяғымен байланыстыратын түзудің қимасы.

2.2.138 Көлік торабы: Көлік ағындарының әртүрлі бағыттағы үздіксіз қозғалысын қамтамасыз ететін жол қиылыстарындағы инженерлік ғимарат (немесе ғимараттар кешені). Екі немесе бірнеше деңгейде орналасады.

2.2.139 Жол тасжолы: Көлбеу (жоба) және тік (бойлық профиль) проекцияларымен анықталатын кеңістіктегі автомобиль жолының геометриялық осінің қалпы.

2.2.140 Клотоидты тасжол салу: Домалақты және ауыспалы қисықты түйістіретін жол тасжолының қалпы.

2.2.141 Тасжол салу: Топографиялық, геологиялық, гидрологиялық және климаттық жағдайларды есепке ала отырып, тиімді пайдалану, құрылыс-технологиялық, экономикалық және эстетикалық талаптарға сәйкес белгіленген пункттер аралығындағы автожол тасжолының қалпы.

2.2.142 Жаяужол: Жаяу жүргіншілердің қозғалысына арналған автомобиль жолының элементі.

2.2.143 Тасжол бұрылысының бұрышы: Жобадағы тасжол бағытының өзгеруі. Бұрылыс бұрышын тасжол бағытының ұзақтығы мен оның жаңа бағытының аралығында өлшейді.

2.2.144 Көлденең еңіс: Жол құрылымының (жер төсемі, жол қаптауының қабаттары) қандай да бір элементінің бетінің жол осіне перпендикуляр бағытта өлшенетін көлденең деңгейінен ауытқуы.

2.2.145 Бойлық еңіс: Жобалық сызықтың бойлық бағыттағы көлденеңнен ауытқуы. Бойлық профильді жобалау кезінде қабылданған анағұрлым жоғары бойлық еңісте, шекті еңісте құрылыс құны, көлік шығыны мен қозғалыс қауіпсіздігі орынды үйлесуді қамтамасыз етеді.

2.2.146 Жүргінші бөліктің кеңеюі: Қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған жолдың жеке бөліктеріндегі жүргінші жолының енін кеңейту (қисықтарда – төменгі радиус жобасында, иілген қисықтарда – бойлық профильде, бойлық еңістерінің көлемі әртүрлі түйіскен жерлер, бойлық еңістері үлкен созылыңқы өрлер, бір жолақты жолда разъезд құрылғысы кезінде және т.б.).

2.3 Жер төсемі

2.3.147 Берма: Құлама жарда жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде құламаның жалпы тұрақтылығы мен машиналардың беткей және өтпелі жолын арттыру мақсатында беткей үйіндінің немесе шұңқырдың беткі қабатына жүргізілетін алаң.

2.3.148 Бүйірлі жүктеу: Үйіндінің астындағы әлсіз табаннан топырақтың бүйірлі тебіндеуін және сығылып шықпауын болдырмау мақсатында үйіндінің төменгі жағына жасалатын топырақты призмалар.

2.3.149 Тік құмдық кәріздер: Жүктемемен үйіндінің әлсіз табанына түскен салмақты шоғырландыру үдерісін жылдамдатуға қажет құбырлы тік элементтерден жасалған құрылым.

2.3.150 Жер төсемінің жоғарғы бөлігі (жұмыс қабаты): Биіктігі, жабындының жоғарғы жағынан санағанда тону тереңдігі 2/3 тең, бірақ 1,5 м кем емес төменгі тереңдігі шектелген аймақ; жұмыс қабатына шұңқыр, белгілері бар жерлер немесе төменгі

үйінділерден құрылымы бұзылмаған табиғи жерлерден топырақтың түсуі мүмкін.

2.3.151 Қалқыма су: Жергілікті және тұрақсыз сипатқа ие, сүзгіден әлсіз өткізетін немесе су өткізбейтін топырақтың линзасына жиналатын топырақты су.

2.3.152 Уақытша жүктеу: Табанға түскен жүктеменің шөгіндісін және шөгіндінің жобалық шамасына қол жеткізгеннен кейін алынатын шөгіндіні арттыру мақсатында үйіндінің жобалық белгісінен жоғары үйілетін топырақтың қосымша қабаты.

2.3.153 Шұңқыр: Топырақтың қалыңдығында құрастырылатын белгіленген геометриялық өлшемдермен ашық әзірлеме күйіндегі жер төсемінің құрылымы.

2.3.154 Терең шұңқыр: Жер төсемінің осі бойынша топырақтың беткі бетінен жол қаптауының төменгі жағына дейінгі арақашықтық.

Шұңқыр беткейінің биіктігі шұңқырдың жоғарғы және төменгі беткей жиектемесіндегі белгілердің әртүрлілігімен анықталады. Тау баурайы болған жағдайда – жоғарғы беткейдің жиектеме белгілерінің әртүрлілігімен анықталады.

2.3.155 Топырақтың қалыңдығы: Жобада және тілікте геометриялық өлшемдері бар топырақтан құралған табиғи немесе техногенді сілем.

2.3.156 Топырақты су: Беткі қабаттан кейінгі жерасты суы.

2.3.157 Топырақты қада-кәріздер: Тығыз құммен немесе ірі кесекті кәріздеу материалымен толтырылған тік ұңғыма күйіндегі геотехникалық құрылым.

2.3.158 Жол-климаттық тұрғыдан ауданға бөлу: Ауа райы-климаттық факторлардың әсерінен жер төсемі мен жол қаптауының жұмыс жағдайының сақталу шегінде мемлекет территориясының зоналарға бөлінуі.

2.3.159 Кәріз: Жерасты және беткі қабаттағы суларды алуға және бұруға арналған геотехникалық құрылым.

2.3.160 Жер төсемінің су-жылу режимі: Жер төсемінің жол-климаттық аймаққа және жергілікті жағдайларға тән беткі қабаттарындағы топырақтың бір жыл ішіндегі ылғалдылығының және температурасының өзгеру заңдылығы.

2.3.161 Жер төсемінің су-жылу режимін реттеу: Жер төсемінің беткі қабатындағы ылғалдылықты төмендетуге және аязды мамықтауын арттыруға бағытталған шаралар жүйесі.

2.3.162 Жер төсемі: Жол қаптауын, сондай-ақ жол қозғалысын ұйымдастырудың техникалық құралдары мен автомобиль жолын орналастыруға негіз болатын құрылымдық элемент.

2.3.163 Кавальер: Үйінділерді салу үшін қандай да бір белгілері бойынша пайдаланылмайтын шұңқырдың топырағынан құрастырылған, дұрыс пішіндегі үйінді күйіндегі геотехникалық құрылыс.

2.3.164 Жыра: Беткі беттен суды жинауға және бұруға арналған геотехникалық құрылыс.

2.3.165 Каптаж: Жерасты суын жинау, ағызу және ғимараттан бұру мақсатында оның шұңқырдың немесе беткейдің бетіне шығуына арналған арнайы құрылғы.

2.3.166 Топырақ карьері: Жер төсемінің құрылысы үшін пайдаланылатын топырақ әзірленетін жер телімі. Бүйірлі резервтерге қарағанда карьер терең және жер төсемінен жойылған.

2.3.167 Алдын ала шоғырландыру: Табанды шоғырландырудың жылдамдығына сәйкес есеп бойынша тағайындалатын, баяу режимде үйінді салынатын оның әлсіз табанының тұрақтылығын қамтамасыз ету тәсілі.

2.3.168 Контрбанкет: Беткейдің тұрақтылығын арттыратын оған тікелей түйіскен қандай да бір ені кең үйінді қалпындағы геотехникалық құрылыс.

2.3.169 Кювет: Жер төсемінің табаны бойына тікелей орналасқан су бұрушы жыра.

2.3.170 Науа: Жауын уақытында және қар ерігенде жол бойында ағатын суды бұруға арналған тереңдігі орташа үшбұрышты көлденең кесіндісі бар бүйірлі жыра.

2.3.171 Үйіндінің табанындағы қауіпсіз жүктеме: Табанында шекті тепе-теңдік аймағы болмайтын үйіндіден түскен ең жоғарғы жүктеме.

2.3.172 Үйінді табанындағы шекті жүктеме: Құрылыс нормалары табанның топырағындағы бүйірлі тебіндеу критерийлері бойынша оған түсірілетін үйіндінің ең жоғарғы жүктемесі.

2.3.173 Қызылсу мұзы: Бетке шығар кезде жерасты суы қатып қалатын суландырылған топырақтағы криогенді үдерістердің нәтижесі.

2.3.174 Үйіндінің биіктігі: Жол осі бойындағы жер бетінен жер төсемінің жиектеме сызығына дейінгі өлшенген арақашықтық.

2.3.175 Үйіндінің әлсіз табаны: Белсенді аймақ шегінде қуаттылығы 0,5 м кем емес әлсіз топырақ қабаттары бар (жертезек, балшық, жанар зат, қоймалжыңы 0,5 кем емес коэффициенті бар сазды топырақ, нольдей балшығы, дымқыл сортаң топырақ) үйінділердің табандары әлсіздердің қатарына жатады.

2.3.176 Табан үйіндісі: Үйіндінің жоғарғы жағы.

2.3.177 Өзектің үйіндісі: Жоғарғы жағынан жұмыс қабатының төменгі шекарасымен, төменгі жағынан үйіндінің табанымен, жан-жағынан жер төсемінің жиектемесі арқылы өткізілген тік сызықтармен шектелген үйіндінің бөлігі.

2.3.178 Үйіндінің су деңгейінен көтерілуі: Төменгі бөлігі үнемі немесе уақытша судың бетінен төменгі деңгейде болатын үйінді.

2.3.179 Сүзгілейтін үйінді: Жердегі топырақ себілген жер төсемінің жоғарғы бөлігін қатты ылғалданудан сақтау үшін ұзақ уақыт бойы су деңгейі көтерілген аймақтағы сүзгі топырағынан төгілген үйінді. Жер төсемінің табанындағы судың аздаған шығынын өткізуге арналған.

2.3.180 Үйінді: Табиғи немесе техногенді топырақты әртүрлі тәсілдермен салу және тығыздау арқылы олардан құралатын белгілі конфигурациясы бар геотехникалық құрылыс.

2.3.181 Модуль шөгіндісі: Одометр жағдайында белгіленген жүктеме кезінде салыстырмалы сығу деформациясының шамасына тең топырақтың сығылу сипаты; мм/м өлшенеді.

2.3.182 Белсенді аймақтағы үйіндінің табаны: Шөгінді мен үйіндінің тұрақтылығын болжау кезінде есепке алынатын табан қалыңдығының қуаттылығы.

2.3.183 Үйіндінің қабілетті табаны: Табанның бүйірлі тебіндеуі және сығылуы нысанында қирамай, төзетін үйіндінің ең жоғарғы шамасы.

2.3.184 Шөгінді үйіндісінің табаны: Үйіндінің салмағынан түскен жүктемеден немесе қалыңдықтың бірігуінен болған жағдай өзгерген кезде табанның топырағының шоғырлануы салдарынан табанның үгітіндісінің айтарлықтай баяу және бірқалыпсыз орын ауыстыруы.

2.3.185 Үйіндінің табанын орнықтыру: Табандағы орнықтырылған топырақты жібітумен немесе топырақтың аязды қалыңдығының құрамындағы орнықтырылған топырақты ерітумен байланысты шұғыл бірқалыпсыз тік деформация.

2.3.186 Жер төсемінің беткейі: Жолдың жиегін жол үсті жолағының үстімен түйістіретін жер төсемінің бүйірлі құламалы беті.

2.3.187 Беткейдің биіктігі: Үйінді беткейінің биіктігі беткейдің жоғарғы және төменгі жиектемесінің әртүрлілігімен анықталады. Тау баурайы болған жағдайда беткейдің биіктігі төменгі беткейдің жоғарғы және төменгі жиектемелеріндегі белгілердің әртүрлілігімен анықталады.

2.3.188 Беткей салу: Көлденең жазықтықта беткей құрайтын проекцияның ұзындығы.

2.3.189 Беткейдің құламалығы: Беткей бетінің көлденең жазықтыққа қарай иілуі. Әдетте, беткей биіктігінің оның құламалығына қатынасы күйінде көрініс табады.

2.3.190 Беткей бөлігі: Үйіндіде – беткей беті мен жер төсемінің жиектемесі арқылы өтетін көлденең жазықтық арасындағы үйіндінің бөлігі.

2.3.191 Жер төсемінің беті: Жер төсемі жиектемелерінің арасындағы арақашықтық; бұл арақашықтыққа орталық бөлу жолағы, өтпелі жол, бүйірлі бөлу жолақтары, жолдың жиегі енеді.

2.3.192 Тірек қабырға: Көлбеу немесе аса құламалы беткейлерді қамтамасыз етуге арналған геотехникалық құрылым.

2.3.193 Уақытша су деңгейінің көтерілуі: Жоғарғы су деңгейі 30 тәуліктен аспайтын уақытта сақталатын үйіндінің су деңгейінен көтерілуі.

2.3.194 Арматураланған жұқа қабат: Созылыңқы кернеуді қабылдауға қабілетті дискретті материалдан тұратын жер төсеміндегі немесе құрылымдық қабаттағы жұқа қабат.

2.3.195 Геотекстильді жұқа қабат: Геотекстильден дайындалған жер төсеміндегі немесе жол қаптауы құрылымындағы жұқа қабат. Арматураланған, кәрізді, капиллярлы үзілетін, қорғаныс жұқа қабаттары деген түрлері бар.

2.3.196 Гидрооқшаулағыш жұқа қабат: Судың өтіп кетуін болдырмауға арналған жұқа қабат.

2.3.197 Капиллярлы үзілетін жұқа қабат: Құрылымға капиллярлы судың өтіп кетпеуіне арналған жұқа қабат.

2.3.198 Термооқшаулағыш жұқа қабат: Жер төсемінің температуралық режимін реттеуге арналған термооқшаулағыш материалдан жасалған жұқа қабат.

2.3.199 Тасқынға қарсы галерея: Тасқынға қауіпті жерлерде орналастырылған және жолды тасқыннан және тасқынның галерея шатырына өтіп кетуінен қорғайтын геотехникалық ғимарат.

2.3.200 Шөгуге қарсы ғимарат: Топырақ массивінің шөгуге қарсы тұрақтылығын арттыратын инженерлік ғимарат. Шөгінді массивпен өзараәрекеттесу принципі бойынша тұтқыр және тірек ғимараттар болып бөлінеді.

2.3.201 Селге қарсы ғимарат: Сел ағынын ұстап тұруға немесе бағыттауға арналған геотехникалық ғимарат.

2.3.202 Беріктік көрсеткіштері: Кез келген шиеленіскен жағдайда беріктікті сипаттауға көмектесетін механикалық сипаттамалар. Топырақтың сипаттамасы ішкі үйкеліс бұрышы φ мен тіркесу С болып табылады.

2.3.203 Тоңудың есептік тереңдігі: Құрылыс нормаларымен белгіленетін, белгіленген ықтималдылықпен анықталатын топырақ қалыңдығының немесе жол құрылымының (жол қаптауы және жер төсемі) шекті тоңу тереңдігі.

2.3.204 Топырақты судың есептік деңгейі: Құрылыс нормаларымен белгіленетін, белгіленген ықтималдылықпен анықталатын, есептеу кезінде назарға алынатын ең жоғарғы деңгейдегі топырақты су.

2.3.205 Беткі қабаттағы судың есептік деңгейі: Құрылыс нормаларымен белгіленетін, белгіленген ықтималдылықпен анықталатын, есептеу кезінде назарға алынатын ең жоғарғы деңгейдегі беткі қабаттағы су.

2.3.206 Резерв: Қазу тереңдігі 1,5 м аспайтын үйінді ғимаратына арналған топырақ дайындалатын жол төсемінің маңындағы орын.

2.3.207 Сел сымы: Жолға перпендикуляр бағытта қозғалып келе жатқан сел ағынын өткізуге арналған селден қорғайтын құрылым.

2.3.208 Түзеу қабаты: Беткі қабаттың жазықтығы мен тұрақтылығын қамтамасыз етуге арналған ірі кесекті топырақтан жасалған үйінді құрылысы кезінде орнатылатын арнайы қабат.

2.3.209 Ылғалдылық шарттары бойынша аймақ түрлері: Аймақ түрлері ылғалдылық шарттары бойынша топырақтың жоғарғы қалыңдығын табиғи қалпында

сипаттайды. Үш түрі бар:

1 түрі – терең топырақты суы бар және беткі қабатты ағынмен қамтамасыз етілген жерлер;

2 түрі - терең топырақты суы бар, бірақ беткі қабатты ағынмен қамтамасыз етілмеген жерлер;

3 түрі – топырақты суға жақын деңгейдегі немесе беткі қабаттағы суда ұзақ уақыт бойы тұрған жерлер.

2.3.210 Байқау тығыздығы: Қабаттың қалыңдығы, тығыздауыш машиналардың өткел санын және т.б. нақтылау кезіндегі тығыздау технологиясын жөндеу тәсілдері.

2.3.211 Салыстырмалы тығыздау коэффициенті: Үйіндідегі құрғақ топырақ тығыздығының резерв немесе карьер тығыздығына қатынасы. Жер жұмыстарының көлемін анықтау кезінде қолданылады.

2.3.212 Стандартты тығыздау әдісі (Союздорн әдісі): Топырақтың ең жоғарғы тығыздық мәнін және тиімді ылғалдылық мәнін алуға арналған және топырақтың бүйірлі кеңеюі мүмкін емес жағдайда стандартты жүктемелі топырақтың әр қабатын тығыздалатын топырақты зертханалық сынау әдісі.

2.3.213 Жер төсемінің кеңдігі: Жиектемелер арасындағы арақашықтық, жол категориясына қарай нормаланады. Жер төсемінің еніне өткелдің, жиектемелердің, бекітілген жолақтар мен бөлу жолақтарының ені енеді.

2.4 Жол қаптауы

2.4.214 Жол қаптауы: Автокөлік құралдарынан түскен жүктемені қабылдап, оны топыраққа беретін автомобиль жолының өткел жолы шегіндегі көп қабатты құрылым.

2.4.215 Қатты жол қаптауы: Жабындысы немесе цемент бетон немесе темір бетон негізіндегі жол қаптауы, оның қаттылығы жол қаптауында қолданылатын басқа да материалдардың қаттылығынан бірнеше есе артық.

2.4.216 Жол қаптауының классификациясы: Жол қаптауының беріктілік, жұмысқа қабілеттілігінің сипатталуы тұрғысынан алғанда жол қаптауының топтарға бөлінуі.

2.4.217 Қатты емес жол қаптауы: Қабаттары асфальт бетонның бірнеше түрінен, битуммен, цементпен, әкпен бекітілген кешенді және басқа да тұтқыр материалдардан, сондай-ақ әлсіз байланған қиыршықты материалдардан жасалған жол қаптауы.

2.4.218 Ең төменгі жол қаптауы: Қиыршық тас (ірі құм)-құм қоспаларынан, беріктігі орташа тас материалдары мен қождан; бекітілген немесе әртүрлі материалдармен жақсартылған топырақтан жасалған жол қаптауы.

2.4.219 Жеңілдетілген жол қаптауы: Жұмысқа қабілетті, берік және өтпелі жол қаптауының арасындағы аралық орынға ие жетілдірілген жабындысы бар жол қаптауы.

2.4.220 Өтпелі жол қаптауы: Жұмысқа қабілетті, тұтқырлықты пайдаланбай қағу тәсілі бойынша мықты қождан, тұтқыр затпен өңделген топырақ және беріктігі орташа тас материалдарынан, жұмыр тастан және уатылған тастан дайындалған жеңілдетілген және ең төмен жол қаптауының арасындағы аралық жол қаптауы.

2.4.221 Деформацияланған сипаттамасы бар жол қаптауы: Жүктеменің әсерінен деформацияланатын жол қаптауының немесе оның жеке қабаттарының қабілеттілігін сипаттайтын көрсеткіштер. Тығыз деформация кезінде негізгі көрсеткіш тығыздық модулі, тығыз-пластикалықта деформация модулі, тұтқыр деформацияда – тұтқырлықтың кедергі коэффициенті болып табылады.

2.4.222 Жол қаптауының сенімділік коэффициенті: Жол қаптауының қызмет мерзімінің соңына қарай талап ететін беріктігін қамтамасыз ету ықтималдылығын сипаттайтын көрсеткіші. Сандық жағынан белгілі бір телімдегі жол қаптауының бойлық берік телімдеріндегі қатынасқа тең.

2.4.223 Жол қаптауының беріктік коэффициенті: Беріктіктің нақты модулінің оның есептік мәніне қатынасымен анықталатын жол қаптауы құрылымының беріктігінің сапалы бағасының көрсеткіші.

2.4.224 Жол қаптауы қабатының беріктік модулі: Қабаттардың деформация, қолданыстағы сығылу кернеуінің бүйірлері еркін кеңейген жағдайда туынды немесе салыстырмалы беріктік деформациясының қатынасына тең беріктік тәрізді механикалық қасиеттерін сипаттайтын көрсеткіш.

2.4.225 Жол қаптауының аязға төзуі: Жол қаптауының барлық түрлерінің жер төсемінің топырағы бірқалыпты кепкен жағдайда біркелкіліктің бұзылуына қарсы тұрақтылығы.

2.4.226 Жол қаптауының жалпы беріктік модулі: Есептік автомобильдің дөңгелек белгілеріне сәйкес штамптың белгіленген сипаттамалары кезіндегі оның штампты жүктемесінің сынақ нәтижелері бойынша есептелген барлық құрылым беріктігінің шартты модулі.

2.4.227 Жол қаптауының бу өтпейтін жұқа қабаты: Іс жүзінде судың буын өткізбейтін жол қаптауының жұқа қабаты.

2.4.228 Жол қаптауының беріктігі: Қалдық деформацияның белгіленген шекті қарқынды жинақталуы бар ылғалдылықтың есептік жағдайында автомобиль өткелдерінің белгіленген санының әсерін қабылдау қабілеттілігі.

2.4.229 Жол қаптауының мамықталуы: Тоңу аймағында капиллярлар мен қабықшаларды тарту арқылы, сондай-ақ қары еріген аймақтардан бу күйінде жинақталатын ылғалдың тоңу себебінен жол қаптауы бетінің бірқалыпсыз көтерілуі.

2.4.230 Қосымша қабық: Жол қаптауы (кәрізді, аяздан қорғайтын және т.б.) қабаттарының қызметін қорғауды жүзеге асыратын табанның құрылымдық қабаты. Жол қаптауының беріктігін есептеген кезде есепке алынады.

2.4.231 Жол қаптауы қабаттарының әлсіз байланысқан материалдары: Бөлшектері өзара айқын байланыспаған материалдар, оның салдарынан жол қаптауы қабаттары созылу кедергісіне ұшырамайды.

2.4.232 Жол қаптауы қабаттарының әлсіз байланыспаған материалдары: Бөлшектері өзара байланыспаған материалдар. Жол практикасында оларды әлсіз байланысқан материалдар жиі ортақтастырады.

2.4.233 Жол қаптауының жылу оқшаулағыш қабаттары: Жылу өткізгіштігі орташа материалдардан жасалған табанның қосымша қабаттары.

2.4.234 Негізгі жол қаптаулары: Жұмысқа қабілеттілігі анағұрлым жоғары (беріктігі, сенімділігі жоғары, ұзақ уақытқа төзімді және т.б.) жол қаптауы. Оларға цемент бетон және асфальт бетон (I және II маркалы) жабындылары бар жол қаптауы жатады.

2.4.235 Кәрізді қабат: Судың жоғарыдан немесе төменнен ену салдарынан жер төсемінің жоғарғы бөлігіне жиналатын суды жинауға және бұруға арналған жол қаптауының құрылымдық қабаты.

2.4.236 Жол қаптауының беріктік коэффициенті: Жол қаптауының нақты беріктік модулінің қозғалыс жағдайы бойынша талап етілетін модуліне қатынасы.

2.4.237 Құрылымдық қабат: Біртекті материалдардан тұратын және көршілес қабаттардан материал түрімен, оның беріктігімен және құрамымен ерекшеленетін жол қаптауының әрбір қабаты.

2.4.238 Аяздан қорғайтын қабат: Жағымсыз температураның әсерінен жер төсемі мен жол қаптауындағы топырақтың деформациясын болдырмау мақсатында мұздау кезіндегі мамықтану деформациясы 1 %-дан аспайтын материалдардан тұратын табанның қосымша қабаты.

2.4.239 Температуралық кернеу: Қоршаған ауа температурасының немесе басқа да температуралық факторлардың өзгеруі салдарынан жол қаптауының құрылымдық

қабаттарында пайда болатын кернеу.

2.4.240 Кернеу-деформацияланған жағдай: Жүктеме, қалау әрекетінің, ауыспалы температураның немесе осы факторлардың бірлескен әрекетінің әсерінен жүйенің кез келген нүктесіндегі кернеумен және деформациялармен сипатталатын жүйе жағдайы (мысалы, жол қаптауы).

2.4.241 Жол табаны: Жол қаптауының төменгі, қабылдағыш қабаты.

2.4.242 Құрама темір бетон табаны: Құрама темір бетон тақталардан жасалатын табан.

2.4.243 Цемент бетон табаны: Монолитті немесе құрама цемент бетоннан жасалған табан.

2.4.244 Қиыршық тас табаны: Өлшемдері әртүрлі (қатардағы қиыршық тас) немесе қағу тәсілімен жасалған сұрыпты (фракциялық) қиыршық тастан тұратын, қиыршық тас қоспаларынан тұратын табан.

2.4.245 Құрама жол тақтасы: Арнайы технология бойынша темір бетон бұйымдарының зауытында немесе полигондарында дайындалған құрама жол жабындысының немесе табанының құрылғысына арналған тақта.

2.4.246 Жік астындағы бетон тақта: Жапсар желілерін күшейтуге арналған цемент бетон жабындысының көлденең жіктерінің астына салынатын бетон тақтасы.

2.4.247 Төселінетін топырақ: Жол қаптауының астына тікелей орналасқан жер төсемінің жұмыс қабатындағы топырағы. Төселінетін топырақтың қуаттылығы белсенді аймақтың көлемімен өлшенеді, онда іс жүзінде көлік жүктемесінен кернеу мен деформация тоқтайды.

2.4.248 Асфальт бетон жабындысы: Монолитті немесе құрама асфальт бетоннан жасалған жабынды.

2.4.249 Жетілдірілген жабынды: Цемент бетонды, асфальт бетонды жабынды және тұтқыр затпен өңделген материалдардан жасалған жабынды.

2.4.250 Цемент бетонды құрама жабынды: Зауыт жағдайында дайындалатын және арнайы монтажды құралдың көмегімен қаланатын бетон тақталарының кез келген түрінен (темір бетон, алдын ала кернеуленген, армабетонды) жасалған жабынды.

2.4.251 Монолитті цемент бетон жабындысы: Қалау және деформациялық жіктерді тілімдеудің негізінде дайындалған, содан кейін берікті жинау барысында күтім жасалған цемент бетон жабындысы.

2.4.252 Алдын ала кернеуленген цемент бетонды жабынды: Алдын ала кернеуленген арматура (қабыршақ, өзек және т.б.) немесе арматурасыз монолитті жабынды, онда сығылған кернеу арнайы құралдың көмегімен қатты бетонға беріледі.

2.4.253 Цемент бетон жабындысы: Монолитті немесе құрама цемент бетоннан жасалған жабынды.

2.4.254 Жол жабындысы: Көлік құралдарынан түскен жүктемені тікелей қабылдайтын және белгіленген пайдалану талаптарын қамтамасыз етуге және атмосфералық факторлардың әсерінен жолдың табанын қорғауға арналған жол табанына орнатылатын жол қаптауының бір немесе көп қабатты жоғарғы бөлігі.

2.4.255 Қара қиыршық тасты жабынды: Әртүрлі тәсілдермен органикалық тұтқыр затпен (битум, битум эмульсиясы, қарамай) өңделген қиыршық тастан жасалған жабынды.

2.4.256 Жолдың макро кедір-бұдыр жабындысы: Материалдардың жеке бөліктерінен құралған немесе беткі қабаттық өңдеудің немесе беткі қабаттық жабындыны арнайы әрлеудің негізінде пайда болған жабындысының беткі қабатындағы шығыңқы жерлер мен ойпаң жерлердің жиынтығы.

2.4.257 Жолдың микро кедір-бұдыр жабындысы: Жол жабындысының макро кедір-бұдырлығын құрайтын минералды материал түйірлерінің жеке кедір-бұдырлығы.

2.4.258 Жаңадан қаланған әрлеудің цемент бетон жабындысы: Тегістік, беткі

қабаттың тұйықталуы және кедір-бұдырлығы бойынша талап ететін сапалы тығыздаудан кейін беткі қабатқа цемент бетон жабындысына жаңадан қалау жасау бойынша технологиялық операция.

2.4.259 Беткі қабаттың кедір-бұдыр жабындысы: Шығыңқы қиыршық тастардың немесе автомобиль дөңгелегін жабындының беткі қабатымен түйісудің жоғарылауына әсер ететін жасанды кесілген атыздар есебінен жабындының бетінде болатын микро тегіссіздіктің болуымен және сипатымен шарттас қасиеті.

2.4.260 Есептік жүктеме: жол қаптауының құрылымын есептеу үшін қолданылатын автомобильдің жеке осіне түсетін шекті жүктеме.

2.4.261 Жол қаптауының шөгуге тұрақты қабаты: Қабат материалдарының шөгудің қалдық деформациясының қарқынды жиналуын еш бұзылусыз және рұқсат етілмейтін шөгу кернеуінің әсеріне төзу қабілеті.

2.4.262 Көлік құралын есептік жүктеуге әкелетін жалпы коэффициент: Ось аралық арақашықтықты есепке алатын көп осьті көлік құралдарының есептік жүктемесіне әкелетін коэффициент.

2.4.263 Жол қаптауының қабаттары аралығындағы түйісу: Қабаттардың өзара орын ауыстыруына кедергі келтіретін және белгілі бір деңгейде көлік жүктемесінің әсерімен бірлескен жұмыс қабатын қамтамасыз ететін қабаттар арасындағы байланыс.

2.4.264 Жабындының сызатқа тұрақтылығы: Көлік жүктемесінің және өзгермелі ауа райы-климаттық жағдайлардың әсерінен (атвомобиль жолдары жабындысының сенімділігін сипаттайтын көрсеткіштердің бірі) сызаттың пайда болуына кедергі келтіретін жол жабындысының қабілеті.

2.4.265 Жік:

1) осьтердің бір бүтін тәрізді бірлескен жұмысын қамтамасыз ететін осьтердің бойындағы екі элементті байланыстыру;

2) температураның өзгеруі, бірқалыпсыз жауын-шашын, күштік әсерлер және т.б. салдарынан бір-біріне тәуелсіз орын ауыстыруды қамтамасыз ететін екі элементтің немесе ғимараттар бөлігінің арасындағы саңылау.

2.4.266 Деформацияланған көлденең жік: Цемент бетон жабындысының осіне перпендикуляр орналасқан және сызаттың өз еркімен пайда болуын немесе бойлық тұрақтылығын жоғалтуды ескерту үшін оны тақтаның бойымен мүшелейтін жік.

2.4.267 Бойлық деформациялық жік: Цеменет бетон жабындысының бойына және оған параллель орналасқан, бойлық сызаттардың пайда болуын ескертетін ені бойынша жабындыны мүшелейтін жік.

2.4.268 Деформациялық жік: Температура мен бетон ылғалдылығының өзгеру әсерінен тақталардың орнын ауыстыру мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін цемент бетон жабындысының немесе табанының жасанды жолмен жасалған құрылымдық элементі.

2.4.269 Беріктіктің балама модулі – беріктіктің жалпы модулі: Беріктіктің әртүрлі модульдері бар көпқабатты жүйе тәрізді берік бірыңғай (беріктік изотропты) қабат беріктігінің модулі. Көпқабатты жол қаптауын екіқабаттыға шамалау үшін қолданылады.

2.5 Көпірлер мен құбырлар

2.5.1 Жіктеу

2.5.1.270 Сужетек: Су таратқышы (құбыр, науа, арна) бар көпір қалпындағы құрылыс; су таратқышы қиылысқан жерлерде, жыра, сай, өзен, жолдың маңына салынады.

2.5.1.271 Балкон: Бір жағы тау бөктеріне түйіскен және жолдың кеңдігін қамтамасыз ететін тау жолындағы көпір құрылысы.

2.5.1.272 Виадук: Кедергінің түбіндегі өткелі жоғарғы деңгейде орналасқан терең жыра, сай, құрғақ аңғар, ойпат арқылы өтетін көпір құрылысы.

2.5.1.273 Қорғаныс галереясы: Көлік жолын тау тасынан, қарынан, жыныстарынан

қорғайтын жабындыға тірелетін тірек немесе қабырға қалпында жасалған тау жолындағы инженерлік құрылыс.

2.5.1.274 Көпір құрылысы: Табиғи немесе жасанды кедергілер арқылы жолды немесе басқа да коммуникацияларды өткізетін инженерлік құрылыс (көпір, жол өтпесі, эстакада және басқалары).

2.5.1.275 Көпір: су кедергісі арқылы өтетін көпір құрылысы.

2.5.1.276 Жол өтпесі: Әртүрлі деңгейде қиылысатын көлік ағындарын өткізуге арналған автомобиль немесе темір жолдағы көпір құрылысы.

2.5.1.277 Көпірдің паспорты: Көпірдің тарихы, құрылымы, қабілеттілігі мен жағдайы, өткізілген сынақтары және жөндеу жұмыстары туралы мәліметтерден тұратын құжат.

2.5.1.278 Селедук: Тау жолы арқылы сел ағынын өткізуге арналған көпір құрылысы.

2.5.1.279 Малды айдап өту: Жолдағы малды өткізуге арналған көпір құрылысы немесе тіктөртбұрышты құбыр.

2.5.1.280 Шағын жасанды құрылыс: 25 м дейінгі шағын көпір немесе су өткізетін құбыр.

2.5.1.281 Реттеу құрылысы: Көпірге жақындағанда және одан өткен кезде су ағынын реттеуге арналған су ағыны арқылы өтетін кешенге енетін инженерлік құрылыс.

2.5.1.282 Су өткізетін құбыр: Су ағынын өткелдің төменгі деңгейінен өткізуге арналған домалақ, сопақ немесе тіктөртбұрышты қиылысқан құрылыс.

2.5.1.283 Эстакада: Көпірдің астындағы кеңістікті әртүрлі мақсатта қолдану қажеттілігі кезінде үйіндінің орнына салынатын жан-жаққа шығатын көпір құрылысы.

2.5.2. Көпір құрылысы мен құбырларының элементтері

2.5.2.284 Бойлық арқалық: Осі көпірдің бойымен бағытталған, аралық құрылыстың немесе өткел құрылымының салмақ түсетін элементі.

2.5.2.285 Көлденең арқалық: Көпірге көлденең орналасқан, негізгі арқалық пен өткелдің бойлық арқалықтарының арасындағы жүктемені бөлуге арналған олардың мықты байланысы бар аралық құрылыстың салмақ түсетін элементі.

2.5.2.286 Негізгі арқалық: Арқалық көпірдің аралық құрылыстың бойына салмақ түсіретін негізгі элементі.

2.5.2.287 Көмекші арқалық: Басқа да бойлық арқалықтармен салыстырғанда биіктігі төмен және өткел тақтасының жұмысын жеңілдетуге арналған монолитті темір бетон аралық құрылыстың бойлық арқалығы.

2.5.2.288 Шеткі (қасбеттік) арқалық: Аралық құрылысты сыртта орналасқан бойлық арқалық.

2.5.2.289 Арқалықтың қаттылығы: Аралық құрылыстың қажетті қаттылығын қамтамасыз ететін аспалы, ванталы немесе аралас көпірдің бойлық элементі.

2.5.2.290 Аспалы арқалық: Бір немесе екі ұшы консоль-аспалы жүйе көпіріндегі консольға түйісетін аралық құрылыстың арқалығы.

2.5.2.291 Көпірдің биіктігі: Жабындының ең жоғарғы нүктесінен саба су деңгейіне дейінгі арақашықтық.

2.5.2.292 Өту биіктігі (биіктік габариті): Жол өткелінің астындағы жер деңгейінен, жоғарғы өткелден, рельс басынан оның астындағы төменгі шегінде орналасқан элементке дейінгі ең төменгі арақашықтық, бұл көлік құралдарының өту мүмкіндігін немесе шектеуін анықтайды.

2.5.2.293 Еркін биіктік: Көпір астындағы жоғарғы су деңгейінен немесе есептік кеме жүзетін деңгейден аралық құрылыстың төменгі жеріне дейінгі ең төменгі арақашықтық.

2.5.2.294 Құрылыс биіктігі: Аралықтың ортасында немесе тіреуінде өлшенетін

көпір құрылысындағы аралық құрылыстың төменгі жағынан ең жоғарғы нүктесіне дейінгі арақашықтық.

2.5.2.295 Көпір габариті: Өткелдің енінен, қауіпсіздік жолағынан, бөлу жолағынан және жүргінші жаяужолдан тұратын өткелдің осіне перпендикуляр арақашықтық.

2.5.2.296 Көпір астының габариті: Көпірдің аралық кеңістігінің шекара кескіні ішіндегі бағытына шекті, перпендикуляр, оның ішіне көпір құрылымының элементтері, навигациялық таңбаларды қоса алғанда оның астындағы құрылғылар кірмеуі тиіс.

2.5.2.297 Көпір құрылысы құрылымының жақындау габариті: Шекті көлбеу кескін (жазықтықта, өткелдің осіне перпендикуляр), оның ішіне көпір немесе басқа да құрылыстар, онда орналасқан құрылғылар, сондай-ақ қиылысатын инженерлік желілер мен коммуникациялар енбеуі тиіс.

2.5.2.298 Гидрооқшаулағыш: Салмақ түсіретін құрылымдарды беткі және топырақты сулардан қорғайтын құрылымдық элемент.

2.5.2.299 Ағысты бағыттайтын бөгет: Көпір асты саңылауындағы жағадағы судың немесе арнаны қалыптастыратын үйіндінің бірақалыпты ағуын қамтамасыз ететін және конус пен көпірді судың шайып кетуінен қорғайтын инженерлік құрылыс.

2.5.2.300 Құбырдың диаметрі: Домалақ құбыр түйініндегі саңылаудың ең үлкен өлшемі.

2.5.2.301 Диафрагма: Аралық құрылыстың тұрақтылығын және уақытша жүктеме күшінің бөлінуін қамтамасыз ету мақсатында орнатылатын аралық құрылыстың біріктірілген элементтерінің осіне перпендикуляр немесе оның бұрышында орналасқан табақ (болат көпірлерде) немесе қабырға.

2.5.2.302 Көпірдің ұзындығы: Екі шетінің ұшы арасындағы арақашықтық, олар болмаған жағдайда көпірдің тірек немесе аралық құрылыстың аралығы, бұл кезде өтпелі тақталардың ұзындығы есепке алынбайды.

2.5.2.303 Аралық құрылыстың ұзындығы: Аралық құрылыстың осімен өлшенген оның құрылымдық элементтерінің екі ұшы арасындағы арақашықтығы.

2.5.2.304 Құбырдың ұзындығы: Кіріс және шығыс жақтауының сыртқы шектері арасындағы өлшем.

2.5.2.305 Қайта құю: Тіреудің кері қабырғаларының арасында орналасқан үйіндінің бір бөлігі.

2.5.2.306 Құбыр түйіні: Құбыр денесінің бір бөлігі болып табылатын, тұйық көлбеу қималы құрама құбыр құрылымының негізгі элементі.

2.5.2.307 Көпірдің аяғы: Тіректің немесе тіректің басқа да көзге көрінетін құрылымдық элементтерінің немесе көпір осінен аралық құрылыстың шеттерін байланыстыратын сызықтың ең соңғы қиылысу нүктесі.

2.5.2.308 Түсірілмелі құдық: Құдықтың ішкі жағынан және қабырғаларының астынан топырақты алу кезіндегі жеке салмағының әсерінен топыраққа түсетін жартылай, көлбеу байланысатын тұйық құрылымды (темір бетоннан жасалған) көрсететін терең толтырылған тірек іргетасы.

2.5.2.309 Үйіндінің конусы: Көпір құрылысының тіреуіне тікелей түйіскен кескі шошақ қалпындағы үйіндінің бір бөлігі.

2.5.2.310 Құбыр науасы: Судың кедергісіз ағуын қамтамасыз ететін құбырдың көлбеу қимасының төменгі бөлігі немесе құбырдағы арнайы жасалған даярлық.

2.5.2.311 Саптама: Қада немесе діңгек ұштарының беткі қабаттарын біріктіретін қада немесе діңгек тіректің элементі.

2.5.2.312 Көпірдің басталуы: Өтпелі тақталарды есепке алмай, тіректің немесе тіректің басқа да көзге көрінетін элементтерінің немесе аралық құрылыстың ұштарын көпірдің осімен байланыстыратын қима сызықтық нүктеден бастап километрмен санағанда біріншісі.

2.5.2.313 Нормативті жүктеме АК: Көпірдегі орналасу сызбасы және көпір құрылысын жобалауда қабылданған автомобильді пойыздар мен автомобильдерден түскен нормативті тік жүктемесінің түрі.

2.5.2.314 Нормативті жүктеме НГ: Бұл жеке жыланбауыр жүктеме тәрізді.

2.5.2.315 Нормативті жүктеме НК: Бұл жеке дөңгелек жүктеме тәрізді.

2.5.2.316 Тіректің жақтауы: Ең жоғарғы қалыңдық, ереже бойынша, тірек бөліктерді орнату және аралық құрылыстың тірек қысымын тікелей қабылдау үшін қызымет ететін көпір тірегінің арматураланған бөлігі.

2.5.2.317 Құбырдың жақтауы: Құбыр денесін құрылымдық тұрғыдан тұйықтайтын, құбырдың ұштарындағы үйіндінің беткейін ұстап тұратын және су ағынының құбырға кіруіне және одан шығуына қажетті жағдайды қамтамасыз ететін шеткі элемент.

2.5.2.318 Қоршау: Көлік құралдарының тік құламасының алдын алуға және қоршауға кіру кезінде қозғалыс траекториясын түзеуге арналған міну төсемінің шекарасына орнатылатын көпір төсемінің құрылымдық элементі.

2.5.2.319 Міну төсемінің киімі: Жобалық профильді, тегістікті, сондай-ақ аралық құрылыстың элементтерін судың кіруінен қорғауды қамтамасыз ететін міну төсемінің шегіндегі аралық құрылысына төселетін элементтер жиынтығы.

2.5.2.320 Тірек: Аралық құрылысты ұстап тұратын және ондағы жүктемені табанға түсіретін көпір құрылысының салмақ түсіретін элементі.

2.5.2.321 Тірек бөлігі: Аралық құрылыстың тірек қысымын тірекке түсіретін және аралық құрылыстың бұрыштық және сызықтық не болмаса бұрыштық орын ауыстыруын ғана қамтамасыз ететін көпірдің элементі.

2.5.2.322 Табиғи табан: Көпір тірегінің іргетас құрылғысына табан ретінде пайдаланылатын айтарлықтай берік табиғи топырақ.

2.5.2.323 Қада табан: Әлсіз топырақ жатқан жерлерде қадалардың салмақ түсіру қабілеттілігі арттырылатын тіректің табаны.

2.5.2.324 Тіректің табаны: Көпір тірегінің іргетасы астындағы табиғи немесе жасанды топырақ.

2.5.2.325 Көпір осі: Жолдық немесе бөлу жолағының өтпелі бөлік осіне сәйкес келетін, оған қатысты жобадағы немесе профильдегі көпірдің қалпын және конфигурациясын орнататын сызық.

2.5.2.326 Аралық құрылыстың осі: Жобадағы аралық құрылыстың қалпы мен конфигурациясы орнатылатын сызық.

2.5.2.327 Бүйірлі бөлік (тіреудің бүйірлері): Іргетасы жоқ және кіреберіс үйінділеріндегі топырақты ұстап тұру қызметін атқаратын тіреудің консольді элементі.

2.5.2.328 Пандус: Құламалары бекітілген немесе тірек бүйірлерінде үйінді немесе беткей күйінде жасалған қала көпірлеріне, жол өткелдеріне және туннельдерге кіреберіс жерлердегі жолдың жайпауыт беткей бөлігі.

2.5.2.329 Паром өткелі: Жағадағы кеме аялдайтын орын, өткел және паром жолдарынан тұратын су кедергісі арқылы өтетін құрылыстар мен техникалық құралдар кешені.

2.5.2.330 Қотарылатын үйінді: Су тасқынындағы қозғалыстың мүмкін үзілістері есебінен алғанда дүркін-дүркін су басатын, судың шайып кетуінен қорғайтын үйінді.

2.5.2.331 Көпірдің сүйеніші: Жаяужолдағы қоршалған құрылғы.

2.5.2.332 Өткелдің тақтасы: Көпір төсемінің көлік құралдарынан, жаяу жүргіншілерден және элементтерден түсетін жүктемені тікелей қабылдайтын құрылыстың темір бетон, болат немесе ағаш элементі.

2.5.2.333 Өткел тақтасы: Бір ұшы құрылыстың тіреу бүйіріне немесе колсоліне, екіншісі – кіреберіс үйіндісіндегі көлденең шабаққа немесе қиыршық тас жастығына тірелетін темір бетон тақтасы күйіндегі көпірдің байланысқан элементі.

2.5.2.334 Көпірдің пайдалы ауданы: Көлік құралдарының және жаяу жүргіншілердің қозғалысына арналған, пайдалы енінің оның ұзындығына көбейту нәтижесіне тең көпірдің толық ауданы.

2.5.2.335 Подферменник тақтасы: Тірек бөліктерді орнатуға арналған және бойлық құрылыстың тірек денесіне келтіретін қысымын бөлетін, подферменник тақтасына тастан немесе темір бетон шығыңқы жері күйінде жасалған көпір тірегінің ең жоғарғы бөлігіндегі элемент.

2.5.2.336 Көпірдің кіреберісі: Су ағынының қирату әсерінен бекітілген, су тасқынында дүркін-дүркін су басатын үйінді күйінде жасалған көпірге түйіскен жолдың бөлігі.

2.5.2.337 Қауіпсіздік жолағы: Өткелдің жиегі және қоршауы немесе дөңгелек шой балға діңгегі аралығында орналасқан және есептік жылдамдығымен автомобильдің қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз етуге арналған жолақ.

2.5.2.338 Оқшаулау жолағы: Көпірдің өткелінен көмкермемен бөлінген трамвай жолдарының астындағы төсем.

2.5.2.339 Көпір төсемі: Көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қозғалыс қауіпсіздігінің нормативті жағдайын, сондай-ақ көпір жабындысының беткі қабатындағы суды бөлуді және кіреберіспен байланысуды қамтамасыз етуге арналған құрылыста орнатылған барлық элементтер жиынтығы. Оған жүру төсемі, жаяужол, қоршау құрылғылары, су бұрғышқа, жылытуға және жарықтандыруға арналған құрылғы, деформациялық жіктер мен көпірді кіреберіспен байланыстыру кіреді.

2.5.2.340 Жүру төсемі: Өткел мен қоршау шекаралары аралығында орналасқан құрылыстың кеңістік бөлігі.

2.5.2.341 Көпір жабындысы: Жүру төсемі киімінің жоғарғы құрылымдық қабаты.

2.5.2.342 Автомобиль жолының өткел бөлігі: Көлік құралдарының қозғалысына арналған автомобиль жолының құрылымдық элементі.

2.5.2.343 Есептік аралық: Тірек бөліктерінің остері арасындағы көлденең арақашықтық, олар болмаған жағдайда – аралық құрылыстың тірек остері немесе шартты тірек нүктелері арасындағы арақашықтық.

2.5.2.344 Аралық: Аралас тіректер арасындағы кеңістік.

2.5.2.345 Аралық құрылыс: Көпір төсемі элементтерінен, көлік құралдарынан және жаяу жүргіншілерден түскен жүктемені қабылдайтын және оны тірекке беретін екі немесе бірнеше тіректер арасындағы бүкіл кеңістікті немесе оның бір бөлігін жауып тұратын көпір құрылысының салмақ түсіретін құрылымы.

2.5.2.346 Тіректің көлденең тосқауылы: Бағана тірегінің, сондай-ақ массив тіректің темір бетон жақтауы.

2.5.2.347 Ростверк: Қада іргетасының жоғарғы бөлігіндегі құрылым, әдетте қадаларды бір бүтінге біріктіретін темір бетон арқалық немесе тақта күйінде болады. Жүктемені қадаларға бірқалыпты бөлу үшін пайдаланылады.

2.5.2.348 Қада: Оның түсіретін қабілетін арттыру үшін әлсіз табанға қағылатын немесе толтырылатын салмақ түсіретін элемент.

2.5.2.349 Көпірдің ортасы: Көпірдің басынан және соңынан теңдей алыстатылған нүктелердің геометриялық орыны.

2.5.2.350 Аралықтың ортасы: Аралас тіректерден теңдей алыстатылған нүктелердің геометриялық орыны.

2.5.2.351 Тоттануға қарсы қабат: Тоттанудан қорғауға арналған металл көпірінің жүру төсемінің төменгі элементі.

2.5.2.352 Тозу қабаты: Көлік құралдарының және жаяу жүргіншілердің әсеріне тікелей ұшырайтын жүру төсемінің жоғарғы қабаты.

2.5.2.353 Кіреберіспен байланысу: Көпір құрылысының кіреберіспен түйісу

желілерін құрылымдық тұрғыдан жасау.

2.5.2.354 Көпірдің сызбасы: Негізгі өлшемдері, геологиялық мәліметтері, сондай-ақ техника-экономикалық көрсеткіштері көсретілген көпірдің графикалық бейнесі.

2.5.2.355 Тіректің денесі: Подферменник тақтасы мен іргетастың жақтауы немесе жоғарғы бөлігі арасындағы массивті тірек немесе тіреулердің бөлігі.

2.5.2.356 Көпір жаяужолы: Жаяу жүргіншілердің қозғалысына арналған көпір төсемінің бөлігі.

2.5.2.357 Су бұратын құбыр: Жоғарыдағы суды, сондай-ақ оқшауланған қабатпен ағатын суды жүру төсемімен немесе жаяужолмен ағызуға арналған суды бұрудың құрылымдық элементі. Көпірдің көлбеу қиылысқан төменгі бөліктерінде орналасқан.

2.5.2.358 Қорғаныс қабаты: Әртүрлі материалдарды зақымдаулардан сақтау үшін гидрооқшаулауға қаланатын әртүрлі материалдардан (цемент бетон, асфальт бетон және т.б.) жасалған жүру төсемінің элементі.

2.5.2.359 Дуал қабырғасы: Үйіндінің топырағын ұстап тұруға арналған тік немесе көлденең детальдардан тұратын қабырға күйіндегі қада тіректерінің элементі.

2.5.2.360 Кері қабырға: Тіректен кейінгі төгілмелі затты ұстап тұратын іргетастағы тіректің бүйірлі қабырғасы.

2.5.2.361 Шкаф қабырғасы: Аралық құрылыстың шетжағы мен тірек бөліктердің орналасу аймағын кіреберіс үйіндісінің топырағынан бөліп тұратын тіректің жоғарғы басқы бөлігінің элементі.

2.5.2.362 Құбыр денесі: Су ағатын тұйық нысанды көлденең қимасы бар топырақта орналасқан кіріс және шығыс ұштары аралығындағы құбырдың негізгі бөлігі.

2.5.2.363 Жоғарғы бьефті бекіту: Жасанды құрылысты судың шайып кетуінен сақтайтын су өткізгіш құбырдың немесе шағын көпірдің кіретін жеріндегі негізгі жазық бекітпе.

2.5.2.364 Төменгі бьефті бекіту: Жасанды құрылысты судың шайып кетуінен сақтайтын су өткізгіш құбырдың немесе шағын көпірдің шығатын жеріндегі негізгі жазық бекітпе.

2.5.2.365 Тірек: Аралық құрылыс жүктемесі мен үйінді топырағының қысымын қабылдайтын кіреберіс үйіндісінің түйісу жеріндегі көпір тірегі.

2.5.2.366 Тіректің іргетасы: Аралық құрылыс пен тірек денесінен түскен жүктемені табанға түсіретін тіректің төменгі бөлігі.

2.5.2.367 Деформациялық жік: Герметикалық, деформациялық материалмен толтырылған немесе сырғанақ элементтермен жабылған және температуралық орын ауыстырудың орнын өтеуге арналған аралық құрылыстың шетжағы мен тіреудің шкаф қабырғасы аралығындағы саңылау.

2.5.2.368 Көпірдің ені: Сүйеніш аралығындағы арақашықтық.

2.5.2.369 Көпірдің пайдалы ені: Өткел өсіне перпендикуляр өлшенген, көлік құралдары мен жаяу жүргіншілерді өткізуге арналған көпірлердің барлық элементтерінің жалпы ені.

2.5.3 Көпір өткелдері

2.5.3.370 Бассейн (су жинайтын): Жоғарыдағы сулардың төмендегі жерлерге қарай ағатын аумағы.

2.5.3.371 Шағын су ағысы: Бассейнінің ауданы 100 км^2 болатын су ағысы.

2.5.3.372 Гидрометрлік жарма: Ағыс жылдамдығын, су шығынын, тасқын болғанда деңгейді, судың беткі қабатының бойлық және көлбеу беткейін, ағыс бағытын және т.б. анықтау үшін өзен ағысының бағытына қалыпты орналасқан, аймаққа (қазықшамен, бекне саусақпен, бағанамен) бекітілген сызық.

2.5.3.373 Тұрмыстық терендік: Ағынды көпір өткеліне дейін қысым тұратын

арнаның немесе алқаптың тереңдігі.

2.5.3.374 Су шайып кеткеннен кейінгі (есептік) тереңдік: Жоғары судың есептік деңгейі кезіндегі жалпы шайып кетуден кейінгі тереңдік.

2.5.3.375 Арна деформациясы: Өзен арнасының табиғи жағдайда немесе көпір өткелінің құрылысын салуға байланысты қайта құрылуы.

2.5.3.376 Өзен аңғары: Жердің беткі қабатындағы өзен ағатын тереңдік. Өзен арнасы мен алқабынан тұрады.

2.5.3.377 Шапшаң қима: Өзен ағысының жалпы бағытына перпендикуляр су ағынының көлденең қимасы.

2.5.3.378 Эрозия аймағы: Тау жынысының немесе шөгінді тұнба қалдықтардың өзен арнасын оюы.

2.5.3.379 Шайып кету коэффициенті: Есептік шығын кезінде арна топырағын шайып кетуден кейінгі көпір астындағы (көпір асты қимасы) ағынның шайып кеткенге дейінгі қима ауданына қатынасы.

2.5.3.380 Ағу коэффициенті: Су жиналатын бассейннен судың ағу көлемінің оның беткі қабатына түскен жауын-шашын көлеміне қатынасы.

2.5.3.381 Гидравликалық кедір-бұдырлық коэффициенті: Су ағынының морфологиялық ерекшеліктеріне, топырақтың құрамына, өзен түбіндегі жиналған заттарға, өсімдіктердің болуына және т.б. байланысты арнаның су ағысына көрсететін кедергісін сипаттау.

2.5.3.382 Шығын қисығы: Белгілі бір қимадағы су шығыны мен су ағыны деңгейінің арасындағы тәуелділікті графикалық бейнелеу.

2.5.3.383 Еркін беткі қабаттың қисығы: Тұрмыстық жағдайдағы ағынның еркін беткі қабатындағы бойлық немесе инженерлік құрылыстың тығыздалу нәтижесінде деформацияланған профилі.

2.5.3.384 Саба: Өзен негізгі топырақ суымен қоректенген кезде беткі қабаттағы ағынның әлсізденген кезеңіндегі өзендегі су деңгейі.

2.5.3.385 Ең жоғарғы ағын: Белгілі бір жармадағы шектен шығудың есептік мүмкіндігінің беткі ағынының ең жоғарғы шығыны мен мөлшері.

2.5.3.386 Көпір өткелі: Көлік ағынын су кедергісінен өткізуге арналған, көпір, оның кіреберісі, реттеу және қорғаныс құрылыстарынан тұратын инженерлік құрылыстар кешені.

2.5.3.387 Көпірдің саңылауы: Су ағынына перпендикуляр су деңгейін есептеген кезде өлшенген аралық тіректердің қалыңдығын есепке алмағанда, үйіндінің ішкі тіреу шектері немесе конус аралықтарының көлденең өлшемі.

2.5.3.388 Су тасқыны: Мол жауын-шашын, еріген қар және су ағыны бассейніндегі еріген мұздықтардың салдарынан өзендегі су деңгейінің дүркін-дүркін көтерілуі.

2.5.3.389 Алқап: Жоғарыдағы судың дүркін-дүркін басуымен және үйінді қозғалысының жоқтығымен сипатталатын арнамен салыстырғанда биікте көтеріліп тұратын өзен аңғарының бөлігі.

2.5.3.390 Қосалқы: Өзеннің бойындағы жағалаудың біреуіне түйісетін үйіндінің ірі құрылымдық жиналуы. Бір-біріне шахматтық тәртіппен орналасқан қосалқылар су тасқынының астында қалып, сабаны құрғатады.

2.5.3.391 Су деңгейінің көтерілуі: Мұз астынан еріген су кезінде, мұздың кептелуінде, сондай-ақ ағаштар кептеліп қалғанда немесе екі өзеннің су тасқынының уақыты сәйкес келмегенде ағын судың су өткізетін құрылысқа келуінің салдарынан өзендегі су деңгейінің көтерілуі.

2.5.3.392 Бір жерді судың шайып кетуі: Су ағынының қоршауға (тірек, үйінді немесе реттеу құрылысы) келген шекті кеңістігіндегі арнасын шайып кету (төмендету).

2.5.3.393 Жалпы шайып кету: Тығыз ағында су ағысының жылдамдығын арттыру

салдарынан көпір астындағыи арнаның, кейбір жағдайларда алқаптың түбін шайып кету (төмендету).

2.5.3.394 Тұрмыстық шайып кету: Ағынды қысым келтіретін инженерлік құрылысты салуға дейінгі арнаның табиғи деформациялануы.

2.5.3.395 Тұрмыстық жылдамдық: Қысым келтірілмеген ағындағы су ағысының жылдамдығы.

2.5.3.396 Шайып кетпейтін жылдамдық: Шайып кететін өзен түбіндегі топырақ бөліктерін алғаш орын ауыстыруға сәйкес ағыстың жылдамдығы.

2.5.3.397 Есептік жылдамдық: Шектен шығудың белгіленген барынша мүмкіндік шығыны кезінде көпір астындағы арнадағы немесе құбырдағы су ағысының жылдамдығы.

2.5.3.398 Жиналу деңгейі: Көпір өткелінің құрылысына дейінгі ағынның нақты қиылысқан енімен өтетін көпір астындағы саңылаудағы шығынның қатынасы.

2.5.3.399 Беткі қабаттағы судың ағып түсуі: Қардың еруі, нөсер құюы немесе мұздықтардың еруі салдарынан бассейннің бетіндегі судың ағып түсуі.

2.5.3.400 Су кемері: Су қабатының жағалаумен қиылысу сызығы.

2.5.3.401 Су деңгейі: Биіктіктің абсолютті немесе шартты жүйесінде анықталатын белгіленген қимадағы ағынның еркін беткі қабатының биіктігі.

2.5.3.402 Судың есептік биік деңгейі (СЕБД): Су өткізетін құрылыстың саңылау анықталатын белгіленген шектен шығу мүмкіндігінің есептік шығынына сәйкес су деңгейі.

2.5.3.403 Жоғарғы сең жүру деңгейі (ЖСД): Сең жүруді бақылау кезіндегі анағұрлым жоғарғы деңгей: тіреудің жеке мұздарға әсер етуін есептеу үшін қолданылады.

2.5.3.404 Төменгі сең жүру деңгейі (ТСД): Мұздың алғашқы қозғалысынан кейін сеңнің қарқынды жүруі бақыланатын су деңгейі, тіреудің көлемді мұздар мен мұз алаңдарына әсерін есептеу үшін қолданылады.

2.5.3.405 Кеме өтетін есептік деңгей (КЕД): Өзен класына қарай есептеумен анықталатын және көпір асты габаритінің төменгі шекарасының орнын айқындайтын кеме өтетін көпір аралықтағы кеме аралығын қамтамасыз ететін судың жоғарғы деңгейі.

2.6 Жол-құрылыс материалдары

2.6.406 Ыстық қоспадан дайындалған асфальт бетон: Кемінде 120°С температурада тұтқыр битумдерді пайдалану арқылы дайындалған асфальт бетон қоспаларын салудың және тығыздаудың нәтижесінде алынған асфальт бетон.

2.6.407 Суық қоспадан дайындалған асфальт бетон: Қоршаған ауа температурасында, бірақ 5°С төмен емес температурада сұйық битумдерді пайдалану арқылы дайындалған асфальт бетон қоспаларын салу және тығыздау нәтижесінде алынған асфальт бетон.

2.6.408 Асфальт бетон қоспасы: Жылу күйінде араластыру арқылы алынатын қиыршық тас (ірі құм), құм, минералды ұнтақ және мұнай жол битумының орынды түрде таңдалған қоспасы.

2.6.409 Асфальт бетондар: Тығыздалған асфальт бетон қоспасы.

2.6.410 Жоғары кеуекті асфальт бетон: Жабындының төменгі қабатындағы қалдық кеуектілік 10,0-нан 18,0 %-ға дейін жоғары ыстық қоспалардан дайындалған кеуектілігі жоғары асфальт бетондар.

2.6.411 Тығыз асфальт бетондар: Жабындының жоғарғы қабатындағы қалдық кеуектілік 2,5-тен 5,0 %-ға дейін жоғары ыстық қоспалардан дайындалған асфальт бетондар.

2.6.412 Кеуекті асфальт бетондар: Жабындының төменгі қабатындағы қалдық кеуектілік 5,0-ден 10 %-ға дейін жоғары ыстық қоспалардан және қалдық кеуектіліктің қалдық кеуектілігі 6,0-ден 10 %-ға дейін жоғары суық қоспалардан дайындалған кеуек

асфальт бетондар.

2.6.413 Жабындының төменгі қабаты үшін ыстық қоспалардан дайындалған қалдық кеуектілігі 5,0-ден 10 %-ға дейін жоғары және суық қоспалардан дайындалған қалдық кеуектілігі жоғары кеуекті асфальт бетондар.

2.6.414 Жол бетоны (цемент бетон): Орынды түрде таңдалған цемент бетон қоспасын салу, тығыздау және қаттылау нәтижесінде алынған жасанды конгломерат материалы. Монолит және құрама жабындының және жол және аэродром қаптауларының құрылғысына арналады.

2.6.415 Дірілдеткіш жол бетоны: Дайындау үдерісі кезінде бетон қоспасы дірілдеткіш машиналарды пайдалану арқылы дірілдеткішпен (беткі қабатты, ішкі немесе аралас) тығыздалатын жол бетоны.

2.6.416 Ұсақ түйіршікті жол бетоны: Тығыз ұсақ түйіршіктерді пайдалану арқылы дайындалған құрылымы тығыз жол бетоны. Бетонның тығыздығы 2800 кг/м^3 артық емес.

2.6.417 Ауыр жол бетоны: Тығыз ірі және ұсақ түйіршіктерді пайдалану арқылы дайындалған құрылымы тығыз жол бетоны. Бетонның тығыздығы 1800 кг/м^3 артық емес.

2.6.418 Тапталып тегістелген жол бетоны: Дайындау үдерісінде бетон қоспасы дірілдеткіш катокпен немесе соған ұқсас басқа құралмен тығыздалатын жол бетоны.

2.6.419 Жол бетон қоспасы: Орынды түрде таңдалған және оның қалыптасуы мен қаттылануына дейінгі тұтқырдың, толтырғыштың, судың және қоспалардың араластырылған қоспасы.

2.6.420 Полимер бетон: Синтетикалық полимерлі байланыстырғыш, толтырғыш және табиғаты мен бытыраңқылығы әртүрлі толтырғышты біріктіру арқылы алынатын жасанды құрылыс материалдары.

2.6.420 Мұнайдан жасалған тұтқыр жол битумдері: Мұнайды тікелей айырудың қалдығы күйінде алынатын немесе мұнайды тікелей айыру өнімдерін тотықтыру және мұнай өнімдерін (тасжолды қайта төсеу, талқамалы тазарту экстракты) талғамалы бөлу арқылы дайындалған органикалық тұтқыр материалдар. Сондай-ақ аталған тотықтырғыш және тотықтырылмаған өнімдерді компаундау (араластыру) арқылы.

2.6.421 Мұнайдан дайындалған сұйық жол битумдері: Белгіленген фракциялық құрамынан жасалған тұтқыр ағатын қоймалжыңды сұйық мұнай өнімдерінің тұтқыр битумдерін сұйылту арқылы дайындалған битумдер.

2.6.422 Мұнайдан жасалған сұйық, орташа жылдамдықпен қоюланатын битумдер: Тұтқыр жол битумдерін сұйық мұнай өнімдерімен сұйылту арқылы алынатын және өз құрылымын орташа жылдамдықпен (СГ класы) қалыптастыратын битумдер.

2.6.423 Полимерлі-битумді тұтқыр (ПБТ): Пластификатормен немесе онысыз битумді полимермен араластыру арқылы алынған органикалық тұтқырлық.

2.6.424 Қарамай бетон: Талап етілген тығыздыққа дейін тығыздалған қарамай бетон қоспасы.

2.6.425 Қарамай бетон қоспасы: Белгілі бір арақатынаста және белгілі бір температурада жылытылған араластырғыш құрылғыларда араластырылған минералды материалдар (қиыршық тас, құм, минералды ұнтақ) мен қарамайдың орынды түрде таңдалған қоспасы.

2.6.426 Тас көмір қарамайы: 450 - 600°С температурада тас көмірді жартылай кокстау нәтижесінде алынған қарамай. Бастапқы шикізатына қарай кокстың және газ шикізаты (отынды газдандыру кезінде алынатын) болып бөлінеді.

2.6.427 Жол бетонына арналған минералды қоспалар: Бетонның қасиетін реттеу, цемент пен (немесе) толтырғыштың шығынын төмендету және басқа да мақсаттар үшін оны дайындау кезінде бетонға қосылатын жасанды немесе табиғи-минералды заттар.

2.6.428 Жол бетонына арналған химиялық қоспалар обавки: Бетон қоспасы мен бетонның қасиетін реттеу, цемент шығынын төмендету және басқа да мақсаттар үшін

жеке және кешенді түрде (екі есе, үш есе) қолдану үшін оларды дайындау кезінде бетонға қосылатын жасанды немесе табиғи-минералды заттар.

2.6.429 Жол бетонының беріктілігі жағынан класы: Нормативтік-техникалық құжаттамада белгіленген және кепілдендірілген қамтамасыз етушілікпен (майыстыру және сығылу кезіндегі созылу беріктігі) қабылданатын беріктіктің нормаланған көрсеткіштері.

2.6.430 Асфальт бетон қоспасы мен асфальт бетон маркасы: Физика-механикалық қасиет көрсеткіштері мен қолданылатын материалдарға байланысты асфальт бетон қоспасы мен асфальт бетонның сапалы көрсеткіші.

2.6.431 Жол бетонының аязға тұрақтылық маркасы: Нормативті-техникалық құжаттамада мұздау-еру циклдерінің санына тиіс аязға тұрақтылықтың орташа мәні бойынша аязға тұрақтылық жағынан белгіленген нормаланған көрсеткіш.

2.6.432 Жол бетонының беріктілік маркасы: Нормативті-техникалық құжаттамада майыстыру және сығылудың орташа мәні бойынша майысуға беріктіліктің нормаланған көрсеткіштері.

2.6.433 Жаңадан төселген жол бетонына күтім жасау үшін үлдір тәрізді сұйық материалдар: Органикалық немесе су негізіндегі арнайы құрамы бар сұйық материалдар, жаңадан төселген бетонның бетіне жаққаннан кейін бетонды ылғалдың булануынан сақтайтын және оның тығыздалу жағдайын жақсартатын бу және су өтпейтін үлдір.

2.6.434 Жаңадан салынған жол бетонын күтуге арналған орамды материал: Жаңадан салынған немесе тығыздалып жатқан бетонды ылғалдың булануынан немесе атмосфералық жауын-шашыннан қорғайтын, оның тығыздалу жағдайын жақсартатын және т.б. арналған гидрооқшаулағыш орамды материалдар.

2.6.435 Битум модификаторы: Битумнің физика-механикалық және құрылымдық сипатын өзгертетін, дивинилстирол және стирол-бутадиен-стирол негізіндегі көбіне-көп термоэластопласттар.

2.6.436 Органикалық минералды қоспа: Құрылғыда немесе жолда араластырылған, белгілі бір арақатынастағы минерлады материалдардың (қиыршық тас, құм, минералды ұнтақ немесе ұнтақ емес және органикалық тұтқыр зат: битум, қарамай) орынды таңдалған қоспасы.

2.6.437 Беткі белсенді зат (ББЗ): Битумнің немесе басқа да тұтқыр заттардың минералды материалдың бетімен белсенді тұтасуын арттыруға арналған органикалық немесе органикалық емес тұтқыр материалға немесе қоспаларға қосылатын химиялық немесе полимерлі қоспа.

2.6.438 Полимер асфальт бетон: Полимер-битум тұтқыр заттарының негізінде адйындалған асфальт бетон.

2.6.439 Асфальт бетон қоспаларына арналған минералды ұнтақ: Әк тас немесе басқа да карбонатты тау жыныстарын немесе өндірістің техногенді қалдықтарын талап етілетін қалыңдыққа дейін ұсақтау арқылы алынатын ұнтақ тәріздес материал.

2.6.440 Белсендендірілген минералды ұнтақ: Әк тас пен доломитті ұнтақтау кезінде және олардың ұсақтарын өңдеу кезінде алынатын материал.

2.6.441 Асфальт бетон қоспаларына арналған белсендендірілмеген минералды ұнтақ: Ұсақ әк тас және басқа да карбанатты жыныстардан, сондай-ақ белсенді заттарды қоспай техногенді қалдықтардан алынатын ұнтақ тәріздес материал.

2.6.442 Портландцемент: Портландцемент клинкерінің негізінде алынған цемент.

2.6.443 Бетонның нормаланған беріктілігі: Нормативті-техникалық немесе жобалық құжаттамада белгіленген беріктік мәні (жобалық және аралық шама, еркін, тапсыру).

2.6.444 Жол бетонының номративті беріктілігі: Кепілдендірілген қамтамасыз етушілікпен (кластар) немесе олардың орташа мәнімен (маркасымен) қабылданатын

нормативті-техникалық құжаттамада белгіленген беріктіліктің нормаланған көрсеткіштері.

2.6.445 Жол бетонының «қабыршықтануға» тұрақтылығы: Бетонның беткі қабатының тұзды су ерітіндісінде бірнеше мәрте айнымалы мұздауы мен еруі кезіндегі талқандалуға кедергі болу қабілеті. Үлгінің беткі қабатындағы салмақтың шығынымен сипатталады.

2.6.446 Асфальт бетон түрлері: Құрамындағы қиыршық таспен (А, Б, В түрлері), сондай-ақ ұнтақталған (Г түрі) немесе табиғи (Д түрі) тәрізді құрамындағы құмның генезисімен ерекшеленетін қиыршық тасты тығыз асфальт бетонның түрлері.

2.6.447 Қара қиыршық тас: Фракцияланған немесе белгілі бір температурада органикалық тұтқыр зат араластырғыш құрылғысында өңделген фракция қоспасы күйіндегі қиыршық тас.

2.6.448 Эмульгатор: Тұрақты эмульсияны қалыптастыруға қажет беттік-белсенді зат. Бытыраңқы фазаның айналасындағы бөлшектердің қорғаныс қабатын қалыптастырады.

2.6.449 Жол битумді эмульсиялар: Эмульгатор болған жағдайда су және битум тәрізді бір-біріне ерімейтін екі сұйықтықтан тұратын бытыраңқы жүйе.

2.6.450 Құйылмалы қоймалжыңды эмульсиялық-минералды қоспалар: Катион белсенді эмульсия және сонымен өңделген ұсақ минералды материалдар (құм, ұнтақтың қалдығы, әк тас ұны күйіндегі ұнтақ тәріздес қоспа), сондай-ақ су, тұз қышқылы және арнайы тұрақтандырғыш негізінде орынды таңдалған қоспа. Тығыздауышсыз салынады.

2.6.451 Жол бетонының нормаланған сипаттамасы: Нормативті-техникалық құжаттамада белгіленген жол бетоны сапасының нормативті және есептік көрсеткіштер мәні. Нормаланған сипаттамаларға аязға төзімділік беріктілігі, деформация қасиеті және басқалары да жатады.

2.6.452 Жол бетонының есептік сипаттамасы: Нормативті-техникалық құжаттамада белгіленген цемент бетон жабындыларын немесе табандарын есептеу кезінде қолданылатын нормаланған сапа көрсеткіштері. Жол бетонының есептік сипаттамаларына майыстыру кезіндегі майысу беріктілігі, беріктілік модулі, сызықтық температуралық деформация коэффициенті, Пуассон коэффициенті және т.б. жатады.

2.7 Автомобиль жолдарының құрылымдық элементтеріндегі ақаулықтар

2.7.453 Қабаттың көтерілуі ("ауадағы қалта"): Қабаттың қуыс болып қалатындай көтерілуі.

2.7.454 Жапырылу: Пластикалық жол жабындысының көлік құралдарының дөңгелегінен түсетін әрекеттегі тік күштердің әсерінен болатын тереңдеу күйінде деформацияға ұшырауы.

2.7.455 Толқын тәрізді: Көлік құралдарының дөңгелек әрекетінен толқынның пайда болу үдерісі.

2.7.456 Толқындар: Бір-бірінен 0,5 - 2,0 м болатындай әртүрлі арақашықтықта орналасқан жолдың бойлық осіне көлбеу бағытта орналасқан, жабындының кезектесіп келетін еңістер мен жоталар күйінде деформацияға ұшырауы.

2.7.457 Кебу: Жер төсемінде судың жиналуымен және оның қыста қатып қалуымен және көктем мезгілінде еруімен шарттас жер төсемі топырағының және жол қаптауы қабатының көтеріліп кетуімен байланысты деформациялар.

2.7.458 Шұңқыр: Жол төсемінің жан-жақтары құламалы әртүрлі пішінде терең бүлінуі.

2.7.459 Үгілу: Минералды заттардың жеке түйіршіктерінің шығындалуы есебінен жол жабындысының беткі қабатының бүлінуі.

2.7.460 Шұңқыр: Судың әсерінен мүжілу салдарынан пайда болатын шағын

шұңқыр.

2.7.461 Тұтқыр заттың пайда болуы: Жол жабындыларында қоспалардағы битумның артық болуы немесе жоғарғы температурада оның төменгі тұтқырлығы себебінен туындайтын битум дақтарының пайда болуы.

2.7.462 Тарақ: Шұңқырлы жерлермен кезектес кездесетін дөңес жерлер тәрізді дұрыс көлбеу кедір-бұдыр қалпындағы қиыршық тас және топырақ жабындыларының бүлінуі.

2.7.463 Жол жабындысының ақаулықтары: Көлік құралдары мен табиғи-климаттық факторлардың түсірген жүктемесінің әсерімен шарттас жабындылардың бүлінуі мен деформациялануы, олар пайда болғанда жабындының бір немесе бірнеше негізгі көрсеткіштерінің мәні шекті шекарадан шығып кетеді.

2.7.464 Диагностикалық бақылау тексерісі: Құрылыстың жағдайы туралы көлемді ақпарат алу, ақаулықтардың (деформациялар мен бүлінулерді) пайда болу себептерін нақтылау және одан ары пайдалану мүмкіндіктері туралы қорытынды даярлау мақсатында жол құрылысын бүге-шігесіне дейін құрал-жабдықпен өлшеу (көшірілмелі зертханалар мен стансалар) және сынақтан өткізу.

2.7.465 Жабындының тозуы: Пайдалану барысында автомобиль дөңгелектері мен табиғи факторлардың әсерінен материалдың үйкелуі және шығындалуы есебінен жабынды қалыңдығының кемуі. Ылдық тозу – жол жабындысының материалының бір жылдағы шығыны, жабынды қалыңдығының миллиметрімен көрсетіледі. Тозу – жабындының жағдайы мен оның қызмет ету мерзімін анықтайтын жол жабындысының бүлінуінің негізгі түрі.

2.7.466 Сокпақ: Төсеменің көлденең профилін бірқалыпсыз бұзу. Әдетте бойлық сызаттар болады, сызат торымен үйлесуі мүмкін. Жол қаптаулары мен пластикалық жабындылары берік болмаған жағдайда бір ізбен жүретін автомобиль дөңгелектерінің әсерінен пайда болады.

2.7.467 Із: Көлік құралы дөңгелегінің ізі қалған тұрақты бойлық деформация.

2.7.468 Жабындының тоттануы: Табиғи факторлардың әсерінен немесе көктайғақпен күресу үшін тұздарды қолданудан туындаған жол жабындысының беткі қабатының зақымдануы.

2.7.469 Жиектеме: Жол жиегімен түйіскен кезде құрылымдық қабаттың құрылғы технологиясының бүлінуі себебінен жиектеменің нақышталуының немесе үгілуінің нәтижесінде өткелдің немесе бекіткіш жолақ жиегінің бүлінуі.

2.7.470 Жол төсемінің макротекстурасы: Көлденең өлшемді диапазоны 0,5-тен 50 мм дейінгі және тік өлшемді диапазоны 0,2-ден 10 мм дейінгі жол жабындысының беткі қабаттарындағы кедір-бұдырлық. Ол шина протекторының элемент өлшемдері тәрізді тәртіптегі толқын ұзындықтарымен сипатталады.

2.7.471 Жол жабындысының мегатекстурасы: Көлденең өлшемі 50 - 500 мм және тік өлшемі 10 - 50 мм болатын жол жабындысының беткі қабаттарындағы кедір-бұдырлық. Текстураның бұл түрінде шинаның жолмен түйісу тәрізді тәртіптегі толқын ұзындықтары бар.

2.7.472 Жолдың микропрофилі: Көлік құралы дөңгелектері мен кузовының ауытқуынан туындайтын жол бетіндегі кедір-бұдырлық профилі. Жол бетінің теориялық профилінің немесе кедір-бұдырлығының спектральды тығыздығының жол бетіндегі ауытқуының абсолютті мәнімен – жиілік жолағы (жол жиілігінің интервалдары) бойынша кедір-бұдырлық амплитудасының орташа квадратты ауытқушылығының бөлінуімен сипатталады.

2.7.473 Жол жабындысының микротекстурасы: Көлденең өлшемі 0-ден 0,2 мм және тік өлшемі 0-ден 0,2 мм болатын жол жабындысының беткі қабаттарындағы кедір-бұдырлық. Микротекстураны визуалды үздіксіз бағалау мүмкін емес.

2.7.474 Жол жабындысының микро кедір-бұдырлығы: Минералды заттардың петрографиялық табиғатымен шарттас минералды заттардың бетіндегі жарты милиметрге дейінгі өлшемді кедір-бұдырлық.

2.7.475 Жол жабындысының тегіссіздігі: Көлденең өлшемі 500 мм астам және тік өлшемі жобалық техникалық шарттардан асатын жол жабындысының беткі қабаттарындағы тегіссіздіктер.

2.7.476 Бұзылу жағдайы: Нормативті және (немесе) жобалық (құрылымдық) құжаттаманың бірде-бір талаптарын қанағаттандырмайтын объектінің (құрылыстың) жағдайы.

2.7.477 Бөліну: Материалдың беткі қабатының ірі кесек күйінде бөлінуі.

2.7.478 Тұтқыр заттардың бөлінуі: Су және аяздың әсерінен жол жабындысының беткі қабатындағы асфальт тұтқыр заттарынан жұқа үлдірдің бөлінуі.

2.7.479 Минералды материалдың бөлінуі: Су және аяздың әсерінен жол жабындысының беткі қабатынан минералды материалдың ұсақ бөлшектерінің (қабықтарының) бөлінуі.

2.7.480 Жылтырату: Су ағыны мен топырақтың абразивті бөлшектері салдарынан минералды материалдың микро кедір-бұдырлығының төмендеуі. Жылтыратуға кедергі жасау тас материалының жылтырлық көрсеткішімен сипатталады.

2.7.481 Жолдың жүргіншілігі: Автомобильдің, оның ішінде жылдың әртүрлі кезеңіндегі әртүрлі автомобильдердің белгіленген жылдамдықта қозғалыс мүмкіндігін анықтайтын автомобиль жолының көліктік-пайдалану көрсеткіші.

2.7.482 Қаптаудың ойылуы: Жол қаптауының тілік ауданы және ұзындығы бойында, дөңгелек төсемінің жолағы бойында, шұңқыр күйіндегі бүлінулері, бұл, ең бастысы, жолдың айтарлықтай берік еместігіне және өте ауыр көлік құралдарының өтуіне, әсіресе, жер жабындысындағы топырақтың әлсіз және ылғал болуына байланысты.

2.7.483 Шөгу: Айтарлықтай тығыздалмаған топырақтың немесе жол қаптауының шөгуі нәтижесінде жол қаптауларында пайда болған өлшемдері әртүрлі жалпақ еңістері күйінде деформациялануы. Өтпелі тақталардың астындағы қуыстардағы топырақ айтарлықтай тығыздалмаған, сондай-ақ шұңқыр төгілген құмның дұрыс тығыздалмауы кезінде жер төсемінің бойлық құрылыстың қатты ұштарымен түйісетін жерлерінде анағұрлым жиі байқалады.

2.7.484 Шұқанақ: Беткі қабат суларының әсері нәтижесінде жолға көлбеу жатқан жол жиектемесінің шайылуы.

2.7.485 Көшкін: Беткейдің көлбеу профилінен резерв жаққа топырақ түсіретін шұғыл бүлінуі.

2.7.486 Иірім: Қыс мезгілінде жол қаптау мен жер төсемінің иірім күйінде, еру кезеңінде автомобиль өткенде қатты ылғалданған топырақ жерлеріндегі қаптау жолы ойылған күйінде деформациялануы.

2.7.487 Жер жабындысының шайылуы: Жер жабындысының беткі беттерінің, әсіресе жол жиектемелерінің бүлінуі. Тазалау және топырақ салу арқылы жөндеуге болады.

2.7.488 Бүліну: Жол жабындыларының, жол жиектемелерінің және жер төсемінің тегістігінің бүлінуі.

2.7.489 Жабындының шөгуі: Асфальт бетон жабындысы қабаттарының тиісті байланысының, түйісуінің жоқтығы нәтижесінде пайда болатын деформациялар, соның нәтижесінде асфальт бетон қабатындағы жабындының төменгі қабатындағы табаны немесе жоғарғы қабаты, автомобиль дөңгелектерінен пайда болатын күшке қатысты жоғарғы қабаттың жоғары иілгіштігі және жеткілікті түрде кедергісінің болмауы кезінде шөгеді. Кейде шөгу кезінде шөгуге перпендикуляр сызаттар пайда болады. Шұңқырды өңдеудегідей жөндеу жасалады.

2.7.490 Сызат торлары: Тұйық пішіндер қалыптастыратын төсеме жолақтар мен шөгінді орнында жиі кездеседі, сызаттың ірі және ұсақ торлары бар. Кез келген көлбеу қимадағы сызаттар арасындағы сызаттың өлшемдері кемінде 0,5 м құрайды. Жабындының жарылған жерлері болуы мүмкін. Құламалы еңістерде, аялдама орындарында және атвомобиль тежеуішін басқанда жиі байқалады.

2.7.491 Жиектеменің нақысталуы (жарылуы): Цемент бетон жабындысындағы тақталардың жік және бұрыш жиектерінің бүлінуі; жол төсемдерімен түйіскен жерлердегі қатты емес жабынды жиектерінің бүлінуі.

2.7.492 Қысқы тайғанақтық: Жол жабындыларының түйісу коэффициентін айтарлықтай төмендететін барлық қысқы метеорологиялық құбылыстарының (көктайғақ, қар төсемі, қырау және т.б.) жинақтаушы ұғымы.

2.7.493 Жолдың қарға қайырлануы: Жергілікті табиғи жағдайларға сәйкес жолдың төселу ерекшеліктеріне (жер төсемінің бедері, көлбеу профилі) байланысты жолдың (жол бөлігінің) қарға орануы.

2.7.494 Жабындының сызатқа тұрақтылығы: Жол жабындысының сызаттың пайда болуына кедергі келтіру қабілеті.

2.7.495 Жол жабындысының сызаттары: Жабындының тар бойлық және көлбеу жарылуы күйінде әртүрлі тереңдікте деформациялануы.

2.7.496 Шағылысқан сызаттар: Жабындының жабынды қабатындағы сызаттардың конфигурациясын қайталайтын күш түсірілетін қабаттағы сызат.

2.7.497 Температуралық сызаттар: Жабындымен көлбеу бағытта қиылысатын көлбеу сызат күйіндегі жол жабындысының бүлінуі, бұл кенеттен болған температуралық өзгерістер кезінде шұғыл шөгу немесе шөгінді табан (асфальт бетон және цемент бетон жабындыларына тән) есебінен пайда болады.

2.7.498 Жол жабындысының кедір-бұдырлығы, текстурасы: Минералды материалдың өлшемі, пішіні және бұрыштылығы есебінен қамтамасыз етілетін тегіссіздігі.

2.7.499 Қабыршықтану: Асфальт тұтқыр затындағы жұқа үлдірдің және минералды материал қабығының қабыршықтануы кезінде жол жабындысының беткі қабатының бүлінуі.

2.8 Қозғалыс қауіпсіздігі

2.8.500 Жол қозғалысының қауіпсіздігі: Жол қозғалысына қатысушыларды және мемлекетті жол-көлік оқиғаларынан және оның салдарынан қорғау деңгейінен көрініс беретін жол қозғалысының жағдайы.

2.8.501 Жол қозғалысы: Көлік құралдарын пайдалану немесе пайдаланбау (жаяу жүргіншілер) арқылы жол бойымен адамдар мен жүктерді тасу кезінде, сондай-ақ сол тасу жағдайын реттеу үдерісі кезінде пайда болатын қоғамдық қатынастар жиынтығы.

2.8.502 Транзитті қозғалыс: Бастапқы және соңғы пункттері аймақтың аталмыш әкімшілік бірліктерінен шет жақта орналасқан жол қозғалысы.

2.8.503 Жергілікті қозғалыс: Аталмыш аймақтағы шаруашылық қызметтің барлық түрін қамтамасыз етуге, сондай-ақ ауылдық елдімекендерге, жұмысшы, бағбандық және саяжай ауылдарына көлік қызметін көрсетуге арналған аймақ жолына түйісетін көлік ағындары.

2.8.504 Жол қозғалысын ұйымдастыру: Жолдардағы қозғалысты басқару бойынша ұйымдастыру-техникалық шаралардың және басқару әрекеттерінің кешені.

2.8.505 Автомобиль жолымен жүру: Жобада көлік құралының қиылысатын немесе түйісетін автомобиль жолына кіру және одан аталған жолдарға шығу мүмкіндігі қарастырылған.

2.8.506 Көлік ағыны: Бір бағыттағы жоб бойымен қозғалатын көлік құралдарының

жиынтығы.

2.8.507 Автомобиль қозғалысының үздіксіздігі: Жол және жол құрылысының қанағаттанарлықсыз жағдайынан немесе олардың көрсеткіштерінің нормативті талаптарға сәйкессіздігінен пайда болған қозғалыс үзілісі мен аялдамасының болмауы.

ЕСКЕРТУ Осы стандартта жүргізушілер мен жүргіншілердің немесе тасымалданатын жүк жағдайынан, сондай-ақ паром, өзен және теңіз өткелдері, теміржол өткелі және бағдаршам жағдайынан пайда болған техникалық ақаулықтардың себебінен көлік құралы қозғалысының тоқтатылу және үзілу жағдайлары есепке алынбаған.

2.8.508 Қозғалыстың шектелуі: Белгіленген тәртіпте көлік құралдарының жекелей түрлерінің жол бойымен қозғалуына уақытша тыйым салу.

2.8.509 Қозғалыс үзілісі: Автомобиль қозғалысының жол бойымен 1 сағаттан астам уақыт жүруінің тоқтатылуы.

2.8.510 Қозғалыстың тоқтап қалуы: Жол жағдайларына байланысты қозғалыстың ұзақтығы 1 сағатқа дейін мәжбүрлі түрде қысқа мерзімге тоқтатылуы.

2.8.511 Кептеліс: Жолдың өткізу қабілеті шегінде қозғалыстың нақты қарқындылығының жоғарылауы себебінен пайда болатын көлік ағыны қозғалысының тоқтауы.

2.8.512 Көз жетпейтін көрінбеу мүмкіндігі: Тұман, жауын-шашын, шаң, қар басу және осы тектес, сондай-ақ алакөлеңке жағдайында жолдың кемінде 300 м көрінуі.

2.8.513 Көктайғақ: Жылымықтан кейін температура төмендеген кезде және атмосфералық ылғалдың салқын жабынды бетіне түскен кезде жабынды өткеліне мұздың қатуы.

2.8.514 Жол жағдайлары: Жол қозғалысына тікелей қатысы бар жолдың геометриялық элементтері мен көліктік-пайдалану қасиеттерінің жиынтығы.

2.8.515 Сызықтық ғимараттар мен құрылыстар: Жолдың бұрылыс жолағы шегінде орналасқан жол-көлік қызметі және атвомобиль инспекциясының ғимараты мен құрылысы.

2.8.516 Жол белгілері: Жол қозғалысына қатысушыларға қозғалыс жағдайы және оны реттеу туралы ақпарат беретін шартты белгілері немесе жазулары бар жол элементтері. Жол белгілерінің жеті тобы бар: ескертетін, басым, тыйым салатын, нұсқайтын, ақпараттық-көрсеткіш, қосымша ақпарат (кесте).

2.8.517 Жолдың инженерлік құралы: Жол қозғалысына қатысушыларға ақпарат беруге, қызмет көрсетуге және қорғауға, қоршаған ортаны қорғауға және жол-көлік оқиғалары салдарының ауырлығын төмендету арналған жол құрылыстары мен құрылғылары.

2.8.518 Автомобиль жолдарына жол белгілерін салатын бояу (эмаль): Жол таңбасына қойылатын талаптарға сәйкес жол жабындысына жаққаннан кейін және ерітіндісі буланғаннан кейін пайда болатын қатты мөлдір емес үлдір құрайтын органикалық ерітінді полимерлерінің ерітіндісіндегі бытыраңқылығы жоғары пигменттер мен толтырғыштар суспензиясы.

2.8.519 Тұтасу коэффициенті: Жүк немесе тежеу күшінің жабынды бетіне түсетін дөңгелек қысымына қатынасы, бұл кезде дөңгелек жүрмей қалады немесе тайғанақтай бастайды.

ЕСКЕРТУ Дөңгелектің тіреу жазықтығындағы нәтижелі реакцияның бойлық сырғанау коэффициентінің белгіленген мәні кезіндегі қалыпты реакцияның тиісті мәніне қатынасы.

2.8.520 Жолдың жабдықталуы: Жол қозғалысын ұйымдастыру құралдарының жиынтығы: жол белгілері, белгі, қоршау, бағдаршам.

2.8.521 Жаяужол қоршауы: Сүйеніш, тор, жеңіл бөгеу және т.б. күйіндегі жаяужол ағындарының қозғалысын ұйымдастыруға арналған қоршау.

2.8.522 Көз қаратпауға қарсы қоршау: Қарсы ағындағы көлік құралдары

жүргізушілерінің бір-бірінің көз қаратпауының алдын алуға және автомобиль магистральдарында бөлу жолағының немесе жекелей тұтқыр қоршауында пайдалануға арналған арнайы пластина (экран) қалпында орнатылады.

2.8.523 Жолды жабдықтау: Жол құрылыстарының кешені, оларға мыналар жатады: автобус аялдамасы, ауыспалы-жылдамдықты жол, аялдам, тұрақ және демалысқа арналған алаңдар, жолды жарықтандыруға арналған құрылғы, жол байланысы, жаяу жүргінші, велосипедшілерлерге арналған жол және т.б.

2.8.524 Қорғаныс қоршаулары: Жол қозғалысына қатысушыларды шұғыл екпінді желден (желден қорғайтын қоршау), қарсы бағыттағы көлік құралдарының фара жарығына көз қаратпаудан (жарықтан қорғайтын қоршау), сондай-ақ жол жанындағы кеңістікті жол қозғалысының шуылынан (шудан қорғайтын қоршау) қорғайтын құрылғы.

2.8.525 Көшпелі қоршау: Жол жұмыстары өндірісінің орындарын, жол-көлік оқиғасының себептерін зерттеуге және салдарын жоюға арналған құрылғы.

2.8.526 Тұтқыр қоршау: Көлік құралдарын жолдың өтпелі бөлігінен абайсызда (басқарылмайтын) өтуін қауіпсіз ұстап қалуға арналған құрылғы. Құрылымы жағынан тұтқыр қоршаулар металл немесе тіреуге орнатылған бетон бөрене қалпындағы кедергі күйінде және тұтас тас немесе темір бетон қабырға қалпындағы жақтау күйінде болады.

2.8.527 Жол қоршаулары: Көлік құралдарының жер төсемінің үйіндісінен, көпірлерден, жол өтпесінен, эстакададан шығып кетуінің, қауіпті кедергілерге соғылудың, қарсы бағыттағы көлік құралдарына соғылудың алдын алуға, жаяу жүргіншілер ағынының қозғалысын ұйымдастыруға, жаяу жүргіншілер мен малдың жолға шығып кетуінің алдын алуға арналған құрылғы.

2.8.528 Қозғалыс қауіпсіздігі: Жол қозғалысының қауіпсіздігіне қауіп төндіретін және көлік құралының жылдамдығын өзгертуді және (немесе) маневр жасауды талап ететін жол қозғалысының кенеттен өзгеруі.

2.8.529 Жол белгісінің тіреуі: Жол белгісін жолдың өтпелі бөлігіне қатысты белгілі бір қалыпта орнату құрылғысы.

Төмендегідей тіреулер қолданылады:

- жол белгілерін жолдың өтпелі бөлігінің шетіне орнатуға арналған консульды емес;
- жол белгілерін жолдың өтпелі бөлігінің жоғарғы жағына орнатуға арналған бір немесе екі консольдері бар консолды;
- тіреу және олардың көлденең тосқауылын байланыстырудан тұратын және жол белгілерін жолдың өтпелі бөлігінің қозғалыс жолақтарының үстіне орнатуға арналған жиектемелі.

2.8.530 Жаяу жүргіншілерге арналған қауіпсіз аралшық: Жолдан өту мүмкіндігіне арналған жаяу жүргіншілер үшін бөлініп алынған жолдың өтпелі бөлігіндегі аралшық.

2.8.531 Қауіпсіз бөлінген аралшық: Су құбырларының қиылысындағы және қарсы қозғалыс жолақтарын бөлуге арналған жол жобасындағы немесе бойлық профильдегі көрінбейтін жерлерде қозғалыс жолақтарын бөліп тұру үшін қолданылатын аралшық.

2.8.532 Жақтау: Биіктігі 0,6 м аспайтын, жағалауларда, көпірде, тау баурайындағы жолдарда қоршау ретінде қолданылатын кедергі құрылымы.

2.8.533 Автобус павильоны: Автобус күтіп тұрған адамдарды атмосфералық жауын-шашыннан және желден қорғауға арналғаг автобус аялдамасының элементі.

2.8.534 Жол қиылысы: Жорамалдағы сызықтармен шектелген, өтпелі бөліктің қарама-қарсы бастарын тиісті түрде байланыстыратын жолдың бір деңгейде қиылысу, түйісу немесе тармақтану жерлері. Іргелес аймақтардан шығатын жерлер жол қиылысы болып есептелмейді.

2.8.535 Жаяужол өткелдері: Жаяу жүргіншілердің жолдан өту қозғалысына

арналған және белгілермен және таңбалармен белгіленген өтпелі бөліктің бөлігі.

2.8.536 Темір жол өткелі: Темір жол стансалары мен маневр жолдарының шегінен тыс орнатылатын автомобиль жолының темір жолмен бір деңгейде қиылысуы. Өткелдер реттелетін және реттелмейтін болып бөлінеді.

2.8.537 Шолу алаңы: Алаң орналасқан жерден бастап ашылатын ландшафтты және жол төсемінен тыс көлік тұрағына арналған жерді тексеруге арналған қызмет ету құрылысы.

2.8.538 Демалыс алаңы: Жүргізушілер мен жолаушылардың қысқа уақыт демалуына, көлік құралдары мен жүктердің жағдайын тексеруге, ұсақ ақаулықтарды шеттетуге арналған автомобиль жолы жабдығының элементі.

2.8.539 Тұрақ алаңы: Жол төсемінен тыс көлік құралдарының тұрағын реттеуге арналған қызмет ету құрылысы.

2.8.540 Қозғалыс кедергісі: Өтпелі бөліктегі немесе жол кеңдігіндегі жолақ бойынша қозғалыстың одан ары жүруін қиындататын немесес мүмкіндік бермейтін кез келген материалдық объект.

2.8.541 Жол таңбасы: Автомобиль жолының өткелдерінде, жасанды құрылыстарда және жолдың жабдықталған элементтерінде жол қозғалысына қатысушыларға жол бөлігіндегі қозғалыс шарттары мен тәртібі туралы ақпарат беретін сызықтар, жазулар және басқа да белгілер. Жол таңбасының жол жабдықтары мен саймандарының элементіне жабыстырылатын тік және жолдың өткеліне жабыстырылатын көлденең түрлері бар.

2.8.542 Апатты съез: Көлік құралының тежегіш жүйесі тоқтап қалған жағдайда оны қауіпсіз тоқтатуға арналған құрылыс.

2.8.543 Қардан қорғайтын қоршау: Жолды күртік қардан қорғау үшін жолға ағаштар мен бұталар отырғызу.

2.8.544 Қарды ұстап қалатын құрылғы: Көшкін қауіпті еңістерде және күртік қар түсетін жерлерда қар жиналуын ұстап қалуға арналған қорғаныс құрылғылар (қақпа, дуал).

2.8.545 Қардан қорғайтын құрылыс: Жолды қар көшкінінен қорғайтын құрылыс (қардан қорғайтын галерея және туннельдер).

2.8.546 Қоршаудың тұтқырлық қабілеттілігі: Тұтқыр көлік құралының кіру жылдамдығын құрайтын қоршау осіне көлденеңді нөлге дейін төмендету қабілеттілігі және тұтқыр көлік құралын қоршау кедергісінің алдында тоқтату қабілеттілігі.

2.8.547 Құрылғының бағытталуы: Жол қозғалысына қатысушыларды көзбен бағдарлауға арналған техникалық құралдар.

2.8.548 Сигналды құрылғы: Жол қозғалысына қатысушылардың белгілі бір әрекетті орындау қажеттілігін білдіретін шартты сигналдар беретін құрылғы.

2.8.549 Бағыттау құрылғысы: Жүргізушіге жол бағытына қатысты көлік құралының қалпын, өткел мен жиектеменің элементтерін анықтауға көмектесетін құрылғы.

2.8.550 Ауа райының қолайлы жағдайы: Метеорологиялық факторлар жол бетіне, автомобиль қозғалысының жылдамдығы мен қауіпсіздігіне айтарлықтай жағымсыз әсер етпейтін ауа райы жағдайы (құрғақ, айқын, желдің болмауы немесе жылдамдығы 10 м/с болатын жел, тұманның болмауы, ауаның салыстырмалы ылғалдылығы 90 %-ға дейін, ауаның температурасы көлеңкеде минус 30°С-дан плюс 30°С-ға дейін).

2.8.551 Ауа райының қолайсыз жағдайы: Метеорологиялық факторлар әсерінен жол беті жағдайының, автомобильдің жолмен өзарабайланысының тұрақтылығы мен сенімділігінің және оны жүргізушінің қабылдауын өзгертетін ауа райы жағдайы, соның салдарынан қозғалыс жылдамдығы мен қауіпсіздігі төмендетіледі.

2.8.552 Ауа райының аса қолайсыз жағдайы: Метеорологиялық факторлар әсерінен жол беті жағдайының, автомобильдің жолмен өзарабайланысының тұрақтылығы

мен сенімділігінің және оны жүргізушінің қабылдауын айтарлықтай өзгертетін, автомобиль қозғалысы қиындаған және жолды олардың әсерінен қорғау бойынша арнайы шаралар үзілуі мүмкін ауа райы жағдайы

ЕСКЕРТУ Аса қолайсыз ауа райы жағдайына қарқындылығы 0,1 мм/мин аспайтын жауын күйіндегі жауын-шашын, көктайғақ және көк мұз, желдің жылдамдығы 9 м/с аспайтын боран, жылдамдығы 9 м/с аспайтын жел, 200 м жер ғана көрінетін тұман, қатты дауыл, жазда көлеңке жерлерде ауа температурасы 40 °С-дан және қыста 40 °С-дан төмен ауа райы жатады.

2.8.553 Жол жабындысының кедір-бұдырлығы: Шинаның жабындымен үйкелу аймағынан суды кетіруге арналған арналар жүйесі жабындысының бетінде орын алатын кедір-бұдыр болатын дөңес жерлер мен шұңқырлар жиынтығы.

2.8.554 Автомобиль жолының экологиялық қауіпсіздігі: Жол мен жол қозғалысының құрылымдық-техникалық және көліктік-пайдалану сипаттамаларының, сондай-ақ жолды, табиғи ортаны және халықтың мекен еткен жағдайларын пайдаланушылардың өміріне тікелей немесе жанама түрде маңызды зиян немесе залал келтірмейтін, құрылыс, жөндеу және қалпында ұстап тұру бойыншатехнологиялық үдерістердің жиынтығы.

ЕСКЕРТУ Ауа райының қолайсыз жағдайына төмендегі факторлардың жеке немесе бірлескен әрекеттері жатады: жауын-шашын немесе қар күйіндегі жауын-шашын, жылдамдығы 10 м/с астам жел, жылдамдығы 3 м/с боран, метеорологиялық көру қашықтығы 500 м болатын тұман, ауаның салыстырмалы ылғалдылығы 90 %-дан астам, ауаның қолайлы және қолайсыз температурасы көлеңке жерлерде 30 °С-дан 40 °С-ға дейін.

3 Терминдердің әліпбилік көрсеткіші

автобус павильоны	2.8.533
автомагистраль	2.1.1.8
автомобиль жолдарын басқару	2.1.2.24
автомобиль жолдарын жолдық белгілеуге арналған бояу (эмаль)	2.8.518
автомобиль жолдарын қалпында ұстап тұру	2.1.2.37
автомобиль жолдарын қорғау	2.1.2.29
автомобиль жолдарын күрделі жөндеу	2.1.2.36
автомобиль жолдарын техникалық іздеу	2.2.91
автомобиль жолдарының желісі	2.1.1.20
автомобиль жолдарының индексі	2.1.1.12
автомобиль жолдарының классификациясы	2.1.3.41
автомобиль жолдарының қызметтік классификациясы	2.1.3.42
автомобиль жолдарының техникалық классификациясы	2.1.3.43
автомобиль жолы	2.1.1.1
автомобиль жолымен жүру	2.8.505
автомобиль жолын қайта құрылымдау	2.1.2.35
автомобиль жолын пайдаланушылар	2.1.2.32
автомобиль жолын паспорттау	2.1.2.30
автомобиль жолының атауы	2.1.1.11
автомобиль жолының жағдайын тексеру	2.1.2.26
автомобиль жолының жалпы сенімділігі	2.1.3.59
автомобиль жолының жалпы тоқтатылуы	2.1.3.63
автомобиль жолының жұмысқа қабілеттілігі (жол қаптауы, жабындысы)	2.1.3.76
автомобиль жолының ішінара тоқтатылуы	2.1.3.64
автомобиль жолының класы	2.1.3.46

автомобиль жолының көлбеу профилі	2.2.120
автомобиль жолының құрылысы	2.1.2.34
автомобиль жолының қызмет мерзімі	2.1.3.67
автомобиль жолының осі	2.2.107
автомобиль жолының өту деңгейі	2.5.2.342
автомобиль жолының толық тоқтатылуы	2.1.3.65
автомобиль жолының тұтынушылық қасиеті	2.1.3.47
автомобиль жолының ұзындығы	2.1.1.13
автомобиль жолының шекті жағдайы	2.1.3.62
автомобиль жолының экологиялық қауіпсіздігі	2.8.554
автомобиль қозғалысының үздіксіздігі	2.8.507
ағу деңгейі	2.5.3.398
ағу коэффициенті	2.5.3.380
ағысты бағыттайтын бөгет	2.5.2.299
ақылы автомобиль жолдары	2.1.1.10
алдын ала кернеуленген цемент бетон жабындысы	2.4.252
алдын ала шоғырландыру	2.3.167
алқап	2.5.3.389
апатты съезд	2.8.542
аралық	2.5.2.344
аралықтың ортасы	2.5.2.350
арматураланған қабат	2.3.194
арнаның деформациялануы	2.5.3.375
арық	2.3.164
аса қолайсыз ауа райы жағдайы	2.8.552
аспалы арқалық	2.5.2.290
асфальт бетон	2.6.409
асфальт бетон жабындысы	2.4.248
асфальт бетон қоспасы	2.6.408
асфальт бетон қоспасы мен асфальтобетон маркасы	2.6.430
асфальт бетон түрлері	2.6.446
асфальт бетонды қоспаларға арналған белсендендірілмеген минералды ұнтақ	2.6.441
асфальт бетонды қоспаларға арналған минералды ұнтақ	2.6.439
ауа сызығы	2.2.90
ауыр жол бетоны	2.6.416
ауыспалы жол қаптауы	2.4.220
ауыспалы қисық	2.2.100
ауыспалы-жылдамдықты жолақ	2.2.118
аязға төзетін қабат	2.4.238
бағыттаушы құрылғы	2.8.547
бағыттаушы құрылғы	2.8.549
балкон	2.5.1.271
басқа да автомобиль жолдарын және өзіне түйісіп тұратын жолдарды өзара байланыстыратын ұзындық	2.1.1.15
бассейн (су жинайтын)	2.5.3.370
басты арқалық	2.5.2.286
белсендендірілген минералды ұнтақ	2.6.440

беріктік көрсеткіштері	2.3.202
беріктіктің балама модулі – беріктіктің жалпы модулі	2.4.269
берма	2.3.147
беткі қабаттағы науа	2.5.3.399
беткі қабаттағы судың есептік деңгейі	2.3.205
беткі қабаттың кедір-бұдырлығының жабындысы	2.4.259
беттік-белсенді заттар (ббз)	2.6.437
биіктік еңісі	2.3.187
битум модификаторы	2.6.435
бойлық арқалық	2.5.2.284
бойлық еңіс	2.2.145
бойлық құрылыстың осі	2.5.2.326
бойлық құрылыстың ұзындығы	2.5.2.303
бойлық профильдегі шығыңқы қисықтың радиусы	2.2.128
болашақ кезең	2.2.112
бөлу жолағы	2.2.119
бөлу қауіпсіздігінің аралшығы	2.8.531
бүйірлі бөлік (тіреудің бүйірлері)	2.5.2.327
бүйірлі жақ	2.5.3.390
бүйірлі жүктеме	2.3.148
бүйірлі қисық	2.2.99
бүлінген жағдай	2.7.476
бүліну	2.7.488
бұру жолағы	2.1.1.18
бұрылыс	2.2.89
виадук	2.5.1.272
выемка	2.3.153
геотекстильді қабат	2.3.195
гидравликалық кедір-бұдырлық коэффициенті	2.5.3.381
гидрометрлік жарма	2.5.3.372
гидрооқшаулағыш	2.5.2.298
гидрооқшаулағыш қабат	2.3.196
демалыс алаңы	2.8.538
деформацияланған бойлық жік	2.4.267
деформацияланған жік	2.4.268
деформацияланған көлбеу жік	2.4.266
диагностикалық бақылау тексеруі	2.7.464
диафрагма	2.5.2.301
дірілдеуіш жол бетоны	2.6.414
дуал қабырғасы	2.5.2.359
елдімекендерді байланыстыратын автомобиль жолдарының ұзындығы	2.1.1.14
ең жоғарғы ағын	2.5.3.385
ең жоғарғы осьтік жүктеме	2.1.3.53
еңістің бөлігі	2.3.190
еңістің толуы	2.3.188
ер төсемінің беткі қабаты	2.3.191
еркін беткі қабат қисығы	2.5.3.383

еркін биіктік	2.5.2.293
әртүрлі көлік құралдарының жеңіл автомобильге қатысты қозғалысының келтірілген қарқындылық коэффициенті	2.2.96
есептік аралық	2.5.2.343
есептік жүктеме	2.4.260
есептік жылдамдық	2.1.3.57
есептік жылдамдық	2.5.3.397
жабындының сызатқа төзімділігі	2.4.264
жабындының тозуы	2.7.465
жабындының тоттануы	2.7.468
жабындының шөгуі	2.7.489
жақтау	2.8.532
жалпы пайдаланудағы автомобиль жолдары	2.1.1.2
жалпы шайып кету	2.5.3.393
жаңадан төселген жол бетонын күтуге арналған орамды материалдар	2.6.434
жаңадан төселген жол бетонын күтуге арналған үлдір тәріздес сұйық материалдар	2.6.433
жапырылған	2.7.454
жауын-шашын модулі	2.3.181
жаяу жүргінші қауіпсіздігінің аралшығы	2.8.530
жаяу жүргіншілер қоршауы	2.8.521
жаяу жүргіншілер өткелі	2.8.535
жаяужол	2.2.142
жеке жолақ	2.5.2.338
жеңіл жол қаптауы	2.4.219
жер төсемі	2.3.162
жер төсемінің ені	2.3.213
жер төсемінің еңісі	2.3.186
жер төсемінің жоғарғы қабаты (жұмыс қабаты)	2.3.150
жер төсемінің сенімділігі	2.1.3.61
жер төсемінің су-жылу режимі	2.3.160
жер төсемінің су-жылу режимін реттеу	2.3.161
жер төсемінің шайып кетуі	2.7.487
жергілікті қозғалыс	2.8.503
жергілікті маңызы бар автомобиль жолдары	2.1.1.5
жергілікті шайып кету	2.5.3.392
жетілдірілген жабынды	2.4.249
жиек	2.2.87
жиектеме	2.2.86
жиектеменің нақыстары (сынуы)	2.7.491
жиектілік	2.7.469
жік	2.4.265
жік астындағы бетон тақта	2.4.246
жоба белгісі	2.2.108
жобадағы қисық	2.2.101
жобадағы қисық радиусы	2.2.129
жобадағы сызық	2.2.127
жобалық сызық	2.2.104

жобалық сызықтың сынуы	2.2.110
жоғарғы бьефті бекіту	2.5.2.363
жол	2.7.467
жол белгілері	2.8.516
жол белгісі	2.8.541
жол белгісінің тіреуі	2.8.529
жол бетон қоспасы	2.6.418
жол бетоны (цемент бетон)	2.6.413
жол бетонына арналған минералды қоспалар	2.6.427
жол бетонына арналған химиядық қоспалар	2.6.428
жол бетонының «қабыршықтануға» төзімділігі	2.6.445
жол бетонының аязға төзімділік маркасы	2.6.431
жол бетонының беріктілігі жағынан класы	2.6.429
жол бетонының беріктілік маркасы	2.6.432
жол бетонының есептік сипаттамасы	2.6.452
жол бетонының нормаланған сипаттамасы	2.6.451
жол битумдарының эмульсиясы	2.6.449
жол жабындысы	2.4.254
жол жабындысының ақаулықтары	2.7.463
жол жабындысының кедір-бұдырлығы	2.8.553
жол жабындысының кедір-бұдырлығы, текстурасы	2.7.498
жол жабындысының қызмет мерзімі	2.1.3.68
жол жабындысының макротекстурасы	2.7.470
жол жабындысының мегатекстурасы	2.7.471
жол жабындысының микро кедір-бұдырлығы	2.7.474
жол жабындысының микротекстурасы	2.7.473
жол жабындысының сызаттары	2.7.495
жол жабындысының тегіссіздігі	2.7.475
жол жағдайы	2.8.514
жол жағдайы	2.8.520
жол жағдайы туралы дерекқор	2.1.2.38
жол жанындағы жолақтар	2.1.1.19
жол жұмыстары	2.1.2.33
жол қаптауы	2.4.214
жол қаптауы қабаттарының арасындағы үйкеліс	2.4.263
жол қаптауы қабаттарының шөгуге тұрақтылығы	2.4.261
жол қаптауы мен жабындысы қызметінің жөндеу аралық мерзімі	2.1.3.70
жол қаптауының аязға төзімділігі	2.4.225
жол қаптауының байланыспаған материалдар қабаты	2.4.232
жол қаптауының беріктігі	2.4.228
жол қаптауының беріктік коэффициенті	2.4.223
жол қаптауының беріктілік коэффициенті	2.4.236
жол қаптауының бу өтпейтін қабаты	2.4.227
жол қаптауының деформациялық сипаттамасы	2.4.221
жол қаптауының жалпы модулінің беріктігі	2.4.226
жол қаптауының жылу оқшаулағыш қабаты	2.4.233
жол қаптауының қабат модулінің қаттылығы	2.4.224

жол қаптауының классификациясы	2.4.216
жол қаптауының қызмет мерзімі	2.1.3.69
жол қаптауының мамықтануы	2.4.229
жол қаптауының орташа байланысқан материалдар қабаты	2.4.231
жол қаптауының сенімділігі	2.1.3.60
жол қаптауының сенімділік коэффициенті	2.4.222
жол қозғалысы	2.8.501
жол қозғалысын ұйымдастыру	2.8.504
жол қозғалысының қауіпсіздігі	2.8.500
жол қоршаулары	2.8.527
жол қызметі	2.1.2.21
жол қызметін басқару	2.1.2.23
жол қызметінің объектілері	2.8.39
жол органдары	2.1.2.25
жол өтпесі	2.5.1.276
жол паспорты	2.1.2.31
жол табаны	2.4.241
жол тасжолы	2.2.139
жол тораптарын сызу	2.2.105
жолда қызмет көрсететін объектілер	2.1.2.27
жолдағы автомобильдердің өту деңгейі	2.7.481
жолдардың қиылысы	2.2.111
жолдардың түйісуі	2.2.121
жолды қалпында ұстап тұру деңгейі	2.1.3.81
жолды қардың басып қалуы	2.7.493
жолдық жабдықталуы	2.8.523
жолдық макро кедір-бұдыр жабындысы	2.4.256
жолдық микро кедір-бұдыр жабындысы	2.4.257
жолдың архитектуралық бассейні	2.2.84
жолдың бойлық профилі	2.2.122
жолдың ең жоғарғы өткізу қабілеттілігі	2.1.3.72
жолдың есептік өткізу қабілеттілігі	2.1.3.73
жолдың жиегі	2.2.106
жолдың жобасы	2.2.114
жолдың инженерлік жабдықталуы	2.8.517
жолдың қозғалыспен жүктелу деңгейі	2.1.3.79
жолдың қозғалыспен жүктелуінің есептік деңгейі	2.1.3.77
жолдың қозғалыспен жүктелуінің тиімді деңгейі	2.1.3.78
жолдың көліктік-пайдалану көрсеткіштері	2.1.3.48
жолдың микропрофилі	2.7.472
жолдың міндетті элементтері	2.1.1.17
жолдың нақты өткізу қабілеттілігі	2.1.3.74
жолдың өткізу қабілеттілігі	2.1.3.75
жолдың техникалық категориясы	2.1.3.45
жол-климаттық тұрғыдан аудандарға бөлу	2.3.158
жөндеу жолдарының классификациясы	2.1.3.44
жүру жабындысы	2.5.2.340
жүру төсемінің қаптауы	2.5.2.319

жұмыс белгісі	2.2.109
жылдамдықты автомобиль жолы	2.1.1.9
жылтырлық	2.7.480
жыра	2.7.460
жыра	2.3.169
иірім	2.7.486
инвентаризация	2.1.2.28
қабаттың көтерілуі («ауа қалтасы»)	2.7.453
Қабығының көтерілуі	2.7.499
қабыршықтануы	2.7.477
кавальер	2.3.163
қада	2.5.2.348
қада табаны	2.5.2.323
қалқыма су	2.3.151
капилляр үзетін қабат	2.3.197
каптаж	2.3.165
қаптау бойынша жобалау	2.2.125
қаптаудың ойылуы	2.7.482
қара қиыршық тас	2.6.447
қара қиыршық тас жабындысы	2.4.255
қарамай бетон	2.6.424
қарамай бетон қоспасы	2.6.425
қарамай тасты көмірі	2.6.426
қардан қорғайтын қоршаулар	2.8.543
қардан қорғайтын құрылыс	2.8.545
қарды ұстап қалатын құрылғы	2.8.544
қарсы автомобильдің есептік көру арақашықтығы	2.2.131
қатты арқалық	2.5.2.289
қатты емес жол қаптауы	2.4.217
қатты жол қаптауы	2.4.215
қауіпсіздік жолағы	2.5.2.337
кеме жүрудің есептік деңгейі (кед)	2.5.3.405
кемер	2.5.3.400
кептеліс	2.8.511
кері қабырға	2.5.2.360
кері төгу	2.5.2.305
кәріз	2.3.159
кәріз қабаты	2.4.235
кернеу-деформациялық жағдай	2.4.240
кеуекті асфальт бетон	2.6.412
кеуектілігі жоғары асфальт бетон	2.6.410
қима	2.5.3.377
қима бойынша жобалау	2.2.126
кинетикалық архитектура	2.2.83
қисық биссектрисасы	2.2.85
қисық жолақ	2.2.117
қисық тангенсі	2.2.137
қисық шығыны	2.5.3.382

қисықтың орын ауыстыруы	2.2.136
қисықтың ұшы	2.2.88
қиылыс	2.8.534
қиыршық тас табаны	2.4.244
кіреберіспен түйісу	2.5.2.353
клотоид	2.2.95
клотоидты тас жол салу	2.2.140
қозғалыс жайлылығы	2.1.3.82
қозғалыс жолағы	2.2.116
қозғалыс қарқындылығы	2.1.3.71
қозғалыс қауіпсіздігі	2.8.528
қозғалыс кедергісі	2.8.540
қозғалысқа қызмет ету деңгейі	2.1.3.80
қозғалысты шектеу	2.8.508
қозғалыстың болашақтағы қарқындылығы	2.2.94
қозғалыстың есептік қарқындылығы	2.2.93
қозғалыстың есептік қарқындылығы	2.2.134
қозғалыстың келтірілген қарқындылығы	2.2.92
қозғалыстың тұрып қалуы	2.8.510
қозғалыстың үзілуі	2.8.509
қолайлы ауа райы жағдайы	2.8.550
қолайсыз ауа райы жағдайы	2.8.551
контрбанкет	2.3.168
конус үйінді	2.5.2.309
қорғаныс галереясы	2.5.1.273
қорғаныс қабаты	2.5.2.358
қорғаныс қоршаулары	2.8.524
қоршау	2.5.2.318
қосымша қабат	2.4.230
көз жетпейтін көрінбеушілік	2.8.512
көз қаратпауға қарсы қоршау	2.8.522
көктайғақ	2.8.513
көлбеу еңіс	2.2.144
көлденең арқалық	2.5.2.285
көлік ағыны	2.8.506
көлік ағынының қозғалыс жылдамдығы	2.1.3.58
көлік көпірі	2.2.138
көлік құралдарының рұқсат етілетін жалпы салмағы	2.1.3.50
көлік құралдарының шекті осьтік жүктемесі	2.1.3.55
көлік құралын есептік жүктемеге келтіретін жинақты коэффициент	2.4.262
көлік құралының рұқсат етілетін габариттері	2.1.3.49
көмекші арқалық	2.5.2.287
көмекші қисық	2.2.98
көп болып кебе	2.7.457
көпір	2.5.1.275
көпір астының габариті	2.5.2.296
көпір жабындысы	2.5.2.339

көпір жаяужолы	2.5.2.356
көпір құрылысы	2.5.1.274
көпір құрылысының құрылымға жақындау габариті	2.5.2.297
көпір осі	2.5.2.325
көпір өткелі	2.5.3.386
көпір саңылауы	2.5.3.387
көпір сүйеніші	2.5.2.331
көпірдің басталуы	2.5.2.312
көпірдің биіктігі	2.5.2.291
көпірдің габариті	2.5.2.295
көпірдің ені	2.5.2.368
көпірдің кіреберісі	2.5.2.336
көпірдің ортасы	2.5.2.349
көпірдің пайдалы аумағы	2.5.2.334
көпірдің пайдалы ені	2.5.2.369
көпірдің паспорты	2.5.1.277
көпірдің соңы	2.5.2.307
көпірдің сызбасы	2.5.2.354
көпірдің ұзындығы	2.5.2.302
көрінетін сызаттар	2.7.496
көріну арақашықтығы	2.2.133
көше (көшенің өтетін бөлігі)	2.1.1.7
көше, қала және басқа да елдімекендердің ұзындығы	2.1.1.16
көшкін	2.7.485
көшкінге қарсы құрылыс	2.3.200
көшпелі қоршау	2.8.525
қтпелі жердің тақтасы	2.5.2.332
құбыр денесі	2.5.2.362
құбыр науасы	2.5.1.310
құбыр түйіні	2.5.2.306
құбырдың диаметрі	2.5.2.300
құбырдың ұзындығы	2.5.2.304
құбырдың ұшы	2.5.2.317
құйылмалы қоймалжыңды эмульсиялық-минералды қоспа	2.6.450
құламаның толуы	2.3.189
құрама жол тақтасы	2.4.245
құрылымдық қабат	2.4.237
құрылыс аралығы	2.5.2.345
құрылыс биіктігі	2.5.2.294
қызылсу мұзы	2.3.173
қысқы көктайғақ	2.7.492
ландшафттық жобалау	2.2.124
май айдау	2.5.1.279
мемлекеттік басқару органы	2.1.2.22
минералды материалдың қабыршықтануы	2.7.479
мұздаудың есептік терендігі	2.3.203
мұнайдан дайындалған тұтқыр жол битумдары	2.6.420
мұнайдан жасалған сұйық жол битумдары	2.6.421

науа	2.3.170
негізгі жол қаптауы	2.4.234
нормаланған бетон беріктігі	2.6.443
нормативті жол бетонының беріктігі	2.6.444
нормативті жүктеме АК	2.5.2.313
нормативті жүктеме НГ	2.5.2.314
нормативті жүктеме НК	2.5.2.315
нормативті қызмет мерзімі	2.1.3.66
нормативті осьтік жүктеме	2.1.3.54
органды минералды қоспа	2.6.436
орташа жылдамдықпен қоюланатын, мұнайдан дайындалған сұйық жол битумдары	2.6.422
өзен алқабы	2.5.3.376
өпір жабындысы	2.5.2.341
өткелдің биіктігі (биіктікті габарит)	2.5.2.292
өткелдің жиегі	2.2.103
өтпелі бөлікті кеңейту	2.2.146
өтпелі тақта	2.5.2.333
өту бөлігі	2.2.123
пандус	2.5.1.328
паром өткелі	2.5.2.329
пикет	2.2.113
подферменник тақтасы	2.5.2.335
полимер асфальт бетон	2.6.438
полимербетон	2.6.419
полимерлі-битумды тұтқыр зат	2.6.423
портландцемент	2.6.442
резерв	2.3.206
республикалық маңызы бар автомобиль жолдары	2.1.1.4
реттеу құрылысы	2.5.1.281
ростверк	2.5.2.347
рұқсат етілген толық салмақ	2.1.3.52
саба	2.5.3.384
салмақ түсіретін қабілеті бар үйіндінің табаны	2.3.183
салыстырмалы коэффициентті тығыздау	2.3.211
саптама	2.5.2.311
селге қарсы галерея	2.3.199
селге қарсы құрылыс	2.3.201
селді өткізу	2.3.207
селедук	2.5.1.278
сең жүрудің жоғарғы деңгейі (СЖД)	2.5.3.403
сең жүрудің төменгі деңгейі (СТД)	2.5.3.404
серпантина	2.2.135
сигналды құрылғы	2.8.548
соқпақ	2.7.466
стандартты тығыздау әдісі (Союздорни әдісі)	2.3.212
су бұратын құбыр	2.5.2.357
су деңгейі	2.5.3.401

су деңгейі көтерілген үйінді	2.3.178
су өткізетін құбыр	2.5.1.282
су тасқыны	2.5.3.388
су шайып кеткеннен кейінгі шұңқыр (есептік)	2.5.3.374
судың есептік жоғарғы деңгейі (СЕЖД)	2.5.3.402
сужетек	2.5.1.270
сүзгі үйіндісі	2.3.179
суық қоспадан жасалған асфальт бетон	2.6.407
сызаттар торы	2.7.490
сызықтық ғимараттар мен құрылыстар	2.8.515
сынама тығыздау	2.3.210
табан үйіндісі	2.3.176
табанның әлсіз үйіндісі	2.3.175
табиғи табан	2.5.2.322
тапталып тегістелген жол бетоны	2.6.417
тарақ	2.7.462
тас жол салу	2.2.141
тасжол бұрылысының бұрышы	2.2.143
тасжолды дамыту коэффициенті	2.2.97
тасжолдың дамуы	2.2.130
тасжолдың жобасы	2.2.115
тегістеу қабаты	2.3.208
темір бетон құрама табаны	2.4.242
теміржол өткелі	2.8.536
температуралық кернеу	2.4.239
температуралық сызаттар	2.7.497
термооқшаулағыш қабат	2.3.198
техника-пайдалану сапалары мен жолдың сипаттамасы	2.1.3.40
тік қисық	2.2.102
тік қоспа	2.2.91
тік құм кәрізі	2.3.149
тіректің іргетасы	2.5.2.366
тіреу	2.5.2.320
тіреу	2.5.3.391
тіреу	2.5.2.365
тіреу бөлігі	2.5.2.321
тіреу денесі	2.5.2.355
тіреу қабырғасы	2.3.192
тіреудің көлденең тосқауылы	2.5.2.346
тіреудің табаны	2.5.2.324
тіреудің ұшы	2.5.2.316
тозу қабаты	2.5.2.352
тоқтауға арналған есептік көру арақашықтығы	2.2.132
толқын	2.7.456
толқын тәрізді	2.7.455
толық салмақ	2.1.3.51
топырақ карьері	2.3.166
топырақ су	2.3.156

топырақты қада кәріздер	2.3.157
топырақты судың есептік деңгейі	2.3.204
топырақтың қалыңдығы	2.3.155
тоттануға қарсы қабат	2.5.2.351
төгілмелі үйінді	2.5.2.330
төменге түсірілмелі құдық	2.5.2.308
төменгі бьефті бекіту	2.5.2.364
төменгі жол қаптауы	2.4.218
төсейтін топырақ	2.4.247
транзитті қозғалыс	2.8.502
тұнбаның үйінді табаны	2.3.184
тұрақ алаңы	2.8.539
тұрмыстық жылдамдық	2.5.3.395
тұрмыстық тереңдік	2.5.3.373
тұрмыстық шайып кету	2.5.3.394
тұтасу коэффициенті	2.8.519
тұтқыр әрекеті	2.7.461
тұтқыр заттың қабыршықтануы	2.7.478
тұтқыр қоршау	2.8.526
тығыз асфальт бетон	2.6.411
уақытша жүктеме	2.3.152
уақытша су басу	2.3.193
уату	2.7.459
үйінді	2.3.180
үйінді табанындағы қауіпсіз жүктеме	2.3.171
үйінді табанындағы шекті жүктеме	2.3.172
үйінді табанының белсенді аймағы	2.3.182
үйіндінің биіктігі	2.3.174
ұсақ түйіршікті жол бетоны	2.6.415
халықаралық маңызы бар автомобиль жолдары	2.1.1.3
цемент бетон жабынды	2.4.253
цемент бетон табаны	2.4.243
цемент бетонды жаңа салынған әрлеудің жабындысы	2.4.258
цемент бетонды құрама жабынды	2.4.250
цемент бетонды монолитті жабынды	2.4.251
шағын ағын су	2.5.3.371
шағын жасанды құрылыс	2.5.1.280
шайып кетпейтін жылдамдық	2.5.3.396
шайып кету коэффициенті	2.5.3.379
шаруашылық автомобиль жолдары	2.1.1.6
шеткі (қасбеттік) арқалық	2.5.2.288
шкаф қабырғасы	2.5.2.361
шолу алаңы	2.8.537
шөгінді	2.7.483
шөгіндінің үйінді табаны	2.3.185
шұқанақ	2.7.484
шұңқыр	2.7.458
шұңқыр	2.3.154

ылғалдылық жағдайы бойынша елдімекен түрлері	2.3.209
ыстық қоспадан жасалған асфальт бетон	2.6.406
эмульгатор	2.6.448
эрозии аймағы	2.5.3.378
эстакада	2.5.1.283
ядро үйіндісі	2.3.177

ӘОЖ 625.7/.8:624.2/.8 **МСЖ 93.080 Ж 81**

Түйінді сөздер: автомобиль жолы, автомагистрал, көпір, кету жолы, автомобиль жолының жағдайына диагностика, жол санаты техниаклық, асфальтобетон қоспасы, жол киімі, көпір имараты құрылымының жақындау габариті, қозғалу қарқындылығы, жол қозғалуына қауіпсіздік.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

АВТОМОБИЛЬНЫЕ ДОРОГИ

Термины и определения

СТ РК 1053-2011

Издание официальное

**Комитет технического регулирования и метрологии
Министерства индустрии и новых технологий Республики Казахстан
(Госстандарт)**

Астана

Предисловие

1 РАЗРАБОТАН И ВНЕСЕН республиканским государственным предприятием «Казахстанский институт стандартизации и сертификации»

2 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ Приказом Председателя Комитета технического регулирования и метрологии Министерства индустрии и новых технологий Республики Казахстан от «11» октября 2011 г. № 535-од.

3 В настоящем стандарте реализованы нормы Законов Республики Казахстан:
О техническом регулировании от 9 ноября 2004 года № 603-II;
Об автомобильных дорогах от 17.07.2001г. № 245-II ЗРК;
«Об автомобильном транспорте» от 4 июля 2003 года № 476-II;
«О безопасности дорожного движения» от 15 июля 1996 года № 29-I.
Технических регламентов:
Требования безопасности при эксплуатации автомобильных дорог от 27 марта 2008 года № 294;
Требования безопасности при проектировании автомобильных дорог от 31 марта 2008 года № 307;
«Требования к безопасности дорожно-строительных материалов» от 31 декабря 2008 года № 1331.
Стандарт гармонизован с Конвенцией о дорожных знаках и сигналах (E/CONF.56/17/Rev.1) с учетом последних поправок и дополнений, разработанных Комитетом по внутреннему транспорту Европейской экономической комиссии ООН к Конвенции о дорожных знаках и сигналах 1968 года

4 СРОК ПЕРВОГО ПЕРЕСМОТРА	2017 год
ПЕРИОДИЧНОСТЬ ПРОВЕРКИ	5 лет

5 ВВЕДЕН ВЗАМЕН СТ РК 1053-2002 Автомобильные дороги. Термины и определения

Информация об изменениях к настоящему стандарту публикуется в указателе «Нормативные документы по стандартизации Республики Казахстан», а текст изменений - в ежемесячных информационных указателях «Государственные стандарты». В случае пересмотра (отмены) или замены настоящего стандарта соответствующая информация будет опубликована в информационном указателе «Государственные стандарты»

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Комитета технического регулирования и метрологии Министерства индустрии и новых технологий Республики Казахстан

Содержание

1	Область применения	1
2	Термины и определения	1
3	Алфавитный указатель терминов	35

Введение

Установленные в стандарте термины расположены в систематизированном порядке, отражающем систему понятий в области автомобильных дорог. Для каждого понятия установлен один стандартизованный термин.

Не рекомендуемые к применению термины-синонимы приведены в круглых скобках после стандартизованного термина и обозначены пометой «Нрк».

Заключенная в круглые скобки часть термина может быть опущена при использовании термина в документах по стандартизации, при этом не входящая в круглые скобки часть термина образует его краткую форму.

Всего в настоящий проект стандарта включено 554 терминологических статей.

В алфавитном указателе данные термины приведены отдельно с указанием номера статьи.

Приведенные определения можно при необходимости изменить, вводя в них производные признаки, раскрывая значения используемых в них терминов, указывая объекты, входящие в объем определяемого понятия. Изменения не должны нарушать объем и содержание понятий, определенных в настоящем стандарте.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

АВТОМОБИЛЬНЫЕ ДОРОГИ

Термины и определения

Дата введения 2012-07-01

1 Область применения

Настоящий стандарт устанавливает основные термины и определения в области автомобильных дорог.

Термины, установленные настоящим стандартом, обязательны для применения во всех видах нормативных и технических документов, научно-технической, методической, учебной литературе и пособиях физическими и юридическими лицами всех организационно-правовых форм.

2 Термины и определения

В настоящем стандарте применяются следующие термины с соответствующими определениями:

2.1 Общие положения

2.1.1 Основные понятия

2.1.1.1 Автомобильная дорога: Комплекс инженерных сооружений, предназначенных для движения автомобилей, обеспечивающий непрерывное, безопасное движение автомобилей и других транспортных средств с установленными скоростями, нагрузками, габаритами, а также участки земель, предоставленные для размещения этого комплекса (земли транспорта), и воздушное пространство над ними в пределах установленного габарита. Автомобильные дороги подразделяются на:

- автомобильные дороги общего пользования;
- хозяйственные автомобильные дороги;
- улицы городов и населенных пунктов.

2.1.1.2 Автомобильные дороги общего пользования: Автомобильные дороги, доступ на которые для физических и юридических лиц не ограничен. Они подразделяются на автомобильные дороги международного, республиканского и местного значения.

2.1.1.3 Автомобильные дороги международного значения: Автомобильные дороги, соединяющие столицы соседних государств, а также входящие в соответствии с межгосударственными соглашениями в международную сеть автомобильных дорог.

2.1.1.4Автомобильные дороги республиканского значения: Автомобильные дороги, обеспечивающие транспортное сообщение между соседними государствами, крупными административными, культурными и экономическими центрами республики, а также автомобильные дороги, имеющие оборонное значение.

2.1.1.5 Автомобильные дороги местного значения: Автомобильные дороги, соединяющие административные центры республики с административными центрами районов, сельскими населенными пунктами, а также районные центры с дорогами республиканского значения за исключением дорог международного и республиканского значения.

Издание официальное

2.1.1.6 Автомобильные дороги хозяйственные: Автомобильные дороги на территории хозяйствующих субъектов, обслуживающие их производственно-хозяйственные перевозки, подъезды к ним от автомобильных дорог общего пользования внутрихозяйственные дороги сельскохозяйственных организаций, служебные, патрульные и частные автомобильные дороги.

2.1.1.7 Улица (проезжая часть улицы): Автомобильная дорога в пределах границ городов или иных населенных пунктов.

2.1.1.8 Автомагистраль: Дорога, имеющая для каждого направления движения проезжие части, отделенные друг от друга разделительной полосой, а при ее отсутствии - дорожным ограждением, без пересечений в одном уровне с другими дорогами, железнодорожными или трамвайными путями, пешеходными или велосипедными дорожками.

2.1.1.9 Автомобильная дорога скоростная: Автомобильная дорога, предназначенная для движения потоков автомобилей с высокой скоростью движения и имеющая на всем протяжении разделенные проезжие части, уровень обслуживания движения не ниже "В" и пересечения только в разных уровнях: доступ на нее возможен, через пересечения в разных уровнях и примыкания в одном уровне без пересечения потоков прямого направления.

2.1.1.10 Платные автомобильные дороги: Автомобильные дороги, в отношении которых принято решение об использовании их на платной основе и за проезд по которым взимается плата.

2.1.1.11 Наименование автомобильной дороги: Обозначение автомобильной дороги, состоящее из названия начального и конечного населенных пунктов, а при необходимости и промежуточных пунктов.

2.1.1.12 Индекс автомобильной дороги: Условное обозначение автомобильной дороги, состоящее из букв латинского алфавита и группы цифр.

2.1.1.13 Протяженность автомобильной дороги: Фактическая длина дороги между объектами или населенными пунктами, указанная в натуре (на местности) по километровым знакам.

ПРИМЕЧАНИЕ Расстояния на автомобильных дорогах общего пользования республиканского и местного значения исчисляются между начальными и конечными населенными пунктами.

2.1.1.14 Протяженность автомобильных дорог, соединяющих населенные пункты: Расстояние между границами соответствующих населенных пунктов.

ПРИМЕЧАНИЕ Отсчет километров автомобильных дорог общего пользования:

- для автомобильных дорог, выходящих из столицы Республики Казахстан – от здания Парламента Республики Казахстан;
- для автомобильных дорог, выходящих из других населенных пунктов – от зданий исполнительных местных органов, а в случае их отсутствия – от границ населенных пунктов.

2.1.1.15 Протяженность автомобильных дорог, соединяющих между собой другие автомобильные дороги и примыкающие к ним: Расстояние между пересечениями осей сопрягающихся автомобильных дорог.

2.1.1.16 Протяженность улиц, городов и иных населенных пунктов: Расстояние в пределах границ соответствующих городов и населенных пунктов.

2.1.1.17 Обязательные элементы дорог: Элементы плана, продольного и поперечного профиля дороги, которые везде, где это необходимо, являются обязательными для дороги определенной технической категории.

2.1.1.18 Полоса отвода: Земли транспорта, занятые автомобильными дорогами, для размещения соответствующих конструктивных элементов и инженерных сооружений автомобильной дороги, а также зданий, сооружений, защитных и декоративных лесонасаждений и устройств дорожной связи, необходимых для их эксплуатации.

2.1.1.19 Придорожные полосы: Участки земель, примыкающие к полосе отвода автомобильных дорог, в границах которых устанавливаются особые условия пользования землей для обеспечения безопасности движения транспорта и населения.

2.1.1.20 Сеть автомобильных дорог: Совокупность всех автомобильных дорог на территории страны.

2.1.2 Управление дорожной деятельностью

2.1.2.21 Дорожная деятельность: Деятельность по проектированию, строительству, реконструкции и ремонту, а также по содержанию и использованию автомобильных дорог и сооружений на них.

2.1.2.22 Орган государственного управления: Уполномоченный государственный орган, обеспечивающий развитие, сохранность, ремонт и содержание автомобильных дорог.

2.1.2.23 Управление дорожной деятельностью: Комплекс мероприятий, направленных на организацию и обеспечение безопасности и удобства движения на дорогах, повышение транспортно-эксплуатационного состояния автомобильных дорог и сооружений, обеспечение порядка их охраны, организацию проектирования, строительства, реконструкции, ремонта, содержания и использования, автомобильных дорог на основе государственных стандартов, установленных нормативными правовыми актами и внедрения передовых технологий.

2.1.2.24 Управляющие автомобильными дорогами: Физические и юридические лица, являющиеся собственниками автомобильных дорог или осуществляющие деятельность по управлению автомобильными дорогами на праве хозяйственного ведения или оперативного управления, а так же в соответствии с договором безвозмездного пользования автомобильными дорогами общего пользования областного или районного значения или их участками.

2.1.2.25 Дорожные органы: Уполномоченный государственный орган по автомобильным дорогам, его территориальные органы, осуществляющие управление государственными автомобильными дорогами общего пользования.

2.1.2.26 Диагностика состояния автомобильной дороги: Обследование, сбор и анализ информации о параметрах, характеристиках и условиях функционирования дороги и дорожных сооружений, наличие дефектов и причинах их появления, характеристиках транспортных потоков, необходимой для оценки и прогноза состояния дороги и дорожных сооружений в процессе их дальнейшей эксплуатации.

2.1.2.27 Объекты дорожного сервиса: Гостиницы, мотели, кемпинги, автозаправочные станции, станции технического обслуживания, пункты питания и торговли.

2.1.2.28 Инвентаризация: Проверка наличия и определения износа, дорог и дорожных сооружений с уточнением их балансовой стоимости с одновременным проведением технического учета, по результатам которого составляется или переоформляется паспорт дороги.

2.1.2.29 Охрана автомобильных дорог: Комплекс мероприятий по обеспечению сохранности дорог и дорожных сооружений в процессе эксплуатации.

2.1.2.30 Паспортизация автомобильной дороги: Система технического учета автомобильных дорог и дорожных сооружений с составлением паспорта.

2.1.2.31 Паспорт дороги: Основной документ технического учета дорог, включающий линейный график дороги и все ее технические и эксплуатационные характеристики, а также сведения о состоянии конструкции элементов дороги и происходящие с ними изменениями, объемы выполняемых работ по реконструкции и ремонту дороги.

2.1.2.32 Пользователи автомобильными дорогами: Физические и юридические лица, являющиеся участниками дорожного движения или осуществляющие иную деятельность в пределах полосы отвода автомобильных дорог и придорожной полосы.

2.1.2.33 Дорожные работы: Работы, выполняемые при строительстве, реконструкции, ремонте и содержании автомобильных дорог.

2.1.2.34 Строительство автомобильной дороги: Комплекс технологических, инфраструктурных и управленческих процессов по сооружению автомобильной дороги.

2.1.2.35 Реконструкция автомобильной дороги: Комплекс работ, обеспечивающих повышение транспортно-эксплуатационных качеств, безопасности и удобства движения с переводом автомобильной дороги или отдельного ее участка в более высокую техническую категорию.

2.1.2.36 Капитальный ремонт автомобильной дороги: Комплекс работ по восстановлению и (или) улучшению транспортно-эксплуатационных характеристик автомобильной дороги без изменения существующей технической категории.

2.1.2.37 Содержание автомобильной дороги: Комплекс работ по поддержанию надлежащего технического состояния автомобильной дороги, оценке ее технического состояния, а также по организации и обеспечению безопасности дорожного движения.

2.1.2.38 База данных о состоянии дороги: Периодически собираемая и обобщаемая в накопительном порядке информация о транспортно-эксплуатационном состоянии автомобильной дороги.

2.1.2.39 Объекты дорожной службы: Дорожно-эксплуатационные комплексы, жилые дома для работников эксплуатационной службы, автобусные остановки, павильоны, площадки отдыха, площадки для кратковременной остановки автомобилей, устройства для технического осмотра автомобилей, сооружения и устройства, предназначенные для обеспечения безопасности дорожного движения, лесополосы, пункты обслуживания и охраны мостов, устройства технологической и аварийно-вызывной связи.

2.1.3 Технико-эксплуатационные качества и характеристики дорог

2.1.3.40 Технико-эксплуатационные качества и характеристики дорог: Характеристики дороги, определяющие ее работоспособность и надежность как инженерного сооружения в процессе эксплуатации.

2.1.3.41 Классификация автомобильных дорог: Система разделения дорог по классификационным признакам.

2.1.3.42 Классификация автомобильных дорог функциональная: Разделение автомобильных дорог общего пользования по характеру обеспечиваемого ими транспортного обслуживания территорий. Отражает характер транспортных связей и выполняемых перевозок.

2.1.3.43 Классификация автомобильных дорог техническая: Разделение автомобильных дорог общего пользования по их транспортно-эксплуатационным показателям на категории.

2.1.3.44 Классификация ремонтных работ: Разделение дорожно-ремонтных работ по видам и составу. Различают следующие виды ремонтных работ: капитальный, средний, текущий ремонта и содержание автомобильных дорог и дорожных сооружений.

2.1.3.45 Категория дороги техническая: Характеристика, народнохозяйственного значения автомобильной дороги по величине перспективной среднегодовой среднесуточной интенсивности движения транспортных средств, определяющая параметры основных геометрических элементов дороги, ее транспортно-эксплуатационные показатели и потребительские свойства.

2.1.3.46 Класс автомобильной дороги: Характеристика автомобильной дороги по

условиям доступа на нее.

2.1.3.47 Потребительские свойства автомобильной дороги: Транспортно-эксплуатационные показатели автомобильной дороги, обеспечивающие безопасность и экономичность движения транспортных потоков, в том числе уровень загрузки дороги движением, скорость, безопасность и удобство движения транспортного потока

2.1.3.48 Транспортно-эксплуатационные показатели дороги: Совокупность показателей, непосредственно влияющих на эффективность работы автомобильного транспорта и отражающих интересы пользователей дорог.

2.1.3.49 Допустимые габариты транспортных средств: Предельные линейные размеры транспортных средств, безопасный пропуск которых должны обеспечивать автомобильные дороги и сооружения на них.

2.1.3.50 Допустимая общая масса транспортных средств: Общая масса автомобилей, ограничиваемая способностью несущих конструкций мостов, путепроводов и других инженерных сооружений воспринимать пропускаемые нагрузки без необратимых деформаций и разрушений.

2.1.3.51 Полная масса: Сумма собственной массы снаряженного автотранспортного средства, массы груза (у автобусов - массы пассажиров и принадлежащего им багажа), массы водителя и находящихся в кабине людей (по числу мест).

2.1.3.52 Разрешенная полная масса: Масса снаряженного транспортного средства с грузом, водителем и пассажирами, установленная предприятием – изготовителем в качестве максимально допустимой за разрешенную максимально допустимую массу состава транспортных средств, то есть сцепленных и движущихся как одно целое, принимается сумма разрешенных максимальных масс транспортных средств.

2.1.3.53 Осевая нагрузка максимальная: Осевая нагрузка, установленная по условиям сохранности и грузоподъемности мостов.

2.1.3.54 Осевая нагрузка нормативная: Нагрузка, рассчитанная по условиям сохранности дорожных сооружений, дорожных одежд, устойчивости и прочности верхней части земляного полотна и дорожной одежды.

2.1.3.55 Осевая нагрузка транспортных средств допустимая: Нагрузка на ось автомобиля. ограничиваемая способностью дорожной конструкции (дорожной одежды и земляного полотна) сохранять требуемую прочность, а также ровность покрытия в течение всего срока службы дорожной одежды, в том числе и в весенние расчетные периоды года.

2.1.3.56 Обеспеченная дорогой скорость движения автомобилей: Максимально возможная и безопасная скорость легкового автомобиля в свободном движении, которая может быть достигнута на данном участке дороги при данных геометрических параметрах, транспортно-эксплуатационных характеристиках и состоянии дороги. Определяется как скорость легкового автомобиля 85 % обеспеченности или как скорость 95 % обеспеченности транспортного потока.

2.1.3.57 Расчетная скорость: Наибольшая возможная по условиям безопасности, удобства и комфортабельности движения скорость одиночного автомобиля при нормальных условиях погоды и сцепления шин автомобиля с поверхностью проезжей части, используемая для расчета геометрических элементов автомобильных дорог на наиболее неблагоприятных для проектирования участках местности.

2.1.3.58 Скорость движения транспортного потока: Скорость движения потока с учетом взаимодействия в нем одиночных транспортных средств.

2.1.3.59 Надежность автомобильной дороги общая: Вероятность обеспечения дорогой безопасного расчетного движения при сохранении значений эксплуатационных показателей в заданных пределах в течение установленного периода времени.

2.1.3.60 Надежность дорожной одежды: Вероятность безотказной работы дорожной

одежды в течение нормативного межремонтного срока службы.

2.1.3.61 Надежность земляного полотна: Вероятность безотказного выполнения в течение заданного срока своих функций как грунтовой инженерной конструкции или как грунтового основания дорожной одежды в заданных условиях эксплуатации.

2.1.3.62 Предельное состояние автомобильной дороги: Состояние дороги, соответствующее технической невозможности или нецелесообразности ее дальнейшей эксплуатации.

2.1.3.63 Отказ автомобильной дороги общий: Событие, при котором автомобильная дорога не обеспечивает безопасного расчетного движения транспортного потока.

2.1.3.64 Отказ автомобильной дороги частичный: Событие, при котором использование дороги по назначению возможно только с ограничением.

2.1.3.65 Отказ автомобильной дороги полный: Событие, после возникновения, которого использование дороги по назначению невозможно.

2.1.3.66 Срок службы нормативный: Установленная нормами или стандартами минимальная календарная продолжительность от начала эксплуатации сооружения до наступления предельного состояния.

2.1.3.67 Срок службы автомобильной дороги: Календарная продолжительность эксплуатации от сдачи построенной дороги в эксплуатацию до наступления ее предельного состояния.

2.1.3.68 Срок службы дорожного покрытия: Календарная продолжительность эксплуатации дорожного покрытия от сдачи в эксплуатацию до наступления ее предельного состояния.

2.1.3.69 Срок службы дорожной одежды: Календарная продолжительность эксплуатации дорожной одежды от сдачи в эксплуатацию до наступления ее предельного состояния.

2.1.3.70 Межремонтный срок службы дорожных одежд и покрытий: Период от момента сдачи дороги в эксплуатацию до первого капитального или среднего ремонта, а также период между двумя капитальными смежными или средними ремонтами в процессе эксплуатации.

2.1.3.71 Интенсивность движения: Количество транспортных средств, проходящих через определенное сечение дороги в единицу времени (за сутки или за один час).

2.1.3.72 Пропускная способность дороги максимальная: Максимальное количество автомобилей, которое может пропустить данный участок дороги или дорога в целом в единицу времени при идеальных дорожных условиях.

2.1.3.73 Пропускная способность дороги расчетная: Максимальное количество легковых автомобилей, которое может пройти через сечение дороги при расчетных дорожных и погодно-климатических условиях.

2.1.3.74 Пропускная способность дороги фактическая: Максимальное количество автомобилей, которое может пропустить данный участок дороги или дорога в целом в единицу времени при реальных дорожных условиях.

2.1.3.75 Пропускная способность дороги: Максимальное количество автомобилей, которые может пропустить данный участок дороги или дорога в целом в единицу времени.

2.1.3.76 Работоспособность автомобильной дороги (дорожной одежды, покрытия): Суммарная масса грузов и транспортных средств (брутто), которая может быть пропущена по дороге в течение всего срока службы дороги (дорожной одежды, покрытия).

2.1.3.77 Уровень загрузки дороги расчетный: Уровень загрузки дороги, который не должен превышаться в течение всего расчетного срока.

2.1.3.78 Уровень загрузки дороги оптимальный: Уровень загрузки дороги, при котором суммарные приведенные затраты, учитывающие дорожную автотранспортную составляющую и потери от дорожно-транспортных происшествий, имеют наименьшую величину. Зависит от класса и категории дороги и находится в пределах 0,5-0,6.

2.1.3.79 Уровень загрузки дороги движением: Показатель, характеризующий отношение фактической интенсивности движения к величине практической пропускной способности.

2.1.3.80 Уровень обслуживания движения: Показатель, определяющий безопасность, удобство, комфортабельность и экономичность движения и определяемый уровнем загрузки движением, скоростью организации движения и допустимой интенсивностью движения.

2.1.3.81 Уровень содержания дорог: Обобщенный показатель полноты и качества выполнения работ.

2.1.3.82 Удобство движения: Возможность движения автомобилей по дороге без резких изменений скорости и траектории, обеспеченная геометрическими параметрами, характеристиками и состоянием дороги при наличии других автомобилей, движущихся по дороге.

2.2 Проектирование и геометрические элементы автомобильных дорог

2.2.83 Архитектура кинетическая: Архитектурный стиль придорожных сооружений, в том числе объектов монументальной архитектуры, обусловленный особенностями их восприятия людьми, находящимся в движущемся транспортном средстве.

2.2.84 Архитектурный бассейн дороги: Участок ландшафта, открывающийся перед водителем с вершины вертикальной кривой, в пределах которого видна дорога.

2.2.85 Биссектриса кривой: Отрезок прямой, соединяющий вершину угла поворота трассы с серединой кривой.

2.2.86 Бордюр: Конструктивное боковое ограждение покрытия, устраиваемое заподлицо с поверхностью проезжей части или выступающее над ней.

2.2.87 Бровка: Линия пересечения поверхности откоса и обочины земляного полотна.

2.2.88 Вершина кривой: Наивысшая точка выпуклой кривой в продольном профиле, сопрягающей восходящую и нисходящую ветви.

2.2.89 Вираж: Участок односкатного поперечного профиля дороги на кривых в плане с уклоном к центру кривой, служащий для компенсации центробежного ускорения автомобиля в целях повышения безопасности и удобства движения.

2.2.90 Воздушная линия: Прямая линия, соединяющая заданные пункты в плане.

2.2.91 Вставка прямая: Прямой участок трассы между соседними кривыми в плане, направленными в одну или противоположные стороны.

2.2.91 Изыскания автомобильных дорог технические: Комплекс изыскательских работ, включающий осмотр и инструментальную съемку местности, а также ее инженерно-геологическое обследование для установления направления трассы и разработка проекта дороги. Подразделяются на рекогносцировочные и подробные.

2.2.92 Интенсивность движения приведенная: Среднегодовая суточная интенсивность движения транспортного потока, приведенная к легковому автомобилю.

2.2.93 Интенсивность движения расчетная: Среднегодовая суточная интенсивность или интенсивность заданного часа, которая используется в технических и экономических расчетах при проектировании, содержании дорог и организации движения.

2.2.94 Интенсивность движения перспективная: Интенсивность движения, ожидаемая к концу перспективного периода, на который проектируется дорога.

2.2.95 Клотоида: Переходные кривые, которые характеризуются линейным законом нарастания кривизны по длине и наилучшим образом отвечают условию движения автомобилей с постоянными (расчетными) скоростями.

2.2.96 Коэффициент приведения интенсивности движения различных транспортных средств к легковому автомобилю: Коэффициент увеличения интенсивности движения, характеризующий, сколько легковых автомобилей могло бы проехать по участку дороги за время проезда одного грузового автомобиля или автопоезда.

2.2.97 Коэффициент развития трассы: Отношение действительной длины трассы в длине прямой линии, соединяющей заданные пункты ("воздушной линии") является одним из показателей при сравнительной оценке вариантов трассы.

2.2.98 Кривая вспомогательная: Переходная кривая между направлением трассы и прямой вставкой серпантины.

2.2.99 Кривая коробовая: Кривая, состоящая из ряда круговых кривых с кривизной одного направления, которые в точках соприкосновения имеют общие касательные.

2.2.100 Кривая переходная: Кривая переменного радиуса, образующая плавный переход между участками трассы различной кривизны в плане, в том числе между прямыми участками трассы и круговой кривой. Переходные кривые устраивают по клотоиде, лемнискате, кубической параболе, коробовой кривой и т.д.

2.2.101 Кривая в плане: Кривая, сопрягающая две соседние прямые в плане.

2.2.102 Кривая вертикальная: Кривая, сопрягающая перелом продольного профиля дороги. Могут быть выпуклыми или вогнутыми в зависимости от направления кривизны кривой.

2.2.103 Кромка проезжей части: Линия, отделяющая проезжую часть от обочины.

2.2.104 Линия проектная: Линия, изображающая проектное положение бровки (оси) дороги в продольном профиле по отношению к поверхности земли.

2.2.105 Начертание сети дорог: Графическое изображение проектируемой сети автомобильных дорог.

2.2.106 Обочина: Элемент дороги, примыкающий непосредственно к проезжей части и предназначенный для обеспечения устойчивости земляного полотна, повышения безопасности дорожного движения, организации движения пешеходов и велосипедистов, а также использования при чрезвычайных ситуациях.

2.2.107 Ось автомобильной дороги: Условная линия, проходящая по середине проезжей части или разделительной полосы дороги.

2.2.108 Отметка проектная: Высота бровки (или оси) земляного полотна над уровнем моря или условным уровнем.

2.2.109 Отметка рабочая: Разность между проектной отметкой и отметкой земли по оси дороги, определяющая высоту насыпи или глубину выемки. Записывается на продольном профиле над проектной линией (насыпь) или под ней (выемка).

2.2.110 Перелом проектной линии: Точка пересечения прямых проектной линии при изменении продольных уклонов.

2.2.111 Пересечение дорог: Узел автомобильных дорог, в котором сходящиеся дороги не прерываются и возможно сквозное движение по каждой из них Пересечение дорог в зависимости от их значения и интенсивности движения, устраивают в одном или разных уровнях.

2.2.112 Перспективный период: Период времени, на условия движения в конце которого назначаются параметры геометрических элементов автомобильных дорог.

2.2.113 Пикет: Точка, фиксируемая на местности для нивелирования трассы. Различают собственно "пикеты", располагаемые на расстояниях 100 м друг от друга и "рубленые пикеты", расстояния между которыми меньше или больше 100 м.

2.2.114 План дороги: Горизонтальная проекция дороги со всеми сооружениями, расположенными на ней.

2.2.115 План трассы: Горизонтальная проекция оси дороги. Элементы плана трассы: прямые – расстояния от начала трассы до начала кривой или от конца одной кривой до начала последующей; углы поворота; кривые постоянного и переменного радиусов.

2.2.116 Полоса движения: Часть проезжей части автомобильной дороги, предназначенная для движения транспортных средств в один ряд.

2.2.117 Полоса краевая: Специальная полоса, имеющая такую же дорожную одежду, что и проезжая часть, расположенная рядом с проезжей частью или разделительной полосой и подверженная регулярным заездам транспортных средств.

2.2.118 Полоса переходно-скоростная: Дополнительная полоса движения, устраиваемая для обеспечения разгона или торможения автомобилей, выезжающих с основных полос движения или въезжающих на них.

2.2.119 Разделительная полоса: Конструктивный элемент автомобильной дороги, разделяющий транспортные потоки по направлениям или составу движения.

2.2.120 Поперечный профиль автомобильной дороги: Изображение сечения дороги плоскостью, перпендикулярной к ее оси. Поперечный профиль проектируемой дороги может быть двухскатным – с уклонами, симметрично нисходящими от оси дороги к бровкам земляного полотна, односкатным – с уклоном, нисходящим от одной бровки земляного полотна к другой.

2.2.121 Примыкание дорог: Узел автомобильных дорог, где к одной дороге примыкает в одном или разных уровнях другая дорога, не имеющая прямого продолжения и прерывающаяся в этом узле.

2.2.122 Продольный профиль дороги: Условное изображение продольного разреза поверхности земли проектируемой дороги по ее оси или параллельно ей с отметками точек естественной поверхности земли и точек проектной линии.

2.2.123 Проезжая часть: Основной элемент автомобильной дороги, предназначенный для движения транспортных средств.

2.2.124 Проектирование ландшафтное: Метод проектирование дорог, обеспечивающий плавность сопряжения между собой элементов дорог и гармоничное сочетание дороги с окружающей местностью. Осуществляется путем построения перспективных изображений и изготовления моделей сравниваемых вариантов.

2.2.125 Проектирование по обертывающей: Способ нанесения проектной линии, по возможности вписанной в рельеф местности при соблюдении требуемых рабочих отметок и уклонов.

2.2.126 Проектирование по секущей: Способ нанесения проектной линии, обеспечивающий плавность трассы и безопасность движения за счет срезки мелких форм рельефа и использованием этого грунта для отсыпки насыпей в пониженных местах.

2.2.127 Прямая в плане: Расстояние от начала трассы до начала кривой или от конца одной кривой до начала следующей.

2.2.128 Радиус выпуклой кривой в продольном профиле: Отрезок, соединяющий любую точку выпуклой кривой от ее начала до конца с центром окружности. Радиус выпуклых кривых вставок определяют из условия обеспечения расчетной видимости поверхности дороги водителем автомобиля.

2.2.129 Радиус кривой в плане: Радиус, при котором обеспечивается безопасное движение автомобилей с расчетной скоростью при чистом, увлажненном покрытии с устройство виражей и уширением проезжей части.

2.2.130 Развитие трассы: Удлинение трассы между двумя точками с целью уменьшения продольного уклона.

2.2.131 Расстояние видимости встречного автомобиля расчетное: Расстояние, необходимое для полной остановки двух автомобилей, движущихся с расчетной скоростью навстречу друг другу по одной полосе движения.

2.2.132 Расстояние видимости для остановки расчетное: Расстояние видимости лежащего на покрытии предмета высотой Н = 0,2 м, достаточное для полной остановки автомобиля, движущегося с расчетной скоростью.

2.2.133 Расстояние видимости: Расстояние от передней части транспортного средства, на котором с рабочего места водителя четко различаются конструктивные элементы дороги и другие предметы в направлении движения, ориентированные на которые позволяет вести транспортное средство по соответствующей полосе.

2.2.134 Расчетная интенсивность движения: Среднегодовая суточная интенсивность движения на последний год перспективного периода. Расчетную интенсивность движения принимают суммарно в обоих направлениях на основе данных экономических изысканий.

2.2.135 Серпантина: Вид кривой в плане, описываемой с внешней стороны угла поворота трассы между двумя ее направлениями, сходящимися под острым углом. Применяется, как правило, при проложении дорог на крутых склонах в горной местности на участках развития трассы.

2.2.136 Смещение кривой: Расстояние, на которое смещается кривая после вставки переходной кривой.

2.2.137 Тангенс кривой: Отрезок прямой, соединяющий вершину угла поворота трассы с началом или концом кривой этого поворота.

2.2.138 Транспортная развязка: Инженерное сооружение (или комплекс сооружений) на пересечении дорог, обеспечивающее бесперебойное движение транспортных потоков в различных направлениях. Устраивается в двух или нескольких уровнях.

2.2.139 Трасса дороги: Положение геометрической оси автомобильной дороги в пространстве, определяемое двумя ее проекциями: горизонтальной (планом) и вертикальной (продольным профилем).

2.2.140 Трассирование клотоидное: Положение трассы дороги, состоящей преимущественно из сопрягающихся круговых и переходных кривых.

2.2.141 Трассирование: Положение трассы автодороги между заданными пунктами в соответствии с оптимальными эксплуатационными, строительно-технологическими, экономическими и эстетическими требованиями с учетом топографических, геологических, гидрологических и климатических условий.

2.2.142 Тротуар: Элемент автомобильной дороги, предназначенной для движения пешеходов.

2.2.143 Угол поворота трассы: Изменение направления трассы в плане. Угол поворота измеряют между продолжением направления трассы и новым ее направлением.

2.2.144 Уклон поперечный: Отклонение поверхности какого-либо элемента дорожной конструкции (земляного полотна, слоев дорожной одежды) от горизонтального уровня, измеряемое в направлении, перпендикулярном к оси дороги.

2.2.145 Уклон продольный: Отклонение проектной линии от горизонтали в продольном направлении. Наибольший продольный уклон, предельный допустимый уклон, принятый при проектировании продольного профиля, при котором обеспечивается рациональное сочетание строительной стоимости, транспортных расходов и безопасности движения.

2.2.146 Уширение проезжей части: Увеличение ширины проезжей части на отдельных участках дорог для обеспечения безопасности движения (на кривых в плане при малых радиусах, на вогнутых кривых в продольном профиле, сопрягающих участки с

большой разностью продольных уклонов, на затяжных подъемах с большими продольными уклонами, при устройстве разъездов на однополосных дорогах и т.д.).

2.3 Земляное полотно

2.3.147 Берма: Площадка, устраиваемая на поверхности откоса насыпи или выемки с целью повышения общей устойчивости откоса и проходов машин при производстве ремонтных работ на откосе.

2.3.148 Боковая пригрузка: Грунтовые призмы, устраиваемые у подошвы насыпи с целью предотвращения бокового выпирания и выдавливания грунта слабого основания из-под насыпи.

2.3.149 Вертикальные песчаные дрены: Конструкция из вертикальных дренирующих элементов, служащая для ускорения процесса консолидации слабого основания насыпи под нагрузкой от ее веса.

2.3.150 Верхняя часть земляного полотна (рабочий слой): Зона, ограниченная по высоте, снизу глубиной, равной 2/3 глубины промерзания, но не менее 1,5 м, считая от верха покрытия; для выемок, участков с нулевыми отметками или низких насыпей в рабочий слой могут попадать грунты в природном залегании с ненарушенной структурой.

2.3.151 Верховодка: Грунтовая вода, собирающаяся над линзой слабофильтрующего или водонепроницаемого грунта, имеющая локальный и непостоянный характер.

2.3.152 Временная пригрузка: Дополнительный слой грунта, отсыпаемый выше проектной отметки насыпи с целью увеличения нагрузки на основание для ускорения его осадки и убираемый после достижения проектной величины осадки.

2.3.153 Выемка: Конструкция земляного полотна в виде открытой разработки с заданными геометрическими размерами, создаваемая в грунтовой толще.

2.3.154 Выемки глубина: Расстояние от уровня дневной поверхности грунта до низа дорожной одежды по оси земляного полотна.

Высота откоса выемки определяется разностью отметок верхней и нижней бровок откоса. При наличии косогорности – разностью отметок бровок верхового откоса.

2.3.155 Грунтовая толща: Природный или техногенный массив, сложенный грунтами, имеющий геометрические размеры в плане и разрезе.

2.3.156 Грунтовые воды: Подземная вода, находящаяся в первом от поверхности.

2.3.157 Грунтовые сваи-дрены: Геотехническая конструкция в виде вертикальной скважины заполненной уплотненным песчаным или крупнообломочным дренирующим материалом.

2.3.158 Дорожно-климатическое районирование: Разделение территории страны на зоны, в пределах, которых соблюдаются близкие условия работы земляного полотна и дорожной одежды под воздействием погодно-климатических факторов.

2.3.159 Дренаж: Геотехническая конструкция, служащая для перехвата и отвода подземных или поверхностных вод.

2.3.160 Земляного полотна водно-тепловой режим: Закономерность изменения в течение года влажности и температуры грунта верхних слоев земляного полотна, свойственная данной дорожно-климатической зоне и местным гидрогеологическим условиям.

2.3.161 Земляного полотна регулирование водно-теплового режима: Система мероприятий, направленных на снижение увлажнения и уменьшение величины морозного пучения рабочего слоя земляного полотна.

2.3.162 Земляное полотно: Конструктивный элемент, служащий основанием для размещения дорожной одежды, а также технических средств организации дорожного движения и обустройства автомобильной дороги.

2.3.163 Кавальер: Геотехнические сооружения в виде насыпи правильной формы,

устроенной из грунта выемки, не используемого по ним или иным признакам для отсыпки насыпей.

2.3.164 Канава: Геотехническое сооружение, служащее для сбора и отвода воды с поверхности.

2.3.165 Каптаж: Специальное устройство места выхода подземной воды на поверхность склона или откоса с целью ее сбора, концентрации в струю и отвода от сооружения.

2.3.166 Карьер грунтовый: Участок земли, в пределах которого ведется разработка грунта, используемого для сооружения земляного полотна. В отличие от боковых резервов карьеры имеют большую глубину и удалены от земляного полотна.

2.3.167 Консолидация предварительная: Способ обеспечения устойчивости слабого основания насыпи, заключающийся в возведении насыпи в замедленном режиме, назначаемом по расчету в соответствии со скоростью консолидации основания.

2.3.168 Контрбанкет: Геотехническое сооружение в виде насыпи той или иной ширины, непосредственно примыкающей к откосу для повышения его устойчивости.

2.3.169 Кюветы: Водоотводные канавы, располагающиеся непосредственно вдоль подошвы земляного полотна.

2.3.170 Лотки: Боковые канавы небольшой глубины треугольного поперечного сечения, предназначенные для отвода воды, стекающей по время дождя и таяния снега с поверхности дороги.

2.3.171 Нагрузка безопасная на основании насыпи: Максимальная нагрузка от насыпи, при которой в основании не возникает зон предельного равновесия.

2.3.172 Нагрузка допустимая на основании насыпи: Максимальная нагрузка от насыпи, которую строительные нормы разрешают передавать на ее основание по критерию бокового выпирания грунта основания.

2.3.173 Наледи: Результат криогенных процессов в обводненной грунтовой толще, выражающийся в выходе на поверхность с последующим замерзанием подземных вод.

2.3.174 Насыпи высота: Расстояние, измеренное по оси дороги от поверхности земли до линии бровки земляного полотна.

2.3.175 Насыпи основание слабое: К слабым относятся основания насыпей, в которых в пределах активной зоны имеются слои слабых грунтов (торфы, илы, сапропели, глинистые грунты с коэффициентом консистенции более 0,5, нольдиевые глины, грунты мокрых солончаков) мощностью не менее 0,5 м.

2.3.176 Насыпи подошва: Нижняя поверхность тела насыпи.

2.3.177 Насыпи ядро: Часть насыпи, ограниченная сверху нижней границей рабочего слоя, снизу поверхностью основания насыпи и с боков – вертикальными, проведенными через бровки земляного полотна.

2.3.178 Насыпь подтопленная: Насыпь, нижняя часть которой постоянно или временно находится ниже уровня поверхностных вод.

2.3.179 Насыпь фильтрующая: Насыпь, отсыпанная из фильтрующих грунтов в зоне длительного подтопления для предохранения верхней части земляного полотна отсыпанной из местных грунтов, от переувлажнения. Служит для пропуска небольших расходов воды в основании земляного полотна.

2.3.180 Насыпь: Геотехническое сооружение, имеющее заданную конфигурацию, устраиваемое из природных или техногенных грунтов путем их отсыпки и уплотнения различными способами.

2.3.181 Осадки модуль: Характеристика сжимаемости грунта, равная величине относительной деформации сжатия при заданной нагрузке в условиях одометра; измеряется в мм/м.

2.3.182 Основания насыпи активная зона: Мощность толщи основания,

принимаемая в расчет при прогнозе осадки и устойчивости насыпи.

2.3.183 Основания насыпи несущая способность: Максимальная величина нагрузки от насыпи, которую основание может выдержать без разрушения в форме бокового выпирания и выдавливания.

2.3.184 Основания насыпи осадка: Достаточно медленные и неравномерные перемещения поверхности основания насыпи вследствие консолидации грунта основания под нагрузкой от веса насыпи или при изменении условий объединения толщи.

2.3.185 Основания насыпи просадка: Резкая неравномерная вертикальная деформация, связанная с замачиванием просадочных грунтов в основании или с оттаиванием просадочных грунтов, находящихся в составе мерзлой толщи грунтов.

2.3.186 Откос земляного полотна: Боковая наклонная поверхность земляного полотна, сопрягающая обочину с поверхностью придорожной полосы.

2.3.187 Откоса высота: Высота откоса насыпи определяется разностью отметок верхней и нижней бровок откоса. При наличии косогорности высота откоса насыпи определяется разностью отметок верхней и нижней бровок низового откоса.

2.3.188 Откоса заложение: Длина проекции образующей откоса на горизонтальную плоскость.

2.3.189 Откоса крутизна: Наклон поверхности откоса к горизонтальной плоскости. Выражается обычно как отношение высоты откоса к его заложению.

2.3.190 Откосная часть: У насыпи – часть насыпи между поверхностью откоса и вертикальной плоскостью, проходящей через бровку земляного полотна.

2.3.191 Поверхность земляного полотна: Расстояние между бровками земляного полотна; в это расстояние входят: центральная разделительная полоса, проезжая часть, боковые разделительные полосы, обочины.

2.3.192 Подпорная стенка: Геотехническая конструкция, предназначенная для обеспечения устойчивости вертикальных или очень крутых откосов.

2.3.193 Подтопление временное: Подтопление насыпи, при котором уровень поверхностных вод сохраняется не более 30 суток.

2.3.194 Прослойка армирующая: Прослойка в земляном полотне или в конструктивном слое из дискретного материала, способная воспринимать растягивающие напряжения.

2.3.195 Прослойка геотекстильная: Прослойка в земляном полотне или в конструкции дорожной одежды из геотекстиля. Различают армирующие, дренирующие, капилляропрерывающие, защитные прослойки.

2.3.196 Прослойка гидроизолирующая: Прослойка, предназначенная для предотвращения проникания воды.

2.3.197 Прослойка капиляропрерывающая: Прослойка, предназначенная для исключения проникания в конструкцию капиллярной воды.

2.3.198 Прослойка термоизолирующая: Прослойка из термоизолирующего материала, служащая для регулирования температурного режима земляного полотна.

2.3.199 Противолавинная галерея: Геотехническое сооружение, устраиваемое на лавиноопасных участках и предназначенное для защиты дороги от лавины и пропуска лавины по крыше галереи.

2.3.200 Противооползневое сооружение: Инженерное сооружение, способствующее повышению устойчивости грунтового массива против оползания. По принципу взаимодействия с оползающим массивом различают удерживающие и подпорные сооружения.

2.3.201 Противоселевое сооружение: Геотехническое сооружение, предназначенное для задержания или направленного пропуска селевых потоков.

2.3.202 Показатели прочности: Механические характеристики, с помощью которых

можно описать прочность в любых напряженных состояниях. Для грунтов такими характеристика являются угол внутреннего трения φ и сцепление С.

2.3.203 Расчетная глубина промерзания: Предельная глубина промерзания грунтовой толщи или дорожной конструкции (дорожная одежда плюс земляное полотно), определяемая с заданной вероятностью, устанавливаемой строительными нормами.

2.3.204 Расчетный уровень грунтовых вод: Принимаемый для расчетов максимальный уровень грунтовых вод, определяемый с заданной вероятностью, устанавливаемой строительными нормами.

2.3.205 Расчетный уровень поверхностных вод: Принимаемый для расчетов максимальный уровень поверхностных вод, определяемый с заданной вероятностью, устанавливаемый строительными нормами.

2.3.206 Резерв: Место вблизи полотна дороги, в котором разрабатывается грунт для сооружения насыпей, при глубине разработки не более 1,5 м.

2.3.207 Селепровод: Селезащитная конструкция, предназначенная для пропуска над дорогой селевого потока, движущего перпендикулярно дороге.

2.3.208 Слой выравнивающий: Специальный слой, устраиваемый при сооружении насыпей из крупнообломочных грунтов для обеспечения ровности и стабильности поверхности.

2.3.209 Типы местности по условиям увлажнения: Тип местности по условиям увлажнения характеризует условия увлажнения верхней толщи грунта в природном состоянии. Различают три типа:

1 тип - места с глубокими грунтовыми водами и обеспеченным поверхностным стоком;

2 тип - места с глубокими грунтовыми водами, но не обеспеченным поверхностным стоком;

3 тип - места с близким уровнем грунтовых вод или длительно стоящими поверхностными водами.

2.3.210 Уплотнение пробное: Способ отработки технологии уплотнения, при котором уточняется толщина слоя, число проходов уплотняющих машин и т.п.

2.3.211 Уплотнения относительного коэффициент: Отношение плотности сухого грунта в насыпи к плотности его в резерве или карьере. Используется при определении объемов земляных работ.

2.3.212 Уплотнения стандартного метод (метод Союздорнии): Метод лабораторного испытания грунта, предназначенный для получения значений максимальной плотности и оптимальной влажности грунта и заключающийся в послойном уплотнении грунта стандартной нагрузкой в условиях невозможности бокового расширения грунта.

2.3.213 Ширина земляного полотна: Расстояние между бровками – нормируется в зависимости от категории дороги. В ширину земляного полотна входят, ширина проезжей части, обочин, укрепленных полос и разделительной полосы.

2.4 Дорожные одежды

2.4.214 Дорожная одежда: Многослойная конструкция в пределах проезжей части автомобильной дороги, воспринимающая нагрузку от автотранспортного средства и передающая ее на грунт.

2.4.215 Дорожная одежда жесткая: Дорожная одежда с покрытием или основанием из цементобетона или железобетона, жесткость которых во много раз превышает жесткость других материалов, применяемых в дорожной одежде.

2.4.216 Дорожных одежд классификация: Разделение дорожных одежд по группам, исходя из их капитальности, характеризующей работоспособность дорожной

одежды.

2.4.217 Дорожная одежда нежесткая: Дорожная одежда со слоями, устроенными из разного вида асфальтобетонов, из материалов и грунтов укрепленных битумом, цементом, известью, комплексными и другими вяжущими, а также из слабосвязных зернистых материалов.

2.4.218 Дорожная одежда низшая: Дорожная одежда из щебеночно (гравийно)-песчаных смесей; малопрочных каменных материалов и шлаков; грунтов, укрепленных или улучшенных различными материалами.

2.4.219 Дорожная одежда облегченная: Дорожная одежда с усовершенствованным покрытием, обладающая работоспособностью, занимающей промежуточное место между капитальными и переходными дорожными одеждами.

2.4.220 Дорожная одежда переходная: Дорожная одежда, обладающая работоспособностью, промежуточной между дорожными одеждами облегченными и низшими, устраиваемыми из щебня прочных пород по способу заклинки без применения вяжущих, из грунтов и малопрочных каменных материалов, обработанных вяжущими, из булыжного и колотого камня.

2.4.221 Дорожной одежды деформационные характеристики: Показатели, характеризующие способность дорожной одежды или отдельных её слоев деформироваться под воздействием нагрузки. При упругом деформировании основным показателем является модуль упругости; при упруго-пластичном - модуль деформации; при вязком деформировании - коэффициент вязкого сопротивления.

2.4.222 Дорожной одежды коэффициент надежности: Показатель, характеризующий вероятность обеспечения требуемой прочности дорожной одежды к концу срока её службы. Численно равен отношению протяженности прочных участков по всей протяженности дорожной одежды на данном участке.

2.4.223 Дорожной одежды коэффициент прочности: Показатель количественной оценки прочности конструкции дорожной одежды определяемый отношением фактического модуля упругости к его расчетному значению.

2.4.224 Дорожной одежды модуль упругости слоев: Показатель, характеризующий механические свойства слоев: деформативность, жесткость, численно равный отношению действующего сжимающего напряжения к вызываемой или относительной упругой деформации в условиях свободного бокового расширения.

2.4.225 Дорожной одежды морозоустойчивость: Устойчивость дорожных одежд всех типов против нарушения ровности при неравномерном вспучивании грунтов земляного полотна.

2.4.226 Дорожной одежды общий модуль упругости: Условный модуль упругости всей конструкции, вычисленный по результатам испытаний её штамповой нагрузкой при заданных характеристиках штампа, соответствующих отпечатку колеса расчетного автомобиля.

2.4.227 Дорожной одежды паронепроницаемая прослойка: Прослойка в дорожной одежде, практически не пропускающая паров воды.

2.4.228 Дорожной одежды прочность: Способность воспринимать воздействие заданного числа проходов автомобилей в расчетных условиях увлажнения с заданным ограничением интенсивности накопления остаточной деформации.

2.4.229 Дорожной одежды пучение: Неравномерное поднятие поверхности дорожной одежды по причине замерзания влаги, накапливающейся в зоне промерзания путем подтягивания по капиллярам и пленкам, а также поступающей в парообразном виде из талой зоны.

2.4.230 Дополнительный слой: Конструктивный слой основания, выполняющий защитные функции слоев дорожной одежды (дренирующие, морозозащитные и др.).

Учитывается при расчете прочности дорожной одежды.

2.4.231 Дорожной одежды слоев малосвязные материалы: Материалы, частицы которых не имеют заметного сцепления между собой, вследствие чего слои дорожной одежды, построенные из них, не обладают сопротивлением растяжению.

2.4.232 Дорожной одежды слоев несвязные материалы: Материалы, частицы которых не имеют сцепления между собой. В дорожной практике их часто объединяют с малосвязными материалами.

2.4.233 Дорожной одежды теплоизолирующие слои: Дополнительные слои основания, устраиваемые из материалов с малой теплопроводностью.

2.4.234 Дорожные одежды капитальные: Дорожные одежды, обладающие наиболее высокой работоспособностью (высокая прочность, надежность, долговечность и др.). К ним относят дорожные одежды с цементобетонными и асфальтобетонными (I и II марки) покрытиями.

2.4.235 Дренирующий слой: Конструктивный слой дорожной одежды, предназначенный для сбора и отвода воды, накапливающейся в верхней части земляного полотна вследствие проникания сверху или снизу.

2.4.236 Коэффициент прочности дорожной одежды: Отношение фактического модуля упругости дорожной одежды к требуемому по условиям движения.

2.4.237 Конструктивный слой: Каждый слой дорожной одежды, состоящий из однородных материалов и отличающийся от соседних слоев видом материалов, его прочностью и составом. Учитывается при расчете прочности дорожной одежды.

2.4.238 Морозозащитный слой: Дополнительный слой основания, устраиваемый из материалов, деформация пучения при промерзании которых не превышает 1 %, с целью недопущения деформаций грунтов земляного полотна и дорожных одежд от воздействия отрицательных температур.

2.4.239 Напряжения температурные: Напряжения, возникающие в конструктивных слоях дорожной одежды вследствие изменения температуры окружающего воздуха или других температурных факторов.

2.4.240 Напряженно-деформированное состояние: Состояние системы (например, дорожной одежды), характеризуемое напряжениями и деформациями в любой её точке, возникающими под действием нагрузки, укладки, перепадов температуры или совместным действием этих факторов.

2.4.241 Основание дорожное: Нижний несущий слой дорожной одежды, воспринимающий.

2.4.242 Основание железобетонное сборное: Основание, устраиваемое из сборных железобетонных плит.

2.4.243 Основание цементобетонное: Основание из цементобетона монолитное или сборное.

2.4.244 Основание щебеночное: Основание из щебеночных смесей, включающих щебень различных размеров (рядовой щебень) или сортового (фракционного) щебня, построенные способом заклинки.

2.4.245 Плита дорожная сборная: Плита для устройства сборного дорожного покрытия или основания, изготовленная на заводах или полигонах железобетонных изделий по специальной технологии.

2.4.246 Плита подшовная бетонная: Бетонная плита, укладываемая под поперечными швами цементобетонного покрытия для усиления стыковых узлов.

2.4.247 Подстилающий грунт: Грунт рабочего слоя земляного полотна располагающийся непосредственно под дорожной одеждой. Мощность подстилающего грунта определяется величиной активной зоны, в которой практически затухают напряжения и деформации от транспортной нагрузки.

2.4.248 Покрытие асфальтобетонное: Покрытие из асфальтобетона монолитное или сборное.

2.4.249 Покрытие усовершенствованное: Цементобетонное, асфальтобетонное покрытия и покрытия из материалов, обработанных вяжущим.

2.4.250 Покрытие цементобетонное сборное: Покрытие, состоящее из любых типов бетонных плит (железобетонных, предварительно-напряженных, армобетонных), изготавливаемых в заводских условиях и укладываемых с помощью специального монтажного оборудования.

2.4.251 Покрытие цементобетонное монолитное: Покрытие из цементобетона, построенное путем укладки и уплотнения цементобетонной смеси на подготовленном основании с нарезкой деформационных швов и последующим уходом в процессе набора прочности.

2.4.252 Покрытие цементобетонное предварительно напряженное: Монолитное покрытие с предварительно напрягаемой арматурой (струпы, стержни и т.п.) или безарматурное, в котором напряжение сжатия передано на затвердевший бетон с помощью специального оборудования.

2.4.253 Покрытие цементобетонное: Покрытие из цементобетона монолитное или сборное.

2.4.254 Покрытие дорожное: Одно- или многослойная верхняя часть дорожной одежды, устраиваемая на дорожном основании, непосредственно воспринимающая нагрузки от транспортных средств и предназначенная для обеспечения заданных эксплуатационных требований и защиты дорожного основания от воздействия атмосферных факторов.

2.4.255 Покрытие черное щебеночное: Покрытие из щебня, обработанного органическим вяжущим (битум, битумная эмульсия, деготь) различными способами.

2.4.256 Покрытия дорожного макрошероховатость: Совокупность выступов и впадин поверхности покрытия, образованных отдельными частицами его материалов либо созданных поверхностной обработкой или специальной отделкой поверхности покрытия.

2.4.257 Покрытия дорожного микрошероховатость: Собственная шероховатость зерен минерального материала образующих макрошероховатость дорожного покрытия.

2.4.258 Покрытия цементобетонного свежеуложенного отделка: Технологическая операция по приданию поверхности свежеуложенного цементобетонного покрытия после уплотнения требуемого качества по ровности, замкнутости поверхности и шероховатости.

2.4.259 Покрытия шероховатость поверхности: Свойство, обусловленное наличием и характером микронеровностей поверхности покрытия за счет выступающих щебенок или искусственно нарезанных бороздок, способствующих повышению сцепления колеса автомобиля с поверхностью покрытия.

2.4.260 Расчетная нагрузка: Предельная нагрузка на одиночную ось автомобиля, используемая для расчета конструкции дорожной одежды.

2.4.261 Сдвигоустойчивость слоев дорожной одежды: Способность материала слоев выдерживать воздействие сдвигающих напряжений без разрушений и без недопустимо интенсивного накопления остаточной деформации сдвига.

2.4.262 Суммарный коэффициент для приведения транспортного средства к расчетной нагрузке: Коэффициент приведения к расчетной нагрузке многоосных транспортных средств, учитывающий межосевые расстояния.

2.4.263 Сцепление между слоями дорожной одежды: Связь между слоями, препятствующая их взаимному смещению и обеспечивающая в той или иной степени совместную работу слоев под воздействием транспортных нагрузок.

2.4.264 Трещиностойкость покрытия: Способность дорожного покрытия сопротивляться образованию на нем трещин под действием транспортных нагрузок и

изменяющихся погодно-климатических условий (один из параметров, характеризующих надежность покрытия автомобильных дорог).

2.4.265 Шов:

1) соединение двух элементов вдоль их осей, обеспечивающее их совместную работу как единого целого;

2) зазор между двумя элементами или частями сооружений, обеспечивающий их независимое перемещение относительно друг друга, вызванное изменением температуры, неравномерной осадкой, силовыми воздействиями и т.п.

2.4.266 Шов деформационный поперечный: Шов, устраиваемый перпендикулярно к оси цементобетонного покрытия и расчленяющий последнее по длине плиты для предупреждения произвольного образования трещин или потери продольной устойчивости.

2.4.267 Шов деформационный продольный: Шов, устраиваемый по оси цементобетонного покрытия или параллельно его и расчленяющий покрытие по ширине для предупреждения образования продольных трещин.

2.4.268 Шов деформационный: Искусственно образуемый конструктивный элемент цементобетонного покрытия или основания для обеспечения возможности перемещения плит под влиянием изменения температуры и влажности бетона.

2.4.269 Эквивалентный модуль упругости – общий модуль упругости: Модуль упругости однородного (упругоизотропного) слоя, обладающего той же жесткостью, что и многослойная система из слоев с различными модулями упругости. Используется для приближенного приведения многослойной дорожной одежды к двуслойной.

2.5 Мосты и трубы

2.5.1 Классификация

2.5.1.270 Акведук: Сооружение в виде моста (или эстакады) с водоводом (трубой, лотком, каналом); строят в местах пересечения водовода. С оврагом, ущельем, рекой, дорогой.

2.5.1.271 Балкон: Мостовое сооружение на горной дороге, примыкающее одной стороной к горному склону и служащее для обеспечения необходимой ширины дороги.

2.5.1.272 Виадук: Мостовое сооружение на переходе через глубокий овраг, ущелье, суходол, лощину с высоким расположением уровня проезда над дном препятствия.

2.5.1.273 Галерея защитная: Инженерное сооружение на горной дороге, выполненное в виде стоек или стенки, на которое опирается перекрытие, предохраняющее транспортный путь от обвалов камней, снега, выносов породы с гор.

2.5.1.274 Мостовое сооружение: Инженерное сооружение (мост, путепровод, эстакада и другие) для пропуска дороги или иных коммуникаций через естественное или искусственное препятствие.

2.5.1.275 Мост: Мостовое сооружение через водное препятствие.

2.5.1.276 Путепровод: Мостовое сооружение на автомобильной или железной дороге, предназначенное для пропуска пересекающихся транспортных потоков в разных уровнях.

2.5.1.277 Паспорт моста: Документ на мост, содержащий данные об истории моста, конструкции, материала, несущей способности и состоянии, проведенных испытаниях и ремонтных работах.

2.5.1.278 Селедук: Мостовое сооружение через горную дорогу, служащее для пропуска над ней селевого потока.

2.5.1.279 Скотопрогон: Мостовое сооружение или прямоугольная труба, служащие для пропуска скота под дорогой.

2.5.1.280 Сооружение малое искусственное: Малый до 25 м мост или

водопропускная труба.

2.5.1.281 Сооружение регуляционное: Инженерное сооружение, входящее в комплекс перехода через водоток, предназначенное для регулирования водного потока на подходе к мосту и выходе из него.

2.5.1.282 Труба водопропускная: Сооружение круглого, овоидального или прямоугольного сечения, предназначенное для пропуска водного потока через дорогу ниже уровня проезжей части.

2.5.1.283 Эстакада: Многопролетное мостовое сооружение, возводимое взамен насыпи при необходимости использования подмостового пространства для различных целей.

2.5.2. Элементы мостовых сооружений и труб

2.5.2.284 Балка продольная: Несущий элемент пролетного строения или конструкции проезжей части, ось которого направлена вдоль моста.

2.5.2.285 Балка поперечная: Несущий элемент пролетного строения, расположенный поперек моста и жестко связанный с главными балками и продольными балками проезжей части, предназначенный для распределения нагрузки между ними.

2.5.2.286 Балка главная: Основной несущий продольный элемент пролетного строения балочного моста.

2.5.2.287 Балка вспомогательная: Продольная балка монолитного железобетонного пролетного строения, имеющая меньшую высоту по сравнению с другими главными продольными балками и предназначенная для облегчения работы плиты проезжей части.

2.5.2.288 Балка крайняя (фасадная): Наружная продольная балка пролетного строения.

2.5.2.289 Балка жесткости: Продольный элемент висячего, вантового или комбинированного моста, обеспечивающий необходимую жесткость пролетного строения.

2.5.2.290 Балка подвесная: Балка пролетного строения, один или оба конца которой оперты на консоль в мостах консольно-подвесной системы.

2.5.2.291 Высота моста: Расстояние от наивысшей точки покрытия до уровня меженных вод.

2.5.2.292 Высота проезда (высотный габарит): Наименьшее расстояние под путепроводом от уровня земли, верха проезжей части, головки рельса до нижней грани расположенного над ним элемента моста, что определяет возможность или ограничение проезда транспортных средств.

2.5.2.293 Высота свободная: Наименьшее расстояние под мостом от уровня высоких вод или расчетного судоходного уровня до низа пролетных строений.

2.5.2.294 Высота строительная: Расстояние от низа пролетного строения до наивысшей точки на мостовом сооружении, измеренное в середине пролета или на опоре.

2.5.2.295 Габарит моста: Перпендикулярное оси проезжей части моста расстояние, включающее в себя ширины проезжей части, полос безопасности, разделительной полосы и тротуаров.

2.5.2.296 Габарит подмостовой: Предельное, перпендикулярное к направлению течения очертание границ пространства в пролете моста, внутрь которого не должны заходить элементы конструкции моста и расположенных под ним устройств, включая навигационные знаки.

2.5.2.297 Габарит приближения конструкций мостовых сооружений: Предельное поперечное очертание (в плоскости, перпендикулярной оси проезжей части), внутрь которого не должны вдаваться какие-либо элементы мостовых или иных сооружений и расположенных на них устройств, а также пересекаемых инженерных сетей и коммуникаций.

2.5.2.298 Гидроизоляция: Конструктивный элемент, защищающий несущие конструкции от воздействия поверхностных и грунтовых вод.

2.5.2.299 Дамба струенаправляющая: Инженерное сооружение, обеспечивающее плавный подвод пойменных вод или руслоформирующих наносов в подмостовое отверстие и предохраняющее конуса и устои моста от размыва.

2.5.2.300 Диаметр трубы: Наибольший размер отверстия в свету звена круглой трубы.

2.5.2.301 Диафрагма: Лист (в стальных мостах) или стенка, расположенные перпендикулярно или под углом к оси объединяемых элементов пролетного строения, устанавливаемые с целью обеспечения их устойчивости и распределения усилий от временной нагрузки.

2.5.2.302 Длина моста: Расстояние между концами открылков, а при их отсутствии, между крайними конструктивными элементами устоев или пролетных строений моста, длина переходных плит при этом не учитывается.

2.5.2.303 Длина пролетного строения: Расстояние между крайними конструктивными элементами пролетного строения, измеренное по его оси.

2.5.2.304 Длина трубы: Размер между наружными гранями входного и выходного оголовков.

2.5.2.305 Засыпка обратная: Часть насыпи подхода, находящаяся между обратными стенками устоя.

2.5.2.306 Звено трубы: Основной элемент конструкции сборной трубы замкнутого поперечного сечения, являющийся частью тела трубы.

2.5.2.307 Конец моста: Последняя по ходу километража точка пересечения линии, соединяющей концы открылков устоя или других видимых конструктивных элементов устоя или пролетного строения с осью моста.

2.5.2.308 Колодец опускной: Фундамент опоры глубокого заложения, представляющий собой полую, замкнутого поперечного сечения конструкцию (преимущественно из железобетона), погружаемую в грунт под действием собственного веса при удалении грунта из внутренней полости и из-под стенок колодца.

2.5.2.309 Конус насыпи: Часть насыпи подхода в форме усеченного конуса, непосредственно примыкающее к устою мостового сооружения.

2.5.2.310 Лоток трубы: Нижняя часть поперечного сечения трубы или специально выполненная подготовка в трубе для обеспечения беспрепятственного стока воды.

2.5.2.311 Насадка: Элемент свайной или стоечной опоры, объединяющей поверху головы свай или стоек.

2.5.2.312 Начало моста: Первая по ходу отсчета километража точка пересечения линии, соединяющей концы открылок устоя или других видимых конструктивных элементов устоя или пролетного строения с осью моста, без учета переходных плит.

2.5.2.313 Нормативная нагрузка АК: Схема расположения на мосту и вид нормативной временной вертикальной нагрузки от автомобильных поездов и автомобилей, принятые для проектирования мостовых сооружений.

2.5.2.314 Нормативная нагрузка НГ: То же от одиночной гусеничной нагрузки.

2.5.2.315 Нормативная нагрузка НК: То же, от одиночной колесной нагрузки.

2.5.2.316 Оголовок опоры: Самая верхняя утолщенная, как правило, армированная часть опоры моста, служащая для установки на нее опорных частей и непосредственно воспринимающая опорные давления пролетных строений.

2.5.2.317 Оголовок трубы: Крайний, конструктивно замыкающий тело трубы элемент, удерживающий откос насыпи по концам трубы и обеспечивающий необходимые условия входа водного потока в трубу и выхода из нее.

2.5.2.318 Ограждение: Конструктивный элемент мостового полотна,

устанавливаемый на границах ездового полотна, предназначенный для предотвращения съезда транспортных средств транспортных средств за его пределы и исправления траектории движения при наезде на ограждение.

2.5.2.319 Одежда ездового полотна: Совокупность элементов, укладываемых на пролетное строение в пределах ездового полотна, обеспечивающих проектные профили, ровность, а также защиту элементов пролетного строения от проникновения к ним воды.

2.5.2.320 Опора: Несущий элемент мостового сооружения, поддерживающий пролетные строения и передающий нагрузки от них на основание.

2.5.2.321 Опорная часть: Элемент моста, передающий опорные давления пролетного строения на опоры и обеспечивающий угловые и линейные либо только угловые перемещения пролетного строения.

2.5.2.322 Основание естественное: Естественный грунт достаточной прочности, используемый как основание для устройства фундамента опоры моста.

2.5.2.323 Основание свайное: Основание опоры, в которые забиты сваи для увеличения его несущей способности в местах залегания слабых грунтов.

2.5.2.324 Основание опоры: Естественный грунт или искусственная подготовка под фундамент опоры моста.

2.5.2.325 Ось моста: Линия, совпадающая с осью проезжей части дороги или разделительной полосы, относительно которой устанавливают положение и конфигурацию моста в плане и профиле.

2.5.2.326 Ось пролетного строения: Линия, относительно которой устанавливают положение и конфигурацию пролетного строения в плане.

2.5.2.327 Открылок (крыло устоя): Консольный элемент устоя, не имеющий фундамента и служащий для удержания грунта насыпи подходов.

2.5.2.328 Пандус: Пологий наклонный участок дороги на подходах к городским мостам, путепроводам и тоннелям, выполненный в виде насыпи или выемки с укрепленными откосами или в подпорных стенках.

2.5.2.329 Паромная переправа: Комплекс сооружений и технических средств на переходе через водное препятствие, включающий подходы к причалам, причалы и паром.

2.5.2.330 Переливаемая насыпь: Периодически затопляемая, укрепленная от размывов насыпь, рассчитанная исходя из допустимых перерывов движения в паводок.

2.5.2.331 Перила моста: Ограждающее устройство на тротуарах.

2.5.2.332 Плита проезжей части: Железобетонный, стальной или деревянный элемент пролетного строения, непосредственно воспринимающий нагрузку от транспортных средств, пешеходов и элементов мостового полотна.

2.5.2.333 Плита переходная: Элемент сопряжения моста с насыпью подход в виде железобетонной плиты, опирающейся одним концом на шкафную стенку устоя или консоль пролетного строения, а другим – на лежень или щебеночную подушку в насыпи подхода.

2.5.2.334 Площадь моста полезная: Полная площадь моста, предназначенная для движения транспортных средств и пешеходов, равная произведению полезной ширины на его длину.

2.5.2.335 Подферменник: Элемент верхней части опоры моста, выполненный из камня или в виде железобетонного выступа на подферменной площадке, предназначенный для установки опорных частей и служащий для распределения опорного давления пролетного строения на тело опоры.

2.5.2.336 Подход к мосту: Участок дороги, примыкающий к мосту, выполненный в виде насыпи с периодически подтопляемыми в паводки откосами, укрепленными от разрушающего воздействия водного потока.

2.5.2.337 Полоса безопасности: Полоса, расположенная между кромкой проезжей

части и ограждением или колесоотбойным брусом и предназначенная для обеспечения безопасного движения автомобилей с расчетной скоростью.

2.5.2.338 Полоса обособленная: Полотно под трамвайные пути, отделенное от проезжей части моста бордюрами.

2.5.2.339 Полотно мостовое: Совокупность всех элементов, расположенных на пролетном строении, предназначенных для обеспечения нормативных условий безопасности движения транспортных средств и пешеходов, а также для отвода воды с поверхности покрытия моста и в сопряжении с подходами. Включает одежду ездового полотна, тротуары, ограждающие устройства, устройство для водоотвода, обогрева и освещения, деформационные швы и сопряжения моста с подходами.

2.5.2.340 Полотно ездовое: Часть пространства на пролетном строении, расположенная между обращенными в сторону проезжей части гранями ограждений.

2.5.2.341 Покрытие моста: Верхний конструктивный слой одежды ездового полотна.

2.5.2.342 Проезжая часть автомобильной дороги: Конструктивный элемент автомобильной дороги, предназначенный для движения транспортных средств.

2.5.2.343 Пролет расчетный: Горизонтальное расстояние между осями опорных частей, а при отсутствии их – между осями опор или условными точками опирания пролетного строения.

2.5.2.344 Пролет: Пространство между смежными опорами.

2.5.2.345 Пролетное строение: Несущая конструкция мостового сооружения, перекрывающая все пространство или часть его между двумя или несколькими опорами, воспринимающая нагрузку от элементов мостового полотна, транспортных средств и пешеходов и передающая ее на опоры.

2.5.2.346 Ригель опоры: Железобетонный оголовок столбчатой опоры, а также массивной опоры.

2.5.2.347 Ростверк: Конструкция верхней части свайного фундамента, обычно в виде железно-бетонной балки или плиты, объединяющей сваи в одно целое. Служит для равномерного распределения нагрузок на сваи.

2.5.2.348 Свая: Несущий элемент, забиваемый или погружаемый в слабое основание для увеличения его несущей способности.

2.5.2.349 Середина моста: Геометрическое место точек, равноудаленных от начала и конца моста.

2.5.2.350 Середина пролета: Геометрическое место точек, равноудаленных от смежных опор.

2.5.2.351 Слой антикоррозийный: Нижний элемент одежды ездового полотна металлического моста, предназначенный для защиты от коррозии.

2.5.2.352 Слой износа: Верхний слой ездового полотна, тротуара, непосредственно подвергающийся воздействию транспортных средств и пешеходов.

2.5.2.353 Сопряжение с подходами: Конструктивное выполнение узла примыкания мостового сооружения к подходам.

2.5.2.354 Схема моста: Графическое изображение моста с указанием основных размеров, геологических данных, а также технико-экономических показателей.

2.5.2.355 Тело опоры: Часть массивной опоры или устоя между оголовком или верхом подферменной плиты и фундаментом.

2.5.2.356 Тротуар моста: Часть мостового полотна, предназначенная для движения пешеходов.

2.5.2.357 Трубка водоотводная: Конструктивный элемент водоотвода для спуска поверхностной воды с ездового полотна и тротуаров, а также воды, стекающей по слою изоляции. Располагается в пониженных местах поперечного сечения моста.

2.5.2.358 Слой защитный: Элемент одежды ездового полотна из различных материалов (цементобетона, асфальтобетона и др.), укладываемый на гидроизоляцию для предохранения ее от повреждений.

2.5.2.359 Стенка заборная: Элемент свайного устоя в виде стены из вертикальных или горизонтальных деталей для удержания грунта насыпи.

2.5.2.360 Стенка обратная: Боковая стена устоя, стоящая на фундаменте, удерживающая засыпку за устоем.

2.5.2.361 Стенка шкафная: Элемент верхней головной части устоя, отделяющий торец пролетного строения и зону расположения опорных частей от грунта насыпи подхода.

2.5.2.362 Тело трубы: Основная часть трубы между входным и выходным оголовками, находящаяся в грунте насыпи, имеющая замкнутую форму поперечного сечения, по которому осуществляется сток воды.

2.5.2.363 Укрепление верхнего бьефа: Капитальное плоское укрепление на входном участке водопропускной трубы или малого моста, предохраняющее искусственное сооружение от подмыва.

2.5.2.364 Укрепление нижнего бьефа: Капитальное плоское укрепление на выходном участке водопропускной трубы или малого моста и предохраняющее искусственное сооружение от подмыва.

2.5.2.365 Устой: Опора моста в месте его сопряжения с насыпью подхода, воспринимающая нагрузку от пролетного строения и давления грунта насыпи.

2.5.2.366 Фундамент опоры: Нижняя часть опоры, передающая нагрузку от пролетного строения и тела опоры на основание.

2.5.2.367 Шов деформационный: Зазор между торцами пролетных строений или пролетным строением и шкафной стенкой устоя, заполненный герметизирующим, деформирующимся материалом или перекрытый скользящим элементом и предназначенный для компенсации температурных перемещений.

2.5.2.368 Ширина моста: Расстояние между перилами в свету.

2.5.2.369 Ширина моста полезная: Суммарная ширина всех элементов моста, предназначенных для пропуска транспортных средств и пешеходов, измеренная перпендикулярно к оси проезжей части.

2.5.3 Мостовые переходы

2.5.3.370 Бассейн (водосборный): Территория, с которой сток поверхностных вод к данному пониженному месту.

2.5.3.371 Водоток малый: Водоток с площадью бассейна до 100 км^2.

2.5.3.372 Гидрометрический створ: Закрепленная на местности (колышками, штырями, столбами) линия, расположенная нормально к направлению течения реки для определения скорости течения, расходов воды, уровней в период прохождения паводка, продольных и поперечных уклонов водной поверхности, направления струй потока и т.д.

2.5.3.373 Глубина бытовая: Глубина в русле или на пойме до стеснения потока мостовым переходом.

2.5.3.374 Глубина после размыва (расчетная): Глубина после общего размыва при расчетном уровне высокой воды.

2.5.3.375 Деформация русловая: Переформирование речного русла в естественном состоянии или вызванное строительство мостового перехода.

2.5.3.376 Долина речная: Углубление в земной поверхности, в котором протекает река. Состоит из русла реки и пойм.

2.5.3.377 Живое сечение: Поперечное сечение водного потока, перпендикулярное к общему направлению течения реки.

2.5.3.378 Зона эрозии: Зона, где происходит врезка русла в коренные породы или аллювиальные отложения.

2.5.3.379 Коэффициент размыва: Отношение площади поперечного сечения потока под мостом (подмостового сечения) при расчетном расходе после размыва грунта русла к площади сечения до размыва.

2.5.3.380 Коэффициент стока: Отношение объема стока с водосборного бассейна к объему выпавших на его поверхность осадков.

2.5.3.381 Коэффициент гидравлической шероховатости: Характеристика сопротивления, оказываемого руслом протекающему потоку воды, зависящая от морфологических особенностей водотока, состава грунтов, слагающих речное дно, наличия растительности и т.п.

2.5.3.382 Кривая расхода: Графическое изображение зависимости между расходом воды и уровнем водного потока в данном сечении.

2.5.3.383 Кривая свободной поверхности: Продольный профиль свободной поверхности потока в бытовом состоянии, либо деформированной в результате стеснения инженерными сооружениями.

2.5.3.384 Межень: Уровень воды в реке в период ослабления поверхностного стока, когда река питается главным образом грунтовыми водами.

2.5.3.385 Максимальный сток: Максимальный расход и объем поверхностного стока расчетной вероятности превышения в данном створе.

2.5.3.386 Мостовой переход: Комплекс инженерных сооружений, предназначенных для пропуска транспортного потока через водное препятствие, включающий в себя мост, подходы к нему, регуляционные и защитные сооружения.

2.5.3.387 Отверстие моста: Горизонтальный размер между внутренними гранями устоев или конусами насыпи, за вычетом толщины промежуточных опор, измеренный при расчетном уровне воды перпендикулярно к течению потока.

2.5.3.388 Паводок: Периодическое непродолжительное поднятие уровня воды в реке, вызванное обильными дождями, таянием снега и ледников в бассейне водотока.

2.5.3.389 Пойма: Приподнятая по отношению к руслу часть речной долины, характеризующаяся периодическим затоплением высокими водами и отсутствие движения наносов.

2.5.3.390 Побочень: Вытянутое вдоль реки крупное структурное скопление наносов, примыкающее к одному из берегов. Располагающиеся в шахматном порядке относительно друг друга, побочни затопляются в паводки и обсыхают в межень.

2.5.3.391 Подпор: Местное повышение уровня воды в реке вследствие стеснения потока водопропускными сооружениями, при ледовых зажорах, заторах, а также заломах леса или несовпадения во времени паводков двух рек в районе их слияния.

2.5.3.392 Размыв местный: Размыв (понижение) русла на ограниченном пространстве в месте набега водного потока на преграду (опора, насыпь или регуляционные сооружение).

2.5.3.393 Размыв общий: Размыв (понижение) дна русла, а в некоторых случаях и пойм, под мостом вследствие увеличения скорости течения воды в стесненном потоке.

2.5.3.394 Размыв бытовой: Естественные деформации русла, происходящие до возведения инженерного сооружения, стесняющего поток.

2.5.3.395 Скорость бытовая: Скорость течения воды в нестесненном потоке.

2.5.3.396 Скорость неразмывающая: Скорость течения, соответствующая первой подвижке частиц грунта размываемого дна.

2.5.3.397 Скорость расчетная: Скорость течения воды в подмостовом русле или в трубе при максимальном расходе заданной вероятности превышения.

2.5.3.398 Степень стечения: Отношение расхода в подмостовом отверстии к

расходу проходившему на той же части ширины живого сечения потока до строительства мостового перехода.

2.5.3.399 Сток поверхностный: Сток воды по поверхности бассейна в результате снеготаяния, выпадения ливней или таяния ледников.

2.5.3.400 Урез воды: Линия пересечения водной поверхности с берегом.

2.5.3.401 Уровень воды: Высота свободной поверхности потока в заданном сечении, определяемая в абсолютной или условной системе высот.

2.5.3.402 Уровень высокой воды расчетный (РУВВ): Уровень воды, соответствующий расчетному расходу с заданной вероятностью превышения, по которому определяется отверстия водопропускного сооружения.

2.5.3.403 Уровень высокого ледохода (УВЛ): Наиболее высокий уровень, при котором наблюдается ледоход: используется для расчета опор на воздействие отдельных льдин.

2.5.3.404 Уровень низкого ледохода (УНЛ): Уровень воды, при котором наблюдается интенсивный ледоход после первых подвижек льда, используется для расчета опор на воздействие льдин больших размеров и ледовых полей.

2.5.3.405 Уровень судоходный расчетный (РСУ): Уровень высокой воды, обеспечивающий проход судов в судоходных пролетах моста, определяемый расчетом в зависимости от класса реки и определяющий положение нижней границы подмостового габарита.

2.6 Дорожно - строительные материалы

2.6.406 Асфальтобетон из горячей смеси: Асфальтобетон, получаемый в результате укладки при температуре не ниже 120 °С и последующего уплотнения асфальтобетонных смесей, приготовленных с применением вязких битумов.

2.6.407 Асфальтобетон из холодной смеси: Асфальтобетон, получаемый в результате укладки и уплотнения при температуре окружающего воздуха, но не ниже 5 °С, асфальтобетонных смесей, приготовленных с использованием жидких битумов.

2.6.408 Асфальтобетонная смесь: Рационально подобранная смесь щебня (гравия), песка, минерального порошка и нефтяного дорожного битума, получаемая перемешиванием в установке в нагретом состоянии.

2.6.409 Асфальтобетоны: Уплотненная асфальтобетонная смесь.

2.6.410 Асфальтобетоны высокопористые: Асфальтобетоны высокопористые из горячих смесей с остаточной пористостью свыше 10,0 до 18,0 % для нижних слоев покрытий.

2.6.411 Асфальтобетоны плотные: Асфальтобетоны плотные из горячих смесей с остаточной пористостью свыше 2,5 до 5,0 % для верхних слоев покрытий.

2.6.412 Асфальтобетоны пористые: Асфальтобетоны пористые из горячих смесей с остаточной пористостью свыше 5,0 до 10 % и холодных смесей с остаточной пористостью свыше 6,0 до 10 % для нижних слоев покрытий.

2.6.413 Бетон дорожный (цементобетон): Искусственный конгломератный материал, получаемый в результате укладки, уплотнения и затвердевания рационально подобранной цементобетонной смеси. Предназначается для устройства монолитных и сборных покрытий и оснований дорожных и аэродромных одежд.

2.6.414 Бетон дорожный вибрированный: Дорожный бетон в процессе приготовления, которого бетонная смесь уплотняется вибрацией (поверхностной, внутренней или комбинированной) с использованием вибрационных машин.

2.6.415 Бетон дорожный мелкозернистый: Дорожный бетон плотной структуры, приготовленный с использованием плотных мелких заполнителей. Плотность бетона не превышает 2800 кг/м^3.

2.6.416 Бетон дорожный тяжелый: Дорожный бетон плотной структуры, приготовленный с использованием плотных крупных и мелких заполнителей. Плотность бетона не превышает 1800 кг/м^3.

2.6.417 Бетон дорожный укатанный: Дорожный бетон в процессе приготовления, которого бетонная смесь уплотняется методом укатки виброкатками или другим аналогичным оборудованием.

2.6.418 Дорожная бетонная смесь: Рационально подобранная и тщательно перемешанная смесь вяжущего, заполнителя, воды и добавок до её формования и начала твердения.

2.6.419 Полимербетоны: Искусственные строительные материалы, получаемые совмещением синтетических полимерных связующих, наполнителей и заполнителей различной природы и дисперсности.

2.6.420 Битумы нефтяные дорожные вязкие: Органические вяжущие материалы, получаемые в виде остатка прямой перегонки нефти или изготавливаемые путем окисления продуктов прямой перегонки нефти и селективного разделения нефтепродуктов (асфальтов деасфальтизации, экстрактов селективной очистки). А также компаундированием указанных окисленных и не окисленных продуктов.

2.6.421 Битумы нефтяные дорожные жидкие: Битумы, приготовленные разжижением вязких битумов жидкими нефтяными продуктами установленного фракционного состава имеющие вязкотекучую консистенцию.

2.6.422 Битумы нефтяные дорожные жидкие, густеющие со средней скоростью: Битумы, получаемые разжижением вязких дорожных битумов жидкими нефтепродуктами и формирующие свою структуру со средней скоростью (Класс СГ).

2.6.423 Полимерно-битумное вяжущее (ПБВ): Органическое вяжущее, полученное путем объединения битума с полимером в присутствии пластификатора или без него.

2.6.424 Дегтебетон: Уплотненная до требуемой плотности дегтебетонная смесь.

2.6.425 Дегтебетонная смесь: Рационально подобранная смесь минеральных материалов (щебня, песка, минерального порошка) и дегтя, взятых в определенных соотношениях и перемешанных в смесительных установках в нагретом состоянии при определенной температуре.

2.6.426 Дегти каменноугольные: Дегти, получаемые в результате полукоксования каменных углей при 450 - 600 °С. В зависимости от исходного сырья разделяются на коксовые и газовые сырье (получаемые при газификации топлива).

2.6.427 Добавки минеральные для бетона дорожного: Искусственные или природно-минеральные вещества, вводимые в бетон при его изготовлении для регулирования его свойств, снижения расхода цемента и (или) заполнителей и других целей.

2.6.428 Добавки химические для бетона дорожного: Искусственные или природные химические вещества, вводимые в бетон при его изготовлении для регулирования свойств бетонной смеси и бетона, снижения расхода цемента и других целей могут быть применены как порознь, так и в комплексе (двойные, тройные).

2.6.429 Класс бетона дорожного по прочности: Нормированные показатели прочности, установленные в нормативно-технической документации и принимаемые с гарантированной обеспеченностью (прочности на растяжение при изгибе и на сжатие).

2.6.430 Марка асфальтобетонной смеси и асфальтобетона: Качественный показатель асфальтобетонной смеси и асфальтобетона зависящий от показателей физико-механических свойств и применяемых материалов.

2.6.431 Марка бетона дорожного по морозостойкости: Установленные в нормативно-технической документации нормируемые показатели по морозостойкости по их среднему значению, соответствующие числу циклов замораживания-оттаивания.

2.6.432 Марка бетона дорожного по прочности: Установленные в нормативно-технической документации нормируемые показатели прочности на растяжение при изгибе и на сжатие по их среднему значению.

2.6.433 Материалы пленкообразующие жидкие для ухода за свежеуложенным бетоном дорожным: Жидкие материалы специального состава на органической или водной основе, образующие после нанесения на поверхность свежеуложенного бетона паро- и водонепроницаемую пленку для защиты бетона от испарения влаги и улучшения условий его твердения.

2.6.434 Материалы рулонные для ухода за свежеуложенным бетоном дорожным: Гидроизоляционные рулонные материалы, предназначенные для защиты поверхности свежеуложенного или твердеющего бетона от испарения влаги и атмосферных осадков, улучшения условий его твердения и т.п.

2.6.435 Модификатор битума: Преимущественно термоэластопласты на основе дивинилстирола и стирол-бутадиен-стирола, изменяющие физико-механические и структурные свойства битума.

2.6.436 Органоминеральная смесь: Рационально подобранная смесь минеральных материалов (щебня, песка, минерального порошка или без него и органического вяжущего: битум, деготь) в определенных соотношениях, перемешанных в установке или на дороге.

2.6.437 Поверхностно-активное вещество (ПАВ): Химическая или полимерная добавка к органическим или неорганическим вяжущим материал или смесям для повышения активности сцепления битума или другого вяжущего с поверхностью минерального материала. Они также служат для повышения морозостойкости, подвижности и удобообрабатываемости цементобетонных смесей.

2.6.438 Полимерасфальтобетон: Асфальтобетон, приготовленный на основе полимерно-битумного вяжущего.

2.6.439 Порошок минеральный для асфальтобетонных смесей: Порошкообразный материал, получаемый путем помола до требуемой тонкости известняков или других карбонатных горных пород или техногенных отходов промышленности.

2.6.440 Порошок минеральный активированный: Материал, получаемый при дроблении известняков и доломитов и обрабатываемый при их помоле.

2.6.441 Порошок минеральный для асфальтобетонных смесей неактивированный: Порошкообразный материал, получаемый путем помола известняковых и других карбонатных пород, а также техногенных отходов без добавления активирующих веществ.

2.6.442 Портландцемент: Цемент, полученный на основе портландцементного клинкера.

2.6.443 Прочность бетона нормируемая: Заданное в нормативно-технической или проектной документации значение прочности (в проектном и промежуточном возрасте, отпускная, передаточная).

2.6.444 Прочность бетона дорожного нормативная: Установленные в нормативно-технической документации нормируемые показатели прочности, принимаемые с гарантированной обеспеченностью (классы) или по их среднему значению (марки). К нормативным классам относятся (марки) по прочности на растяжение при изгибе и на сжатие.

2.6.445 Стойкость к «шелушению» бетона дорожного: Способность поверхностного слоя бетона сопротивляться разрушению при многократном попеременном замораживании и оттаивании в солевом водном растворе. Характеризуется потерей массы поверхности образца.

2.6.446 Типы асфальтобетона: Разновидности щебеночного плотного асфальтобетона, отличающиеся содержанием щебня (тип А, Б, В), а также песчаного асфальтобетона, отличающиеся генезисом содержащегося песка: дробленый (тип Г) или природный (тип Д).

2.6.447 Щебень черный: Щебень, фракционированный или в виде смеси фракций, обработанный в смесительной установке органическим вяжущим при определенной температуре.

2.6.448 Эмульгатор: Поверхностно-активное вещество, необходимое для образования стабильной эмульсии. Создает защитные оболочки вокруг частиц дисперсной фазы.

2.6.449 Эмульсии битумные дорожные: Дисперсная система, состоящая из двух нерастворимых друг в друге жидкостей – воды и битума в присутствии эмульгаторов.

2.6.450 Эмульсионно-минеральные смеси литой консистенции: Рационально подобранная смесь на основе катионактивных битумных эмульсий и обработанных ими мелких минеральных материалов (песок, отсев дробления, порошкообразная добавка в виде известковой муки), а также воды, соляной кислоты и специального стабилизатора. Укладывается без уплотнения.

2.6.451 Характеристики бетона дорожного нормируемые: Установленные в нормативно-технической документации значения показателей качества дорожного бетона, нормативные и расчетные. К нормируемым характеристикам относятся прочность морозостойкость, свойства деформации и некоторые другие.

2.6.452 Характеристики бетона дорожного расчетные: Установленные в нормативно-технической документации нормируемые показатели качества, используемые в расчетах цементобетонных покрытий или оснований. К расчетным характеристикам дорожного бетона относятся прочность на растяжение при изгибе, модуль упругости, коэффициент линейной температурной деформации, коэффициент Пуассона и некоторые другие.

2.7 Дефекты конструктивных элементов автомобильных дорог

2.7.453 Вздутие слоя ("воздушный карман"): Вздутие, под которым имеется пустота.

2.7.454 Вмятина: Деформация пластичного дорожного покрытия в виде углубления, возникающая под воздействием действующих вертикальных сил от колес транспортных средств.

2.7.455 Волнообразование: Процесс образования волн под действием колес транспортных средств.

2.7.456 Волны: Деформация покрытия в виде чередующихся впадин и гребней, расположенных в поперечном направлении к продольной оси дороги на разном расстоянии друг от друга через 0,5 - 2,0 м.

2.7.457 Вспучивание: Деформации, связанные с поднятием грунта земляного полотна и слоев дорожной одежды, обусловленные накоплением в земляном полотне воды и ее замерзанием зимой и оттаиванием в весеннее время.

2.7.458 Выбоины: Местные разрушения дорожного покрытия в форме углублений, разной формы с резко выраженными крутыми краями.

2.7.459 Выкрашивание: Поверхностные разрушения дорожного покрытия за счет потери им отдельных зерен минерального материала.

2.7.460 Вымоина: Небольшое углубление, возникающее вследствие эрозии под действием воды.

2.7.461 Выступление вяжущего: Появление на дорожных покрытиях битумных пятен, вызванных избытком битума в смесях или его низкой вязкостью при высоких

положительных температурах.

2.7.462 Гребенка: Разрушение гравийных (щебеночных) и грунтовых покрытий в виде правильных поперечных неровностей – выступов, чередующихся с углублениями.

2.7.463 Дефекты дорожного покрытия: Разрушения и деформации покрытия, обусловленные воздействием нагрузок транспортных средств и природно-климатических факторов, при появлении которых значения одного или нескольких основных параметров покрытия выходят за допустимые пределы.

2.7.464 Диагностическое контрольное обследование: Детальное, преимущественно инструментальное измерение (передвижными лабораториями и станциями) и испытание дорожных сооружений с целью получения количественных данных о состоянии сооружений, уточнения причин образования дефектов (деформаций и разрушений) и подготовки заключения о возможности дальнейшей эксплуатации.

2.7.465 Износ покрытия: Уменьшение толщины покрытия за счет истирания и потери материала в процессе эксплуатации под воздействием колес автомобилей и природных факторов. Годовой износ – потеря материала дорожного покрытия за год, выраженная в миллиметрах толщины покрытия. Износ - основной вид разрушения дорожного покрытия, определяющий условия и сроки его службы.

2.7.466 Колейность: Плавное искажение поперечного профиля наката. Обычно сопровождается продольными трещинами, возможно в сочетании с сеткой трещин. Образуется под воздействием колес автомобилей, идущих в один след при непрочных дорожных одеждах и пластичных покрытиях.

2.7.467 Колея: Постоянная продольная деформация, которая имеет место по следу колеса транспортного средства.

2.7.468 Коррозия покрытия: Повреждение поверхности дорожного покрытия, вызванное воздействием природных факторов или применением солей для борьбы с гололедом.

2.7.469 Кромочность: Разрушение кромки проезжей части или укрепительной полосы, как результат сколов или выкрашивания у кромки, происходящих, как правило, из-за нарушения технологии устройства конструктивных слоев в сопряжении с обочиной.

2.7.470 Макротекстура дорожного покрытия: Поверхностные неровности дорожного покрытия с горизонтальными размерами в диапазоне от 0,5 до 50 мм и вертикальными размерами в диапазоне от 0,2 до 10 мм. Она характеризуется длинами волн такого же порядка как размеры элементов протектора шины.

2.7.471 Мегатекстура дорожного покрытия: Поверхностные неровности дорожного покрытия с горизонтальными размерами 50 - 500 мм и вертикальными размерами 10 - 50 мм. Этот тип текстуры имеет длины волн такого же порядка, что и пятно контакта шины с дорогой.

2.7.472 Микропрофиль дороги: Профиль неровностей поверхности дороги, вызывающий колебания колес и кузова транспортного средства. Характеризуется абсолютными значениями отклонений поверхности дороги от ее теоретического профиля или спектральной плотностью неровностей - распределением средних квадратичных отклонений амплитуд неровностей по частотным полосам (интервалам дорожной частоты).

2.7.473 Микротекстура дорожного покрытия: Поверхностные неровности дорожного покрытия с горизонтальными размерами от 0 до 0,5 мм и вертикальными размерами от 0 до 0,2 мм. Визуальная бесприборная оценка микротекстуры не представляется возможной.

2.7.474 Микрошероховатость дорожного покрытия: Неровности, размером до полумиллиметра на поверхности минерального материала, обусловленные его петрографической природой.

2.7.475 Неровность дорожного покрытия: Поверхностные неровности дорожного покрытия с горизонтальными размерами более 500 мм и вертикальными размерами, превышающими допуски проектных технических условий.

2.7.476 Неисправное состояние: Состояние объекта (сооружения), при котором он не удовлетворяет хотя бы одному из требований нормативной и (или) проектной (конструкторской) документации.

2.7.477 Отслаивание: Отделение материала верхнего слоя в виде крупных кусков.

2.7.478 Отслоение вяжущего: Отделение тонких пленок асфальтовяжущего вещества с поверхности дорожного покрытия под воздействием воды и мороза.

2.7.479 Отслоение минерального материала: Отделение мелких частиц (чешуек) минерального материала с поверхности дорожного покрытия под воздействием воды и мороза.

2.7.480 Полируемость: Снижение микрошероховатости минерального материала вследствие водяного потока и абразивных частиц грунта. Сопротивление полированию характеризуется показателем полируемости каменного материала.

2.7.481 Проезжаемость дороги: Транспортно-эксплуатационный показатель автомобильной дороги, определяющий возможность движения с заданной скоростью автомобилей, в том числе различных типов (легковых, тяжелых, грузовых, автопоездов) в различные периоды года.

2.7.482 Проломы одежды: Разрушение дорожной одежды в виде глубоких и больших по площади и длине прорезей, по полосам наката колес, происходящее главным образом на одеждах переходного типа при недостаточной их прочности или при проезде очень тяжелых транспортных средств, особенно если грунты земляного полотна слабые или влажные.

2.7.483 Просадки: Деформации нежестких дорожных одежд в виде впадин с пологими склонами различного размера, возникающие в результате местных осадок недостаточно уплотненного грунта или дорожной одежды. Наиболее часто наблюдаются в местах сопряжения земляного полотна с жестким краем пролетного строения, при недостаточном уплотнении грунта в пазухах под переходными плитами, а также при плохом уплотнении засыпки котлованов.

2.7.484 Промоина: Размыв обочин поперек дороги в результате воздействия поверхностных вод.

2.7.485 Сползание: Резкое искажение поперечного профиля откоса с опусканием грунта в сторону резерва.

2.7.486 Пучины: Деформации в виде вспучивания дорожных одежд и земляного полотна в зимний период, а в период оттаивания при проезде автомобилей в виде пролома дорожной одежды в местах переувлажнения грунтов земли.

2.7.487 Размыв земляного полотна: Разрушение земляного полотна поверхностными водами, часто на обочинах. Устраняется расчисткой и добавлением грунта.

2.7.488 Разрушение: Нарушение плоскости дорожных покрытий, обочин и земляного полотна.

2.7.489 Сдвиги на покрытии: Деформации, возникающие из-за отсутствия надлежащей связи, сцепления слоев асфальтобетонного покрытия, в результате чего происходит перемещение асфальтобетонного слоя по основанию или верхнего слоя покрытия по нижнему слою, при высокой пластичности верхнего слоя и недостаточной сопротивляемости его касательным усилиям, возникающим от колес автомобилей. Иногда сдвиги сопровождаются трещинами, перпендикулярными к сдвигу. Ремонт выполняют как при заделке выбоин.

2.7.490 Сетка трещин: Чаще всего на полосах наката и в местах просадок,

образующих замкнутые фигуры, различают крупную сетку трещин и мелкую. Размеры трещин составляют менее 0,5 м между трещинами в любом поперечном сечении. Могут сопровождаться разрывами покрытия. Чаще наблюдаются на крутых спусках, в местах остановок и торможения автомобилей.

2.7.491 Скол (обламывание) кромок: Разрушение кромок швов и углов плит цементобетонного покрытия; разрушение кромок дорожных покрытий нежесткого типа в местах сопряжения их с обочинами.

2.7.492 Скользкость зимняя: Собирательное понятие всех зимних метеорологических явлений (гололед, снежный накат, изморозь и др.), значительно снижающих коэффициент сцепления дорожных покрытий.

2.7.493 Снегозаносимость дороги: Подверженность дороги (участка дороги) снежным заносам, зависящая от особенности проложения дороги (рельеф, поперечный профиль земляного полотна) в сочетании с местными природными условиями.

2.7.494 Трещиностойкость покрытия: Способность дорожного покрытия сопротивляться образованию трещин.

2.7.495 Трещины дорожного покрытия: Деформации покрытия в виде узких продольных и поперечных разрывов покрытия на различную глубину.

2.7.496 Трещины отраженные: Трещины на слое усиления, повторяющие конфигурацию трещин покрытия перекрытого слоя покрытия.

2.7.497 Трещины температурные: Разрушения дорожного покрытия в виде поперечных трещин, пересекающих покрытие в поперечном направлении и образующиеся за счет резкой усадки при внезапных температурных изменениях или над просевшим основанием (характерны для асфальтобетонных и цементобетонных покрытий).

2.7.498 Шероховатость, текстура дорожного покрытия: Неровности, обеспечиваемые за счет размера, формы и угловатости минерального материала.

2.7.499 Шелушение: Разрушение поверхности дорожного покрытия при отслаивании тонких пленок асфальтовяжущего вещества и чешуек минерального материала.

2.8 Безопасность движения

2.8.500 Безопасность дорожного движения: Состояние дорожного движения, отражающее степень защищенности его участников и государства от дорожно-транспортных происшествий и их последствий.

2.8.501 Дорожное движение: Совокупность общественных отношений, возникающих при перемещении людей и грузов по дорогам с использованием транспортных средств либо без них (пешеходы), а также в процессе регулирования условий этого перемещения.

2.8.502 Движение транзитное: Дорожное движение, начальный и конечный пункты которого находятся за пределами данной административной единицы территории.

2.8.503 Движение местное: Транспортные потоки, создаваемые на прилегающей к дороге территории для обеспечения всех видов хозяйственной деятельности на этой территории, а также транспортного обслуживания сельских населенных пунктов, рабочих, садоводческих и дачных поселков.

2.8.504 Организация дорожного движения: Комплекс организационно-технических мероприятий и распорядительных действий по управлению движением на дорогах.

2.8.505 Доступ на автомобильную дорогу: Предусмотренная проектом возможность въезда транспортных средств на автомобильную дорогу с пересекаемых или примыкающих автомобильных дорог и съезда с нее на указанные дороги.

2.8.506 Поток транспортный: Совокупность транспортных средств, движущихся по дороге в данном направлении.

2.8.507 Непрерывность движения автомобилей: Отсутствие перерывов и остановок движения, вызванных неудовлетворительным состоянием дороги и дорожных сооружений или несоответствием их параметров нормативным требованиям.

ПРИМЕЧАНИЕ Настоящий стандарт не учитывает случаи остановок и перерывов движения транспортных средств из-за технической неисправности, вызванных состоянием водителей и пассажиров или перевозимого груза, а также остановок у паромов, речных и морских переправ, железнодорожных переездов и светофоров.

2.8.508 Ограничение движения: Временное запрещение движения по дороге отдельных типов транспортных средств, осуществленное в установленном порядке.

2.8.509 Перерыв движения: Прекращение движения автомобилей по дороге продолжительностью более 1 часа.

2.8.510 Задержка движения: Вынужденная кратковременная остановка движения, связанная с дорожными условиями продолжительностью до 1 часа.

2.8.511 Затор: Остановка движения транспортного потока, вызванная превышением фактической интенсивности движения предела пропускной способности дороги.

2.8.512 Видимость недостающая: Видимость дороги менее 300 м в условиях тумана, дождя, пыли, снегопада и тому подобного, а также в сумерки.

2.8.513 Гололед: Обледенение проезжей части покрытия при понижении температуры после оттепели и осаждения атмосферной влаги на охлажденную поверхность покрытия.

2.8.514 Дорожные условия: Совокупность геометрических элементов и транспортно-эксплуатационных свойств дороги, имеющих непосредственное отношение к дорожному движению.

2.8.515 Здания и сооружения линейные: Здания и сооружения дорожно-транспортных служб и автомобильной инспекции, находящиеся в пределах полосы отвода дороги.

2.8.516 Знаки дорожные: Элементы дорог, содержащие условные обозначения или надписи, информирующие участников дорожного движения об условиях движения и регулирующих его. Имеются семь групп дорожных знаков: предупреждающие, приоритетные, запрещающие, предписывающие, информационно-указательные, дополнительной информации (таблички).

2.8.517 Инженерное оборудование дорог: Дорожные сооружения и устройства, предназначенные для информации, обслуживания и защиты участников дорожного движения, защиты окружающей дорогу среды и снижения тяжести последствий дорожно-транспортных происшествий.

2.8.518 Краска (эмаль) для дорожной разметки автомобильных дорог: Суспензия высокодисперсных пигментов и наполнителей в растворах полимеров органических растворителей, образующая после нанесения на дорожное покрытие и испарения растворителя твердую непрозрачную пленку, соответствующую требованиям, предъявляемым к дорожной разметке.

2.8.519 Коэффициент сцепления: Отношение тягового или тормозного усилия к давлению колеса на поверхность покрытия, при котором начинается пробуксовывание колеса или его проскальзывание.

ПРИМЕЧАНИЕ Отношение результирующей реакции в опорной плоскости колеса к соответствующему значению нормальной реакции при данном значении коэффициента продольного скольжения.

2.8.520 Обстановка дороги: Совокупность средств организации дорожного движения: дорожные знаки, разметка, ограждения, светофоры.

2.8.521 Ограждение пешеходное: Ограждение, предназначенное для организации движения пешеходных потоков в виде перил, сеток, легких барьеров и т.п.

2.8.522 Ограждение противоослепляющее: Устраивается в виде специальных пластин (экранов), предназначенных для предотвращения взаимного ослепления водителей транспортных средств встречных потоков и для применения на автомобильных магистралях вместе с удерживающими ограждениями на разделительной полосе или самостоятельно.

2.8.523 Обустройство дороги: Комплекс дорожных сооружений, к которым относят: автобусные остановки, переходно-скоростные дороги, площадки для остановки, стоянки и отдыха, устройства для освещения дорог, дорожную связь, дорожки для пешеходов, велосипедистов и т.п.

2.8.524 Ограждения защитные: Устройства, предназначенные для защиты участников дорожного движения от резких порывов бокового ветра (ветрозащитные ограждения), ослепление светом фар встречных транспортных средств (светозащитные ограждения), а также придорожного пространства от шума дорожного движения (шумозащитные ограждения).

2.8.525 Ограждения переносные: Устройства, предназначенные для ограждения мест производства дорожных работ, расследования причин и ликвидации последствий дорожно-транспортных происшествий.

2.8.526 Ограждения удерживающие: Устройства, предназначенные для безопасного удержания транспортных средств в случаях непреднамеренных (неуправляемых) съездов с проезжей части дороги. По конструкции удерживающие ограждения бывают барьерного типа в виде металлической или бетонной балки на стойках, и парапетного типа в виде сплошной каменной или железобетонной стенки.

2.8.527 Ограждения дорожные: Устройства для предотвращения съездов транспортных средств с насыпей земляного полотна, мостов, путепроводов, эстакад, наездов на опасные препятствия, столкновений со встречными транспортными средствами, организации движения пешеходных потоков, предотвращения выхода на дорогу пешеходов и животных.

2.8.528 Опасность для движения: Внезапное изменение в дорожном движении, угрожающее его безопасности и требующее изменения скорости и (или) маневрирования транспортного средства.

2.8.529 Опора дорожного знака: Устройство для установки дорожного знака в определенном положении по отношению к проезжей части дороги.

Применяют опоры:

- не консольные, для установки дорожных знаков сбоку от проезжей части дороги;
- консольные, с одной или двумя консолями для установки дорожных знаков над проезжей частью дороги;
- рамные, состоящие из стоек и соединяющего их ригеля и предназначенные для установки дорожных знаков над полосами движения проезжей части дороги.

2.8.530 Островок безопасности пешеходный: Островок в пределах проезжей части дороги, выделенный для пешеходов, ожидающих возможности закончить переход через дорогу.

2.8.531 Островок безопасности разделительный: Островок, применяемый для разделения полос движения на канализированных перекрестках и в местах ограниченной видимости в плане или продольном профиле дороги для разделения полос встречного движения.

2.8.532 Парапет: Барьерная конструкция высотой не менее 0,6 м, применяемая в качестве ограждения на набережных, мостах, дорогах в горной местности.

2.8.533 Павильон автобусный: Элемент автобусной остановки, предназначенный для защиты ожидающих автобус людей от атмосферных осадков и ветра.

2.8.534 Перекресток: Место пересечения, примыкания или разветвления дорог на

одном уровне, ограниченное воображаемыми линиями, соединяющими соответственно противоположные начала закруглений проезжей части. Не считаются перекрестками выезды с прилегающих территорий.

2.8.535 Переход пешеходный: Участок проезжей части, выделенный для движения пешеходов через дорогу и обозначенный знаками и разметкой.

2.8.536 Переезд железнодорожный: Пересечение автомобильной дороги с железной дорогой на одном уровне, устраиваемое, вне пределов железнодорожных станций и маневровых путей. Переезды бывают регулируемые и нерегулируемые.

2.8.537 Площадка обзорная: Сооружение обслуживания, предназначенное для осмотра ландшафта, открывающегося с места расположения площадки и имеющая места для стоянки транспорта вне полотна дороги.

2.8.538 Площадка отдыха: Элемент обустройства автомобильной дороги, для кратковременного отдыха водителей и пассажиров, проверки состояния транспортных средств и грузов, устранения мелких неисправностей.

2.8.539 Площадка стоянки: Сооружение обслуживания, предназначенное для упорядоченной стоянки транспортных средств вне полотна дороги.

2.8.540 Препятствие для движения: Любой материальный объект, затрудняющий или делающий невозможным дальнейшее движение по данной полосе проезжей части или по всей ширине дороги.

2.8.541 Разметка дорожная: Линии, надписи и другие обозначения на проезжей части автомобильной дороги, искусственных сооружениях и элементах обустройства дорог, информирующие участников дорожного движения об условиях и режимах движения на участке дороги. Различают дорожную разметку вертикальную, наносимую на элементы обустройства и обстановки дорог, и горизонтальную наносимую на проезжую часть дороги.

2.8.542 Съезд аварийный: Сооружение, предназначенное для безопасности остановки транспортного средства в случае отказа его тормозной системы.

2.8.543 Снегозащитные ограждения: Насаждения деревьев и кустов на полосе отвода дороги, предназначенные для ее защиты от снежных заносов.

2.8.544 Снегозадерживающие устройства: Защитные устройства (щиты, заборы), предназначенные для удержания снега в местах его накопления на лавиноопасных склонах и снегозаносимых местах.

2.8.545 Снегозащитные сооружения: Сооружения, защищающие дорогу от снежных лавин (снегозащитные галереи и тоннели).

2.8.546 Удерживающая способность ограждения: Способность уменьшить до нуля поперечную к оси ограждения составляющую скорости наезда удерживаемого транспортного средства (боковое ограждение) и способность остановить удерживаемое транспортное средство перед ограждаемым препятствием.

2.8.547 Направляющие устройства: Технические средства, предназначенные для зрительного ориентирования участников дорожного движения.

2.8.548 Устройства сигнальные: Устройства, подающие условные сигналы, означающие необходимость выполнения определенных действий участниками дорожного движения.

2.8.549 Устройства ориентирующие: Устройства, помогающие водителю определить положение транспортного средства по отношению к направлению дороги, элементы ее проезжей части и обочин.

2.8.550 Условия погоды благоприятные: Состояние погоды, при котором метеорологические факторы не оказывают заметного отрицательного влияния на состояние поверхности дороги, скорость и безопасность движения автомобилей (сухо, ясно, отсутствие ветра или ветер со скоростью до 10 м/с, отсутствие тумана,

относительная влажность воздуха до 90 %, температура воздуха в пределах от минус 30 °С до плюс 30 °С в тени).

2.8.551 Условия погоды неблагоприятные: Состояние погоды, при котором под действием метеорологических факторов изменяется состояние поверхности дороги, устойчивость и надежность взаимодействия автомобиля с дорогой и её восприятие водителем, в результате чего снижается скорость и безопасность движения.

2.8.552 Условия погоды особо неблагоприятные: Состояние погоды, при котором под действием метеорологических факторов существенно изменяется состояние поверхности дороги, устойчивость и надежность взаимодействия автомобиля с дорогой и ее восприятие водителем, движение автомобилей затруднено и без специальных мер по защите дорог от их воздействия может быть прервано.

ПРИМЕЧАНИЕ К особо неблагоприятным условиям погоды относятся осадки в виде дождя интенсивностью более 0,1 мм/мин, гололедица и гололед, метель со скоростью ветра более 9 м/с, ветер со скоростью более 20 м/с, туман с видимостью менее 200 м, сильная буря, температура воздуха летом выше 40 °С в тени и зимой ниже минус 40 °С.

2.8.553 Шероховатость дорожного покрытия: Совокупность выступов и впадин макро и микро шероховатости, образующих на поверхности покрытия систему каналов для вытеснения воды из зоны контакта шины с покрытием.

2.8.554 Экологическая безопасность автомобильной дороги: Совокупность конструктивно-технических и транспортно-эксплуатационных характеристик дороги и дорожного движения, а также технологических процессов по строительству, ремонту и содержанию, не приводящих прямо или косвенно к жизненно важным ущербам или к угрозам таких ущербов пользователям дорог, природной среде и условиям обитания населения.

ПРИМЕЧАНИЕ К неблагоприятным условиям погоды относится отдельное или совместное действие следующих факторов: осадки в виде дождя или снегопада, ветер со скоростью более 10 м/с, метель со скоростью более 3 м/с, туман с метеорологической дальностью видимости менее 500 м, относительная влажность воздуха более 90 %, положительная и отрицательная температура воздуха от 30 °С до 40 °С в тени.

3 Алфавитный указатель терминов

автомагистраль	2.1.1.8
автомобильная дорога	2.1.1.1
автомобильная дорога скоростная	2.1.1.9
автомобильные дороги общего пользования	2.1.1.2
автомобильные дороги республиканского значения	2.1.1.4
автомобильные дороги международного значения	2.1.1.3
автомобильные дороги местного значения	2.1.1.5
платные автомобильные дороги	2.1.1.10
автомобильные дороги хозяйственные	2.1.1.6
акведук	2.5.1.270
архитектура кинетическая	2.2.83
архитектурный бассейн дороги	2.2.84
асфальтобетон из горячей смеси	2.6.406
асфальтобетон из холодной смеси	2.6.407
асфальтобетонная смесь	2.6.408
асфальтобетоны	2.6.409
асфальтобетоны высокопористые	2.6.410
асфальтобетоны плотные	2.6.411
асфальтобетоны пористые	2.6.412

база данных о состоянии дороги	2.1.2.38
балка продольная	2.5.2.284
балка поперечная	2.5.2.285
балка главная	2.5.2.286
балка вспомогательная	2.5.2.287
балка крайняя (фасадная)	2.5.2.288
балка жесткости	2.5.2.289
балка подвесная	2.5.2.290
балкон	2.5.1.271
бассейн (водосборный)	2.5.3.370
безопасность дорожного движения	2.8.500
берма	2.3.147
бетон дорожный (цементобетон)	2.6.413
бетон дорожный вибрированный	2.6.414
бетон дорожный мелкозернистый	2.6.415
бетон дорожный тяжелый	2.6.416
бетон дорожный укатанный	2.6.417
биссектриса кривой	2.2.85
битумы нефтяные дорожные вязкие	2.6.420
битумы нефтяные дорожные жидкие	2.6.421
битумы нефтяные дорожные жидкие, густеющие со средней скоростью	2.6.422
боковая пригрузка	2.3.148
бордюр	2.2.86
бровка	2.2.87
вертикальные песчаные дрены	2.3.149
верхняя часть земляного полотна (рабочий слой)	2.3.150
верховодка	2.3.151
вершина кривой	2.2.88
вздутие слоя («воздушный карман»)	2.7.453
виадук	2.5.1.272
вираж	2.2.89
видимость недостающая	2.8.512
водоток малый	2.5.3.371
воздушная линия	2.2.90
волнообразование	2.7.455
волны	2.7.456
временная пригрузка	2.3.152
вмятина	2.7.454
вспучивание	2.7.457
вставка прямая	2.2.91
выбоины	2.7.458
выемка	2.3.153
выемки глубина	2.3.154
выкрашивание	2.7.459
вымоина	2.7.460
высота моста	2.5.2.291
высота проезда (высотный габарит)	2.5.2.292

высота свободная	2.5.2.293
высота строительная	2.5.2.294
выступление вяжущего	2.7.461
полимерно-битумное вяжущее	2.6.423
габарит моста	2.5.2.295
габарит подмостовой	2.5.2.296
габарит приближения конструкций мостовых сооружений	2.5.2.297
галерея защитная	2.5.1.273
гидроизоляция	2.5.2.298
гидрометрический створ	2.5.3.372
глубина бытовая	2.5.3.373
глубина после размыва (расчетная)	2.5.3.374
гололед	2.8.513
гребенка	2.7.462
грунтовая толща	2.3.155
грунтовые воды	2.3.156
грунтовые сваи-дрены	2.3.157
дамба струенаправляющая	2.5.2.299
движение транзитное	2.8.502
движение местное	2.8.503
дегтебетон	2.6.424
дегтебетонная смесь	2.6.425
дегти каменноугольные	2.6.426
дефекты дорожного покрытия	2.7.463
деформация русловая	2.5.3.375
диаметр трубы	2.5.2.300
диагностика состояния автомобильной дороги	2.1.2.26
диагностическое контрольное обследование	2.7.464
диафрагма	2.5.2.301
длина моста	2.5.2.302
длина пролетного строения	2.5.2.303
длина трубы	2.5.2.304
добавки минеральные для бетона дорожного	2.6.427
добавки химические для бетона дорожного	2.6.428
долина речная	2.5.3.376
дополнительный слой	2.4.230
допустимые габариты транспортных средств	2.1.3.49
дорожная бетонная смесь	2.6.418
допустимая общая масса транспортных средств	2.1.3.50
дорожная деятельность	2.1.2.21
дорожная одежда	2.4.214
дорожная одежда жесткая	2.4.215
дорожная одежда нежесткая	2.4.217
дорожная одежда низшая	2.4.218
дорожная одежда облегченная	2.4.219
дорожная одежда переходная	2.4.220
дорожное движение	2.8.501
дорожной одежды деформационные характеристики	2.4.221

дорожной одежды коэффициент надежности	2.4.222
дорожной одежды коэффициент прочности	2.4.223
дорожной одежды модуль упругости слоев	2.4.224
дорожной одежды морозоустойчивость	2.4.225
дорожной одежды общий модуль упругости	2.4.226
дорожной одежды паронепроницаемая прослойка	2.4.227
дорожной одежды прочность	2.4.228
дорожной одежды пучение	2.4.229
дорожной одежды слоев малосвязные материалы	2.4.231
дорожной одежды слоев несвязные материалы	2.4.232
дорожной одежды теплоизолирующие слои	2.4.233
дорожно-климатическое районирование	2.3.158
дорожные одежды капитальные	2.4.234
дорожные органы	2.1.2.25
дорожные работы	2.1.2.33
дорожные условия	2.8.514
дорожных одежд классификация	2.4.216
доступ на автомобильную дорогу	2.8.505
дренаж	2.3.159
дренирующий слой	2.4.235
живое сечение	2.5.3.377
засыпка обратная	2.5.2.305
задержка движения	2.8.510
затор	2.8.511
звено трубы	2.5.2.306
здания и сооружения линейные	2.8.515
земляного полотна водно-тепловой режим	2.3.160
земляного полотна регулирование водно-теплового режима	2.3.161
земляное полотно	2.3.162
знаки дорожные	2.8.516
зона эрозии	2.5.3.378
износ покрытия	2.7.465
изыскания автомобильных дорог технические	2.2.91
инвентаризация	2.1.2.28
индекс автомобильной дороги	2.1.1.12
инженерное оборудование дорог	2.8.517
интенсивность движения	2.1.3.71
интенсивность движения приведенная	2.2.92
интенсивность движения расчетная	2.2.93
интенсивность движения перспективная	2.2.94
кавальер	2.3.163
капитальный ремонт автомобильной дороги	2.1.2.36
канава	2.3.164
каптаж	2.3.165
карьер грунтовый	2.3.166
категория дороги техническая	2.1.3.45
класс бетона дорожного по прочности	2.6.429
класс автомобильной дороги	2.1.3.46

классификация автомобильных дорог	2.1.3.41
классификация автомобильных дорог функциональная	2.1.3.42
классификация автомобильных дорог техническая	2.1.3.43
классификация ремонтных дорог	2.1.3.44
клотоида	2.2.95
колейность	2.7.466
колея	2.7.467
колодец опускной	2.5.2.308
конец моста	2.5.2.307
консолидация предварительная	2.3.167
конструктивный слой	2.4.237
контрбанкет	2.3.168
конус насыпи	2.5.2.309
коррозия покрытия	2.7.468
коэффициент сцепления	2.8.519
коэффициент гидравлической шероховатости	2.5.3.381
коэффициент приведения интенсивности движения различных транспортных средств к легковому автомобилю	2.2.96
коэффициент прочности дорожной одежды	2.4.236
коэффициент развития трассы	2.2.97
коэффициент размыва	2.5.3.379
коэффициент стока	2.5.3.380
краска (эмаль) для дорожной разметки автомобильных дорог	2.8.518
кривая вспомогательная	2.2.98
кривая коробовая	2.2.99
кривая переходная	2.2.100
кривая в плане	2.2.101
кривая вертикальная	2.2.102
кривая расхода	2.5.3.382
кривая свободной поверхности	2.5.3.383
кромка проезжей части	2.2.103
кромочность	2.7.469
кюветы	2.3.169
линия проектная	2.2.104
лоток трубы	2.5.1.310
лотки	2.3.170
макротекстура дорожного покрытия	2.7.470
максимальный сток	2.5.3.385
марка асфальтобетонной смеси и асфальтобетона	2.6.430
марка бетона дорожного по морозостойкости	2.6.431
марка бетона дорожного по прочности	2.6.432
материалы пленкообразующие жидкие для ухода за свежеуложенным бетоном дорожным	2.6.433
материалы рулонные для ухода за свежеуложенным бетоном дорожным	2.6.434
мегатекстура дорожного покрытия	2.7.471
межень	2.5.3.384
межремонтный срок службы дорожных одежд и покрытий	2.1.3.70
микропрофиль дороги	2.7.472

микротекстура дорожного покрытия	2.7.473
микрошероховатость дорожного покрытия	2.7.474
модификатор битума	2.6.435
морозозащитный слой	2.4.238
мостовое сооружение	2.5.1.274
мост	2.5.1.275
мостовой переход	2.5.3.386
нагрузка безопасная на основании насыпи	2.3.171
нагрузка допустимая на основании насыпи	2.3.172
надежность автомобильной дороги общая	2.1.3.59
надежность дорожной одежды	2.1.3.60
надежность земляного полотна	2.1.3.61
наименование автомобильной дороги	2.1.1.11
наледи	2.3.173
направляющие устройства	2.8.547
напряжения температурные	2.4.239
напряженно-деформированное состояние	2.4.240
насадка	2.5.2.311
насыпи высота	2.3.174
насыпи основание слабое	2.3.175
насыпи подошва	2.3.176
насыпи ядро	2.3.177
насыпь	2.3.180
насыпь подтопленная	2.3.178
насыпь фильтрующая	2.3.179
начало моста	2.5.2.312
начертание сети дорог	2.2.105
неровность дорожного покрытия	2.7.475
неисправное состояние	2.7.476
нормативная нагрузка АК	2.5.2.313
нормативная нагрузка НГ	2.5.2.314
нормативная нагрузка НК	2.5.2.315
непрерывность движения автомобилей	2.8.507
обочина	2.2.106
обстановка дороги	2.8.520
обустройство дороги	2.8.523
объекты дорожной службы	2.8.39
объекты дорожного сервиса	2.1.2.27
обязательные элементы дорог	2.1.1.17
оголовок опоры	2.5.2.316
оголовок трубы	2.5.2.317
ограждение	2.5.2.318
ограждение пешеходное	2.8.521
ограждение противоослепляющее	2.8.522
ограждения дорожные	2.8.527
ограждения защитные	2.8.524
ограждения переносные	2.8.525
ограждения удерживающие	2.8.526

ограничение движения	2.8.508
одежда ездового полотна	2.5.2.319
опасность для движения	2.8.528
опора	2.5.2.320
опора дорожного знака	2.8.529
опорная часть	2.5.2.321
орган государственного управления	2.1.2.22
организация дорожного движения	2.8.504
органоминеральная смесь	2.6.436
осадки модуль	2.3.181
осевая нагрузка максимальная	2.1.3.53
осевая нагрузка нормативная	2.1.3.54
осевая нагрузка транспортных средств допустимая	2.1.3.55
основание дорожное	2.4.241
основание естественное	2.5.2.322
основание железобетонное сборное	2.4.242
основание опоры	2.5.2.324
основание свайное	2.5.2.323
основание цементобетонное	2.4.243
основание щебеночное	2.4.244
основания насыпи активная зона	2.3.182
основания насыпи несущая способность	2.3.183
основания насыпи осадка	2.3.184
основания насыпи просадка	2.3.185
островок безопасности пешеходный	2.8.530
островок безопасности разделительный	2.8.531
ось автомобильной дороги	2.2.107
ось моста	2.5.2.325
ось пролетного строения	2.5.2.326
отверстие моста	2.5.3.387
отказ автомобильной дороги общий	2.1.3.63
отказ автомобильной дороги частичный	2.1.3.64
отказ автомобильной дороги полный	2.1.3.65
откос земляного полотна	2.3.186
откоса высота	2.3.187
откоса заложение	2.3.188
откоса крутизна	2.3.189
откосная часть	2.3.190
открылок (крыло устоя)	2.5.2.327
отметка проектная	2.2.108
отметка рабочая	2.2.109
отслаивание	2.7.477
отслоение вяжущего	2.7.478
отслоение минерального материала	2.7.479
охрана автомобильных дорог	2.1.2.29
павильон автобусный	2.8.533
паводок	2.5.3.388
пандус	2.5.1.328

парапет	2.8.532
паромная переправа	2.5.2.329
паспорт дороги	2.1.2.31
паспорт моста	2.5.1.277
паспортизация автомобильной дороги	2.1.2.30
перекресток	2.8.534
переезд железнодорожный	2.8.536
перила моста	2.5.2.331
переливаемая насыпь	2.5.2.330
перелом проектной линии	2.2.110
пересечение дорог	2.2.111
переход пешеходный	2.8.535
перспективный период	2.2.112
перерыв движения	2.8.509
пикет	2.2.113
план дороги	2.2.114
план трассы	2.2.115
плита дорожная сборная	2.4.245
плита переходная	2.5.2.333
плита подшовная бетонная	2.4.246
плита проезжей части	2.5.2.332
площадка обзорная	2.8.537
площадка отдыха	2.8.538
площадка стоянки	2.8.539
площадь моста полезная	2.5.2.334
побочень	2.5.3.390
полимербетоны	2.6.419
поверхностно-активное вещество (ПАВ)	2.6.437
поверхность земляного полотна	2.3.191
подпор	2.5.3.391
подпорная стенка	2.3.192
подстилающий грунт	2.4.247
подтопление временное	2.3.193
подферменник	2.5.2.335
подход к мосту	2.5.2.336
пойма	2.5.3.389
покрытие асфальтобетонное	2.4.248
покрытие дорожное	2.4.254
покрытие моста	2.5.2.341
покрытие усовершенствованное	2.4.249
покрытие цементобетонное	2.4.253
покрытие цементобетонное сборное	2.4.250
покрытие цементобетонное монолитное	2.4.251
покрытие цементобетонное предварительно напряженное	2.4.252
покрытие черное щебеночное	2.4.255
покрытия дорожного макрошероховатость	2.4.256
покрытия дорожного микрошероховатость	2.4.257
покрытия цементобетонного свежеуложенного отделка	2.4.258

покрытия шероховатость поверхности	2.4.259
полируемость	2.7.480
полимерасфальтобетон	2.6.438
полная масса	2.1.3.51
полоса безопасности	2.5.2.337
полоса движения	2.2.116
полоса краевая	2.2.117
полоса обособленная	2.5.2.338
полоса отвода	2.1.1.18
полоса переходно-скоростная	2.2.118
полотно мостовое	2.5.2.339
полотно ездовое	2.5.2.340
пользователи автомобильными дорогами	2.1.2.32
поперечный профиль автомобильной дороги	2.2.120
порошок минеральный для асфальтобетонных смесей	2.6.439
порошок минеральный активированный	2.6.440
порошок минеральный для асфальтобетонных смесей неактивированный	2.6.441
портландцемент	2.6.442
поток транспортный	2.8.506
потребительские свойства автомобильной дороги	2.1.3.47
предельное состояние автомобильной дороги	2.1.3.62
препятствие для движения	2.8.540
примыкание дорог	2.2.121
придорожные полосы	2.1.1.19
продольный профиль дороги	2.2.122
проезжаемость дороги	2.7.481
проезжая часть	2.2.123
проезжая часть автомобильной дороги	2.5.2.342
проектирование ландшафтное	2.2.124
проектирование по обертывающей	2.2.125
проектирование по секущей	2.2.126
пролет	2.5.2.344
пролет расчетный	2.5.2.343
пролетное строение	2.5.2.345
проломы одежды	2.7.482
промоина	2.7.484
пропускная способность дороги	2.1.3.75
пропускная способность дороги максимальная	2.1.3.72
пропускная способность дороги расчетная	2.1.3.73
пропускная способность дороги фактическая	2.1.3.74
просадки	2.7.483
прослойка армирующая	2.3.194
прослойка геотекстильная	2.3.195
прослойка гидроизолирующая	2.3.196
прослойка капиляропрерывающая	2.3.197
прослойка термоизолирующая	2.3.198
противолавинная галерея	2.3.199

противооползневое сооружение	2.3.200
противоселевое сооружение	2.3.201
протяженность автомобильной дороги	2.1.1.13
протяженность автомобильных дорог, соединяющих населенные пункты	2.1.1.14
протяженность автомобильных дорог, соединяющих между собой другие автомобильные дороги и примыкающие к ним	2.1.1.15
протяженность улиц, городов и иных населенных пунктов	2.1.1.16
показатели прочности	2.3.202
прочность бетона дорожного нормативная	2.6.444
прочность бетона нормируемая	2.6.443
прямая в плане	2.2.127
путепровод	2.5.1.276
пучины	2.7.486
работоспособность автомобильной дороги (дорожной одежды, покрытия)	2.1.3.76
радиус выпуклой кривой в продольном профиле	2.2.128
радиус кривой в плане	2.2.129
развитие трассы	2.2.130
разделительная полоса	2.2.119
разметка дорожная	2.8.541
размыв бытовой	2.5.3.394
размыв земляного полотна	2.7.487
размыв местный	2.5.3.392
размыв общий	2.5.3.393
разрешенная полная масса	2.1.3.52
разрушение	2.7.488
расстояние видимости	2.2.133
расстояние видимости встречного автомобиля расчетное	2.2.131
расстояние видимости для остановки расчетное	2.2.132
расчетная глубина промерзания	2.3.203
расчетная интенсивность движения	2.2.134
расчетная скорость	2.1.3.57
расчетная нагрузка	2.4.260
расчетный уровень грунтовых вод	2.3.204
расчетный уровень поверхностных вод	2.3.205
резерв	2.3.206
реконструкция автомобильной дороги	2.1.2.35
ригель опоры	2.5.2.346
ростверк	2.5.2.347
свая	2.5.2.348
сдвиги на покрытии	2.7.489
сдвигоустойчивость слоев дорожной одежды	2.4.261
селедук	2.5.1.278
селепровод	2.3.207
середина моста	2.5.2.349
середина пролета	2.5.2.350
серпантина	2.2.135
сетка трещин	2.7.490

сеть автомобильных дорог	2.1.1.20
скол (обламывание) кромок	2.7.491
скользкость зимняя	2.7.492
скорость бытовая	2.5.3.395
скорость движения транспортного потока	2.1.3.58
скорость неразмывающая	2.5.3.396
скорость расчетная	2.5.3.397
скотопрогон	2.5.1.279
слой антикоррозийный	2.5.2.351
слой выравнивающий	2.3.208
слой износа	2.5.2.352
сопряжение с подходами	2.5.2.353
слой защитный	2.5.2.358
смещение кривой	2.2.136
снегозаносимость дороги	2.7.493
снегозащитные ограждения	2.8.543
снегозадерживающие устройства	2.8.544
снегозащитные сооружения	2.8.545
содержание автомобильной дороги	2.1.2.37
сооружение малое искусственное	2.5.1.280
сооружение регуляционное	2.5.1.281
сползание	2.7.485
срок службы нормативный	2.1.3.66
срок службы автомобильной дороги	2.1.3.67
срок службы дорожного покрытия	2.1.3.68
срок службы дорожной одежды	2.1.3.69
стенка заборная	2.5.2.359
строительство автомобильной дороги	2.1.2.34
стенка обратная	2.5.2.360
стенка шкафная	2.5.2.361
степень стечения	2.5.3.398
стойкость к «шелушению» бетона дорожного	2.6.445
сток поверхностный	2.5.3.399
суммарный коэффициент для приведения транспортного средства к расчетной нагрузке	2.4.262
схема моста	2.5.2.354
сцепление между слоями дорожной одежды	2.4.263
съезд аварийный	2.8.542
тангенс кривой	2.2.137
технико-эксплуатационные качества и характеристики дорог	2.1.3.40
тело опоры	2.5.2.355
тело трубы	2.5.2.362
типы асфальтобетона	2.6.446
типы местности по условиям увлажнения	2.3.209
транспортная развязка	2.2.138
транспортно-эксплуатационные показатели дороги	2.1.3.48
трасса дороги	2.2.139
трассирование	2.2.141

трассирование клотоидное	2.2.140
трещиностойкость покрытия	2.4.264
трещины дорожного покрытия	2.7.495
трещины отраженные	2.7.496
трещины температурные	2.7.497
тротуар	2.2.142
тротуар моста	2.5.2.356
труба водопропускная	2.5.1.282
трубка водоотводная	2.5.2.357
угол поворота трассы	2.2.143
удобство движения	2.1.3.82
уклон поперечный	2.2.144
уклон продольный	2.2.145
укрепление верхнего бьефа	2.5.2.363
укрепление нижнего бьефа	2.5.2.364
улица (проезжая часть улицы)	2.1.1.7
уплотнение пробное	2.3.210
уплотнения относительного коэффициент	2.3.211
уплотнения стандартного метод (метод Союздорнии)	2.3.212
управление дорожной деятельностью	2.1.2.23
управляющие автомобильными дорогами	2.1.2.24
урез воды	2.5.3.400
уровень загрузки дороги движением	2.1.3.79
уровень загрузки дороги расчетный	2.1.3.77
уровень загрузки дороги оптимальный	2.1.3.78
уровень воды	2.5.3.401
уровень высокого ледохода (УВЛ)	2.5.3.403
уровень высокой воды расчетный (РУВВ)	2.5.3.402
уровень низкого ледохода (УНЛ)	2.5.3.404
уровень обслуживания движения	2.1.3.80
уровень содержания дорог	2.1.3.81
уровень судоходный расчетный (РСУ)	2.5.3.405
условия погоды благоприятные	2.8.550
условия погоды неблагоприятные	2.8.551
условия погоды особо неблагоприятные	2.8.552
устой	2.5.2.365
устройства ориентирующие	2.8.549
устройства сигнальные	2.8.548
уширение проезжей части	2.2.146
фундамент опоры	2.5.2.366
характеристики бетона дорожного нормируемые	2.6.451
характеристики бетона дорожного расчетные	2.6.452
шелушение	2.7.499
шероховатость дорожного покрытия	2.8.553
шероховатость, текстура дорожного покрытия	2.7.498
ширина земляного полотна	2.3.213
ширина моста	2.5.2.368
ширина моста полезная	2.5.2.369

шов	2.4.265
шов деформационный поперечный	2.4.266
шов деформационный продольный	2.4.267
шов деформационный	2.4.268
щебень черный	2.6.447
экологическая безопасность автомобильной дороги	2.8.554
эквивалентный модуль упругости – общий модуль упругости	2.4.269
эмульгатор	2.6.448
эмульсии битумные дорожные	2.6.449
эмульсионно-минеральные смеси литой консистенции	2.6.450
эстакада	2.5.1.283

УДК 625.7/.8:624.2/.8 **МКС 93.080 Ж 81**

Ключевые слова: автомобильная дорога, автомагистраль, мост, полоса отвода, диагностика состояния автомобильной дороги, категория дороги техническая, асфальтобетонная смесь, дорожная одежда, габарит приближения конструкций мостовых сооружений, расчетная скорость, интенсивность движения, безопасность дорожного движения.

Басуға _____ж. қол қойылды. Пішімі 60х84 1/16 Қағазы офсеттік.
Қаріп түрі «Times New Roman»
Шартты баспа табағы 1,86. Таралымы ____ дана.
Тапсырыс _____
«Қазақстан стандарттау және сертификаттау институты» республикалық мемлекеттік кәсіпорны
010000, Астана қаласы Орынбор көшесі, 11 үй
«Эталон орталығы» ғимараты
Тел.: 8(7172) 240074, 793324

gost.e-ecolog.ru